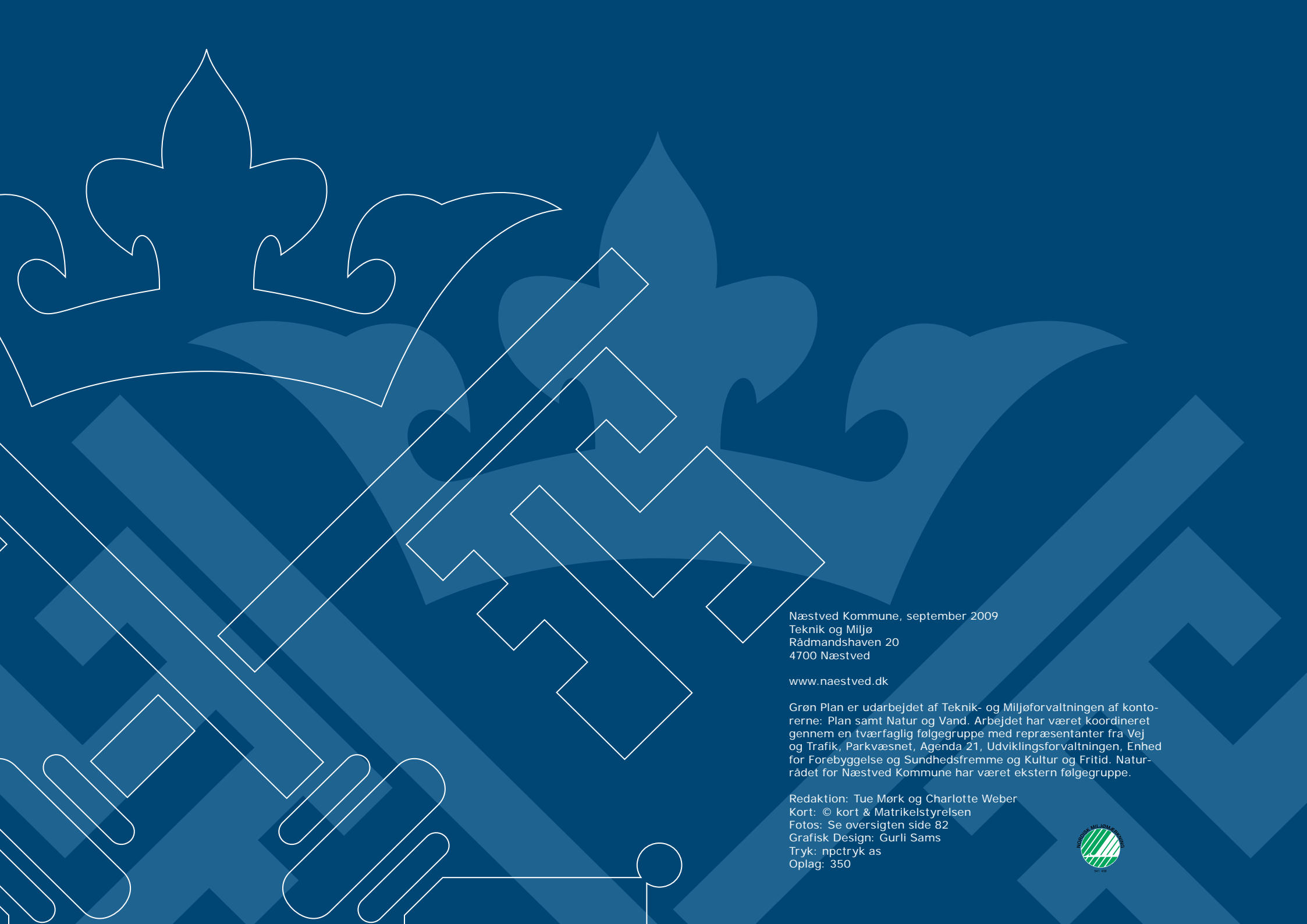

GRØN PLAN 2009-21

NÆSTVED

Næstved Kommune, september 2009
Teknik og Miljø
Rådmandshaven 20
4700 Næstved

www.naestved.dk

Grøn Plan er udarbejdet af Teknik- og Miljøforvaltningen af kontorerne: Plan samt Natur og Vand. Arbejdet har været koordineret gennem en tværfaglig følgegruppe med repræsentanter fra Vej og Trafik, Parkvæsnet, Agenda 21, Udviklingsforvaltningen, Enhed for Forebyggelse og Sundhedsfremme og Kultur og Fritid. Naturrådet for Næstved Kommune har været ekstern følgegruppe.

Redaktion: Tue Mørk og Charlotte Weber
Kort: © kort & Matrikelstyrelsen
Fotos: Se oversigten side 82
Grafisk Design: Gurli Sams
Tryk: npctryk as
Oplag: 350

GRØN PLAN

GRØN PLAN	3
Forord	5
Indledning.....	6
Natur.....	10
Vand.....	12
Friluftsliv	14
Sundhed	16
Grønne forbindelser i byerne	18
Indsatsområder i det åbne land	21
1. Tystrup-Bavelse-søerne, Glumsø Sø og den nederste del af Susåen	23
2. Mellemste Suså, Susådalen og landskabet omkring Aversi og Tybjerg.....	27
3. Holmegårds Mose og Porsmose.....	31
4. Naturstien Fodsporet og det grønne bånd fra Tystrup sø til kysten.	35
5. Kystlandskabet ved Klinteby og dobbeltkysten omkring Karrebæk og Dybsø Fjorde	39
6. Istidslandskabet omkring Fladsåen, Mogenstrup Ås, Hammer og Myrup bakker	43
7. Skovbåndet fra Sparresholm til Bækkeskov, Præstø Fjord og fjordlandskabet	47
Byerne	49
Næstved	51
Næstved Bymidte.....	53
Markkvarteret	55
Næstved Nord	57
Lille Næstved.....	59
Næstved syd og Ydernæs.....	61
Mogenstrup.....	63
Karrebæk- Karrebæksminde og Enø By.....	65
Gelsted-Herlufmagle	67
Hyllinge	69
Glumsø	71
Fensmark.....	73
Toksværd og Holme Olstrup	75
Fuglebjerg.....	77
Sandved og Tornemark	79
Brøderup-Tappernøje	81
Fotoliste	82

Forord

Grøn Plan er Næstved Kommunes forslag til, hvordan vi skal bruge og udvikle naturen i de kommende 12 år.

Grøn Plan handler om vandet, naturen i det åbne land og de grønne områder i byerne. Grøn Plan gavner vores liv og fremmer sundheden. Hvad enten du vil gå en tur, lufte hunden, løbe, cykle, ride, bade, sejle eller lege, så skal det være muligt – og helst så tæt på, hvor du bor.

Næstved Kommune vil gerne være en attraktiv kommune, hvor du har lyst til at bo, og hvor din trivsel og sundhed er vigtig. Vi har megen skøn natur med et varieret dyre- og planteliv. Denne natur vil vi pleje og udvikle til gavn for dig. Derfor har Teknik- og Miljøudvalget besluttet, at Næstved Kommune skal have en Grøn Plan.

Grøn Plan skal være med til at virkeliggøre byrådets visioner om, at Næstved er nærhed:

- til byer og landskab
- til lys og luft, skov og strand
- til rent miljø og rig natur

Det skal ske ved at:

- Forbedre levevilkårene for dyr og planter
- Øge antallet af arter og sikre de sjældne og truede dyr og planter
- Forbedre vores adgang til naturen
- Øge viden om og brugen af naturen
- Skabe mere sundhed i hverdagen
- Tage hensyn til naturen og friluftslivet – også i byerne

Grøn Plan følges af Grøn Aktivitetsplan 2009-2010, som konkretiserer og omsætter visionerne i Grøn Plan til handling.

Vi har gerne villet udarbejde planen i samarbejde med borgere, lodsejere og interesseorganisationer. Derfor har vi holdt to offentlighedsfaser og en række offentlige møder, hvor mange interesseorganisationer, borgere og andre har givet input til planens indhold.

Efterfølgende har man kunne komme med forslag til projekter, som kan forbedre naturen og friluftslivet i kommunen. Vi har fået rigtig mange gode forslag, som har uvurderlig betydning for, at vi kan bruge vores kræfter bedst muligt og være parat til at gribe chancen for at udføre et godt projekt, når den opstår.

Vi siger mange tak til dem, der har stillet forslag og bidraget til planen og til dem, der i fremtiden vil være med til at føre den ud i livet til glæde for nuværende og kommende generationer.

Per Andersen
Formand for udvalget for Teknik og Miljø

Næstved Kommune, september 2009.

Indledning

Hvad vil vi med Grøn Plan

Med Grøn Plan ønsker Næstved Kommune, at sætte naturen og friluftslivet på dagsordenen. Grøn Plan følger op på de visioner byrådet har formuleret for Naturen og Friluftslivet i den nye Næstved Kommune.

Formålet med Grøn Plan er at lægge en strategi for kommunens fremtidige arbejde på natur- og friluftsområdet. Målet er en koordineret og målrettet indsats, der bevarer og forbedrer kommunens grønne kvaliteter.

Mange af kommunens områder er desuden så naturmæssigt værdifulde, at de har international betydning, og det forpligter. Staten og EU sætter dagsordenen – og kommunen følger op

I de kommende år udarbejder staten naturplaner for de internationalt beskyttede natur- og vandområder (Natura 2000). Målet er, at opnå en god tilstand for vandet og naturen i vore vandløb, søer og fjorde og i kommunens fire Natura 2000-områder. Staten udarbejder de overordnede planer, og i løbet af 2011 skal kommunen udarbejde handleplaner, som beskriver hvilke ting, der skal ske for at opnå rent vand og god natur.

Disse aktiviteter vil vi gerne se i sammenhæng med friluftslivet og den natur, som ligger uden for Natura 2000-områderne. Målet er, at vi får det størst mulige udbytte af vores arbejde ved at sammentænke natur, friluftsliv og sundhed.

Samlet set er der rigtig meget, der skal gøres. Det kræver prioritering og koordinering af indsatsen, og Grøn Plan er vores redskab.

Hvad indeholder Grøn Plan

Forslaget til Grøn Plan tager udgangspunkt i de indsatsområder, byrådet har formuleret for natur- og friluftsområdet.

På baggrund af disse - og på baggrund af de forslag, vi har modtaget i offentlighedsfaserne – har vi udvalgt fem temaer:

- Natur
- Vand
- Sundhed
- Friluftsliv
- Grønne forbindelser i byerne

Indledningsvist har vi for hvert tema beskrevet, hvad vi vil arbejde for. Dernæst har vi udpeget syv geografiske indsatsområder, hvor vi vil sætte særlig fokus på naturen og friluftslivet. Indsatsområderne er større sammenhængende natur- og landskabsområder, hvor dele af området typisk er Natura 2000 område. For hvert indsatsområde har vi opstillet en vision.

Vi har også udvalgt 11 byer, hvor vi vil have særlig fokus på byernes grønne områder.

Mellem byerne og indsatsområderne har vi udpeget grønne forbindelser, hvor der skal tages særlige hensyn til naturen og de rekreative muligheder, når der byudvikles. De grønne forbindelser skal sikre sammenhæng mellem byernes grønne områder og indsatsområderne i det åbne land.

Du kan læse mere om de enkelte temaer og vores mål i de efterfølgende afsnit. Efter afsnittene om temaerne, har vi lavet en nærmere beskrivelse af naturgrundlaget, visioner og udviklingsmuligheder, for de byer og indsatsområder som indgår i planen.

Områder og visioner

1. Sølandskabet – Tystrup-Bavelse-søerne, Glumsø Sø og nedre Suså.
Der skal være en naturlig bestand af havørreder i Susåen.
2. Susådalen og landskabet omkring Aversi og Tybjerg.
Storken tilbage til Susålandet.
3. Holmegård og Porsemosen.
Mere plads til vild natur.
4. Naturstien "Fodsporet" og det grønne bånd fra Tystrup sø til kysten.
Nye veje til nye stier.
5. Kystlandskabet ved Klinteby og dobbelt kysten omkring Karrebæk og Dybsø fjorde.
Terner, der leger og badegæster ved stranden.
6. Istidslandskabet omkring Fladsåen, Mogenstrup Ås, Hammer og Myrup bakker.
Synlige spor efter isen.
7. Herregårdslandskabet og Præstø Fjord.
Et sundt liv i en sund fjord.

Bagest i Grøn Plan er alle de forslag, vi har fået fra borgere, lodsejere og interesseorganisationer samlet i et idékatalog. I idékataloget findes desuden de forslag, som indgik i Næstved Kommunes forrige grønne plan og kommunens egne idéer til projekter der kan være med til at forbedre naturen, vandet eller friluftslivet i Næstved Kommune.

Hensigten er, at projektkataloget og beskrivelserne af byer og indsatsområder, kan bruges som et opslagsværk. For eksempel kan man slå op i idékataloget, hvis man ønsker at lave et projekt og se, om der er andre gode idéer, man kan inddrage i planlægningen. Det har også den fordel, at vi som kommune får et bedre overblik over de muligheder der er for, at udvikle naturen og friluftslivet i de enkelte områder.

Det er vigtigt at understrege, at de enkelte lodsejere ikke er blevet hørt om projekter, som er foreslået på deres jord. Der er således ikke taget stilling til, om de er realiserbare. Et projekt vil derfor kun blive gennemført, såfremt ejeren af arealet ønsker det.

Der er heller ikke foretaget en prioritering af projekterne. Hovedsagen er, at vi får et godt overblik, som kan være med til at sikre, at vi får mest muligt ud af de ressourcer, vi bruger på natur- og friluftsområdet og får tilgodeset flest mulige interesser i de enkelte projekter.

En samlet oversigt på kort over forslagene kan ligeledes ses på kommunens hjemmeside på adressen www.naestved.dk/gronplan

Hvordan fører vi Grøn Plan ud i livet

I Grøn Plan områderne, ligger hovedparten af kommunens værdifulde naturområder og landbrugsarealer, der kan være særligt følsomme over forskellige miljøpåvirkninger. Samtidig er det også her, der tit er friluftsmæssige interesser. Det er derfor særligt projekter, som ligger i disse områder vi prioriterer højest.

Nogle projekter vil blive gennemført som led i opfyldelsen af statens Vand- og Natura 2000-planer. Det kan være projekter med genskabelse af våde enge eller forbedringer af de fysiske forhold i vandløb. Disse projekter udføres som regel på kommunens initiativ.

Andre projekter gennemføres på initiativ af lokale borgere eller interesseorganisationer. Det kan være mindre projekter som, at anlægge en sti, oprense et vandhul, lave en anløbsplads for kano/kajakroere eller anlægge en primitiv overnatningsplads.

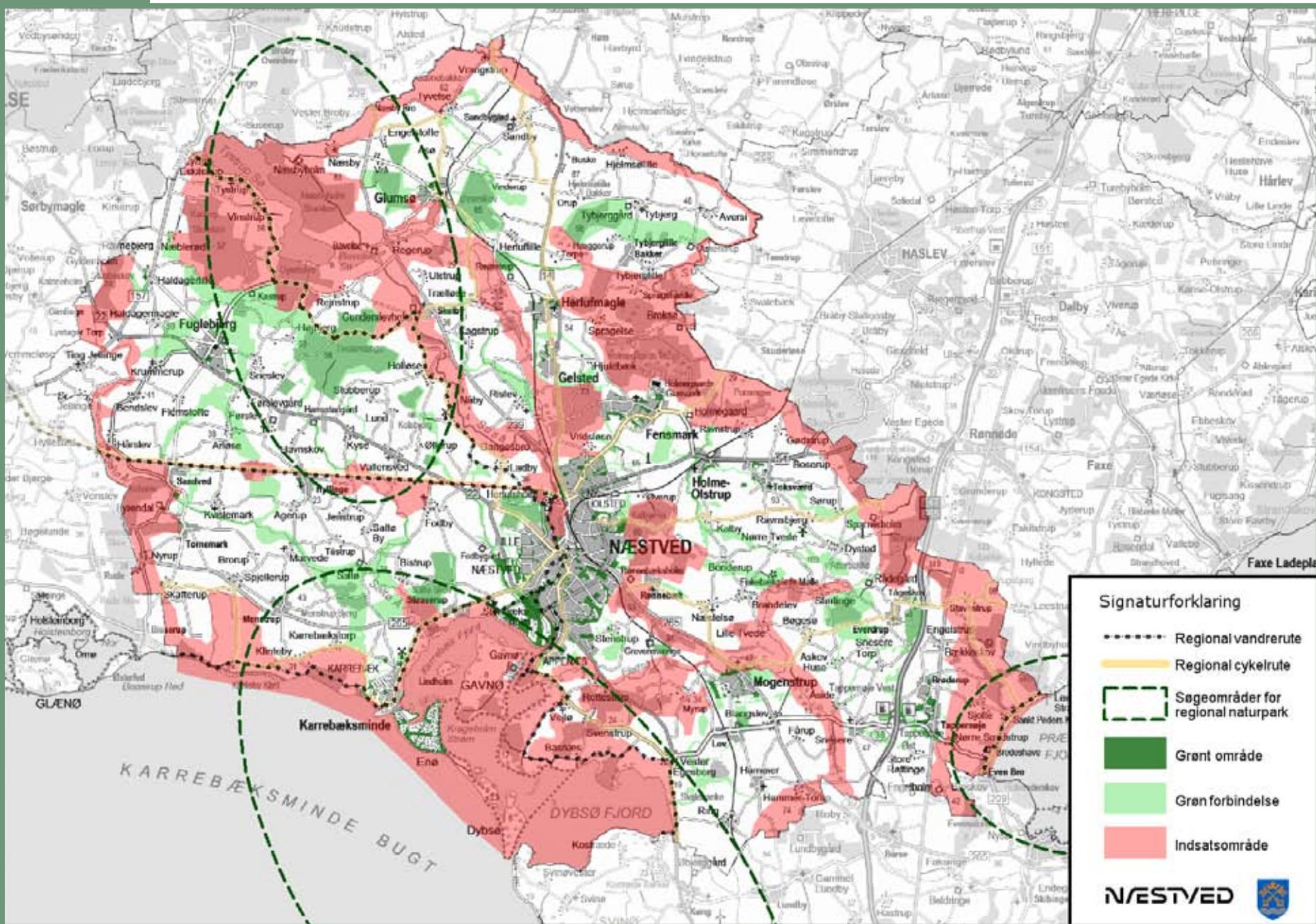
Næstved Kommune har årligt afsat et beløb til at støtte lokale natur- og friluftspjekter. Du kan få del i disse penge, hvis du har en god idé eller gerne vil være med til at føre en af de mange projekter i idékataloget ud i livet. Projekter med lokal forankring og aktiv lokaldeltagelse vil blive prioriteret højest.

Projekterne kan også støttes gennem Grønne Partnerskaber eller via den Lokale Aktions-Gruppe (LAG).

Hvis du har et projekt, eller vil høre nærmere om mulighederne for at få støtte, kan du skrive til gronplan@naestved.dk eller kontakte Teknisk Forvaltning.

Hvis et projekt berører arealer, som du ikke selv ejer - for eksempel en sti - er det en god idé at tage kontakt til dem, der ejer arealerne og drøfte din idé med dem.

Hvilken betydning har Grøn Plan

De markerede områder på kortet udgør tilsammen Næstved Kommunes forslag til et net af grønne forbindelser for natur- og friluftsliv. Netværket angiver de områder, hvor Næstved Kommune særligt prioriterer projekter, der kan forbedre naturen eller friluftsmulighederne i kommunen.

Grøn Plan bygger blandt andet på de områder, der i kommuneplanen er udpeget som "Naturbeskyttelsesområder", "Økologiske forbindelser", "Lavbundsarealer", "Særlige friluftsområder" med videre. Alle udpegningerne har hver især betydning for områdernes anvendelse og udviklingsmuligheder i forhold til natur og friluftsliv. I Grøn Plan er desuden medtaget områder, hvor vi har modtaget forslag til, hvor indsatsen for natur- og friluftsliv bør styrkes.

For almindelige landbrugsarealer i det åbne land medfører Grøn Plan ingen restriktioner. Der sker altså ingen regulering udover, hvad der allerede er fastsat gennem kommuneplanlægningen, fredninger eller anden lovgivning.

Grøn Plan er i det åbne land en samlet "positiv" udpegnings, som viser de områder hvor der er stort naturindhold eller særligt gode muligheder for at udvikle natur- og friluftsliv. Vi hå-

FAKTA

Naturrådet består af repræsentanter fra: Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Landboforeningen Gefion, Skov- og Naturstyrelsen Storstrøm, Dansk Skovforening, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund og Næstved Kommune. Rådet har til opgave at rådgive kommunen i spørgsmål om natur, vand og friluftsliv.

ber dermed, at Grøn Plan kan være med til at skabe overblik over, hvor der kan være særlige naturinteresser. Samtidig vil det give dig bedre muligheder for at få støtte til et projekt, som kan forbedre naturen eller friluftslivet.

I – og omkring byerne er der i kommuneplanen fastsat rammebestemmelser som betyder, at der skal tages særlige hensyn til naturen og de rekreative udfoldelsesmuligheder, når der byudvikles.

Hensigten er, at der skabes og bevares sammenhængende natur- og friluftsområder i nuværende og fremtidige boligområder, og at disse områder også har forbindelse til det åbne land.

Hvordan er Grøn Plan blevet til

Forslaget til Grøn Plan er blevet til i samspil mellem en styregruppe, en følgegruppe på tværs af forvaltningerne og en ekstern følgegruppe bestående af Naturrådet for Næstved Kommune.

Naturrådet har som følgegruppe løbende fået mulighed for, at kommentere forslag til Grøn Plan.

I perioden 4. marts til 30. april 2008 har der været en idé- og forslagsfase, hvor alle interesserede borgere og foreninger har haft mulighed for at komme med idéer og forslag til, hvad Grøn Plan skulle omfatte. Mandag den 21. april 2008 blev der holdt et offentligt møde, hvor interesserede fremmødte diskuterede disse ideer og forslag.

I idéfasen modtog vi i alt 25 hørings svar fordelt på både private borgere og interesseorganisationer.

Efterfølgende blev der udarbejdet et forslag til Grøn Plan, som har været i offentlig høring i fra den 2. december 2008 til 23. februar 2009. Her har borgere og interesseorganisationer ligeledes haft mulighed for at kommentere planens indhold og komme med forslag til konkrete projekter, der kan være med til at styrke naturen og friluftslivet i Næstved Kommune.

I høringsfasen holdt kommunen desuden offentlige møder i Næstved, Tappernøje, Glumsø og Sandved. I forslagsfasen modtog vi i alt 63 forslag.

Natur

Vi har et meget varieret landskab i Næstved Kommune med store højdeforskelle og store åbne landområder. Som en mosaik heri ligger skove og søer, moser og strande og fantastiske fjorde. Mange af disse områder er fredede eller på anden måde beskyttet gennem lovgivning.

Naturen er formet gennem århundreder, og den menneskelige brug af naturen har stor indflydelse på, hvordan naturen ser ud. Mange naturområder er opstået som følge af landbrugets drift, og andre naturområder er forsvundet for at øge det dyrkede areal.

I landskabet findes mange historiske spor – mest synlige som gravhøje og stendiger. Disse fortidsminder og andre spor er en del af vores kulturhistorie, som det er vigtigt at bevare for eftertiden. Derudover er de med til at forme landskabet og øge den oplevelse, man får ved at færdes i landskabet.

Hvad vil vi

Næstved Kommune vil gerne være kendt for sin rige og varierede natur. Vi vil gerne skabe ny natur, men først og fremmest vil vi pleje og udvikle den natur vi har.

Vi vil sikre og udvikle de landskabelige, kultur-mæssige og naturmæssige forhold i og omkring fredninger og fortidsminder og forbedre borgernes adgang til disse områder.

Vi ønsker at skabe et naturnetværk, hvor der er sammenhæng mellem de enkelte naturområder. Sammenhæng er en forudsætning for at bevare naturværdierne og sikre stabile bestande af dyr og planter.

Vi ønsker at få mere skov i kommunen, specielt omkring byerne, så borgernes muligheder for at dyrke forskellige former for friluftsliv tæt på deres bopæl forbedres. Vi er allerede godt på vej med tre nye statsskove omkring Næstved by, og der rejses skov ved Glumsø. Vi vil arbejde for at der udlægges bynær skov omkring andre udviklings- og lokalcentre i kommunen.

Vi vil forbedre mulighederne for at opleve naturen og for formidlingen af naturen. Vi vil inddrage borgerne aktivt i beskyttelsen og plejen af natur, kultur og landskab.

Hvorfor

Kommunen rummer naturområder og arter, der har international betydning - dem har vi en særlig forpligtelse til at tage vare på og beskytte – se faktaboks. Det meste af vores natur ligger dog udenfor disse særlige perler, og det er her, de fleste borgere bor og færdes til hverdag.

Naturen har i mange år været i tilbagegang. Der er blevet mindre plads til natur og det der er tilbage, er blevet mere spredt. Også kvaliteten af naturen forringes de fleste steder. Dermed er betingelserne for dyr og planter blevet markant dårligere, og mange plante- og dyrearter er forsvundet. På internationalt plan er der fokus på problemet, men udviklingen er ikke vendt.

Danmark har underskrevet Count Down 2010 erklæringen, som forpligter os til at stoppe tilbagegangen i biodiversiteten (den variation af dyr og planter, der findes i et afgrænset område) inden 2010. Med kommunalreformen har kommunerne fået en central rolle i forhold til sikringen af biodiversitet i Danmark. Næstved Kommune har taget opgaven alvorligt ved, som den første kommune i Østdanmark at underskrive erklæringen. I de kommende år vil en lang række projekter gennemføres, med det formål at sikre og forbedre biodiversiteten i kommunen.

Naturparker

Naturparker er større naturområder af regional betydning, men indeholder som regel også naturområder af national og international betydning. De er velafgrænsede, rummelige og sammenhængende med stor landskabelig skønhed, naturrigdom og kulturhistorisk værdi. Begrebet naturpark fortæller, at det er naturområder, hvor besøgende er velkomne. I Danmark er Naturpark Maribosøerne etableret og flere er på vej. Næstved Kommune har i den nyligt vedtagne kommuneplan, udlagt tre søgeområder til naturparker: Præstø Fjord, Susåen og Tystrup-Bavelsesøerne plus Karrebæk-Dybsø fjorde. En naturpark bør sikre, at der udarbejdes en samlet plan for forvaltning af områdernes eksisterende og potentielle værdier, med en afbalancering af benyttelse og beskyttelse.

Naturparker etableres ved lokal medvirken og frivilligt samarbejde mellem lodsejere, brugergrupper, berørte kommuner, interesseorganisationer og andre. Ofte vil en naturpark have tilknyttet en naturvejleder/-vejledningsfunktion,

Hvordan

Naturen er dynamisk, og der er derfor behov for pleje, hvis vi gerne vil bevare værdifuld natur, eller genskabe de naturområder, som er forsvundet.

For bedre at vide, hvor vi skal sætte ind med pleje så den gavner mest, vil vi kortlægge naturkvaliteten i kommunen.

Bekæmpelse af invasive arter (plante- eller dyrearter, som er indslæbt i et område, hvor den kan fortrænge andre arter og forrykke den økologiske balance mellem arterne på stedet) er et vigtigt element i naturplejen. Det gælder for eksempel bekæmpelse af kæmpebjørneklo

og der vil nogle steder i området ske en udbygning af faciliteter til friluftsliv og formidling for eksempel et naturcenter.

Natur af international betydning

De internationale naturbeskyttelsesområder, også kaldet Natura 2000-områder er områder, der er udpeget for særligt at beskytte truede, sårbare eller sjældne naturtyper og plante-, dyre- og fuglearter.

Næstved Kommune har fire Natura 2000-områder: Præstø Fjord, Susåen med bl.a. Holmegårds mose og Rådmandshaven, Karrebæk og Dybsø Fjorde samt et lille hjørne af området Skælskør Fjord.

I Natura 2000-områder skal kommunen sikre og genoprette en "gunstig bevaringsstatus" for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. Det betyder i korte træk, at udbredelsesområder og bestandsstørrelser skal være stabile eller i fremgang. Staten forventes

og rød hestehov, som kan udkonkurrere alle andre planter. Her er det vigtigt at arbejde sammen på tværs af kommunegrænser - for eksempel langs Susåen, som grænser op til Faxe, Ringsted og Sorø kommuner.

Det meste af kommunens natur ligger på privat jord. Derfor vil vi samarbejde og indgå aftaler med lodsejere om, at passe og udvikle særlig værdifuld natur til gavn for både lodsejer og natur. De bedste løsninger findes via en konstruktiv dialog.

På kommunens egne arealer er det højeste prioritet, at skabe de bedste mulige levevilkår for dyr og planter, samtidig med at arealernes anvendelse fastholdes.

i slutningen af 2010 at offentliggøre naturplaner for Natura 2000-områderne – herefter skal kommunen udarbejde handleplaner, som siger hvornår og hvordan vi vil beskytte den natur de næste seks år.

En række arter nyder en særlig beskyttelse, uanset hvor de findes i landet – det gælder for mange frøer, alle flagermus, markfirben m.m. Mange af disse arter findes også i Næstved Kommune. For eksempel har vi et særligt ansvar for klokkefrøen, som findes på Enø.

Vi vil se på mulighederne for at producere grøn energi i kommunen – en af intensionerne i grøn vækst. I samarbejde med landbruget vil vi forsøge at integrere ønsket om grøn energi, med muligheden for miljøforbedringer, rekreative områder og friluftsmuligheder.

Vi er sammen med Faxe og Vordingborg kommuner samt lokale organisationer og lodsejere i gang med at skabe grundlaget for, at etablere en naturpark ved Præstø Fjord. Desuden vil vi undersøge mulighederne for at lave naturparker i yderligere to områder, som er udpeget som søgeområder i kommuneplanen – Tystrup-Bavelsesøerne og Karrebæk og Dybsø Fjorde.

Vand

I Næstved Kommune er der mange store og vigtige vandområder. Der er 1300 km vandløb, flere søer, tre fjorde og kyst mod Smålandsfarvandet. Mod syd og øst er kommunen afgrænset af fjordene Karrebæk, Dybsø og Præstø Fjord, og mod nord løber kommunegrænsen langs Sjællands længste vandløb Susåen, som løber igennem Tystrup- Bavelse søerne. Nogle af de største attraktioner i kommunen knytter sig til vandet, for eksempel kanosejladsen på Susåen og badelivet ved Karrebæksminde.

Hvad vil vi

Et bedre vandmiljø har stået højt på dagsordenen i mange år. Dette arbejde vil vi fortsætte.

Vi ønsker, at kommunens søer og åbne vandløb skal have et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv. Vi vil forbedre levevilkårene og sikre mulighed for, at fisk, smådyr og planter kan vandre op gennem vandsystemerne og spredes.

Vi vil også arbejde for, at vandområderne fortsat kan bruges af kommunens borgere og turister – det giver mange oplevelser, glæder og er til gavn for sundheden.

Hvorfor

Tilstanden i kommunens søer og vandløb er i mange tilfælde ikke god nok. Gennem vandplaner og handleplaner vil indsatsen for et bedre vandmiljø blive fastlagt.

Vandet der løber ud i havet skal være så rent, at vi kan bade ved kysterne og der skal være fisk at fange både for lystfiskere og erhvervsfiskere. Samtidig forsvinder en del af vandet fra vandløbene på grund af indvinding af vand til drikkevand og markvanding.

Der er mange forskellige interesser knyttet til vandområderne som gør, at indsatsen nøje skal planlægges. Vandløbene skal have et varieret dyre- og planteliv, vandet skal ledes væk fra de dyrkede arealer, spildevandet skal ledes væk fra byerne og der skal være plads til kanosejlads og anden sejlads.

I forhold til klimaforandringer er der en særlig udfordring. Der kommer mere vand, og det kommer med større intensitet. Håndteringen af de større mængder regnvand skal tænkes ind i de projekter, vi udfører.

Vandplanerne sætter målene for vandløb, søer og havområder

Fremover vil kravene til vandkvaliteten i vandløb, søer, fjorde og havområder blive fastsat i vandplanerne. EU's vandrammedirektiv sætter den overordnede ramme – og i 2015 skal der være opnået god tilstand i vandløb, søer og havområder. Hovedlinjerne for virkemidlerne i de danske vandplaner findes i regeringens aftale om "Grøn Vækst" – som er blevet vedtaget i sommeren 2009.

Virkemidlerne falder inden for tre hovedkategorier: Begrænsning af landbrugets udledning af næringsstoffer, begrænsning af belastningen fra spildevand og forbedring af de fysiske forhold i vandløbene.

Vandplanerne udarbejdes af de statslige miljøcentre, og planerne forventes at blive offentliggjort i slutningen af 2009. Den konkrete indsats vil blive fastlagt i de handleplaner, som kommunerne forventes at skulle udarbejde samtidigt med Natura 2000 planerne i 2011.

Vandløbenes fysiske forhold

Gennem mere end hundrede år er vandløbene blevet rettet ud, rørlagt og gravet ned i terrænet. Samtidig er der foregået en omfattende beskæring af vandplanterne og en opgravning af bundmateriale – alt sammen for at sikre, at vandet bliver ledt hurtigt væk og at markerne kan dyrkes optimalt. Det betyder samtidig, at vandløbene er blevet langsomt flydende og meget ensartede, så de bliver dårligere levesteder for fisk, smådyr og planter.

Hvis vandløbene igen skal blive gode levesteder er det nødvendigt, at give dem tidligere tiders variation tilbage. Det kan ske ved at frilægge rørlagte vandløb, lægge udrettede vandløb tilbage i de gamle slyngninger og foretage en skånsom vandløbsvedligeholdelse.

Hvordan

Forbedring af vores vandmiljø kræver indsats på flere fronter.

De kommende krav i vandplanerne vil spille en stor rolle for kommunens måde at handle på. Vi er allerede gået i gang med forundersøgelser i en række vandløb. Det sker for at være så godt rustet som muligt til at sætte projekter i gang, når vandplanerne skal realiseres.

Vandløbene skal have noget, at tidligere tiders variation tilbage, det skal blandt andet ske ved at vandløb genslynges, spærringer fjernes og rørlagte vandløbsstrækninger genåbnes. Vandløbsvedligeholdelsen skal være mere skånsom og nogle steder skal den måske indstilles.

Der vil også være fokus på rensningen af spildevandet. En ny spildevandsplan vil blive udarbejdet, når vandplanerne er offentliggjort – her vil tiltagene blive beskrevet. Blandt indsatserne

vil være en begrænsning af forureningen fra regnuldøbene, som bliver større på grund af kraftige regnskyl. Set i lyset af ændret klima med mere og kraftigere regn er det vigtigt at kunne håndtere de større regnmængder. Regnvandsbassinerne, som er nødvendige for at hindre oversvømmelser skal – hvor det er muligt – udformes, så der også er plads til dyr og planter. Vi er også i gang med at kortlægge belastningen fra ukloakerede ejendomme, således at der kan gøres den nødvendige indsats i de kommende år.

Vi vil arbejde for at klimasikre områder, som ligger lavt både ved kysten og inde i landet.

For at mindske udvaskningen af specielt kvælstof fra markerne, vil vi indgå aftaler med lodsejerne om, at lave våde enge langs vandløbene. Andre lavtliggende områder for eksempel tidligere moser, enge eller lavvandede fjorde er blevet drænet for typisk, at blive anvendt som landbrugsland. På sigt kan der være klimafor-

hold der gør det nødvendigt at ændre anvendelsen.

Vi skal også sikre, at der er vand i vandløbene året rundt – det er nogle steder et problem om sommeren. Jo højere og mere stabil vandføring, jo mere robust er vandløbet. Derfor kan det nogle steder være nødvendigt at ændre vandindvindingen.

Vi vil fortsætte og udvide samarbejdet med alle brugere af vandløb og søer. Næstved Kommune har allerede et frugtbart samarbejde med kommunerne omkring Susåen og med Skov- og Naturstyrelsen Storstrøm. Dette samarbejde vil i de kommende år styrkes, efterhånden som vandplaner og naturgenopretningsprojekter gennemføres.

Næstved Kommune deltager desuden i et EU-projekt "Waterpraxis" om vandplanlægning og forbedring af vandmiljøet i Østersøområdet. Susåen indgår som pilotområde i projektet.

Friluftsliv

Naturoplevelser, motion og frisk luft er med til, at give gode oplevelser og højne livskvaliteten. Med sine mange grønne områder, kyster og naturområder har Næstved Kommune rigtig gode muligheder for et godt friluftsliv.

De muligheder vil vi gerne gøre bedre og mere tilgængelige.

Hvad vil vi

Grøn Plan skal være med til at sikre et varieret udbud af friluftsmuligheder. En god oplevelse bør også suppleres med en god historie. Vi vil derfor formidle de gode historier om Næstveds natur og mulighederne for natur- og friluftsoplevelser. Det skal blandt andet ske gennem naturvejlederne og naturskolerne. Samtidigt vil vi kortlægge og formidle kommunens friluftsmuligheder.

Det grønne netværk skal være med til at sikre et veludbygget stisystem, der kan benyttes af både cyklende, gående og ridende. Stierne skal binde kommunens værdifulde landskaber og naturområder sammen. Stisystemet skal suppleres med et veludbygget net af primitive overnatningsmuligheder, formidlingspunkter, isætningspladser for kanoer og kajaker og informationstavler.

Sammenhængen mellem byernes grønne områder og det åbne land er vigtig. Vi har derfor valgt, at sætte særligt fokus på byernes grønne forbindelser, blandt andet med henblik på, at sikre rekreative sammenhænge mellem by og land.

Når naturen bruges, er der også risiko for at der bliver smidt affald i naturen. En god naturoplevelse er en "ren" naturoplevelse. Når der etableres stier eller friluftsfaciliteter, vil vi derfor sikre løbende tilsyn og bortskaffelse af affald.

Hvorfor

Med Susåen, fjordene og sine mange naturområder har Næstved rigtig mange muligheder for, at skabe gode rammer for friluftsliv til glæde for både kommunens borgere og turister.

Med friluftsliv mener vi, at naturen i Næstved Kommune skal kunne bruges. Man skal kunne komme ud i naturen og kunne benytte den på mange måder afhængigt af, hvem man er og hvilke aktiviteter man holder af. I tilknytning til stier og grønne områder skal der være mulighed for forskellige steder, der indbyder til ophold og leg. Kommunen skal byde på naturoplevelser og rekreative muligheder, som imødekommer såvel aldershensyn som brugerhensyn.

Det er samtidig vigtigt, at synliggøre den natur og de rekreative muligheder, kommunen er beriget med. Synliggørelse øger fokus på den eksisterende natur, hvilket er vigtigt både ud fra et rekreativt synspunkt og ud fra et naturbevaringssynspunkt. Jo bedre kendskab til et naturområde, jo større er interessen og forståelse for, at det skal bevares, eller at adgangen til det begrænses eller udvides.

For at fremme friluftslivet er det også vigtigt, at de mange muligheder der er for at bruge naturen, er let tilgængelige. Som borger har man tendens til altid at bruge de samme steder, man kommer i de områder man kender. For at give både borgere og turister lyst til, at opsøge nye steder vil vi gøre det nemmere, at få et overblik over kommunens friluftsmuligheder.

FAKTA

I kommuneplanen er der udpeget "Særlige friluftsområder" og "Rekreative forbindelser". Formålet er at sikre befolkningen rekreative muligheder, som blandt andet har betydning for sundhed, bosætning, turisme med mere. Denne planlægning er en videreførelse af de nu nedlagte amters planlægning. Grøn Plan er vores strategi for, hvordan vi gør frilftsplanlægningen handlingsorienteret.

FAKTA

Skov- og Naturstyrelsen Storstrøm, Næstved og Slagelse kommuner arbejder på, at omdanne den tidligere Næstved-Slagelse jernbane til en rekreativ sti for fodgængere, cyklister og ridende. Når stien er færdig, giver den gode muligheder for, at der kan indgås frivillige aftaler om etablering af f.eks. mindre rundture via trampestier. Samtidigt vil Næstved kommune prioritere en sammenhængende stirute, fra kysten syd ved Kristianholms Plantage over Fuglebjerg til Tystrup Bavelse Søerne mod nord.

Hvordan

Først og fremmest vil vi kortlægge kommunens friluftsmuligheder og vise dem på hjemmesiden. Målet er at gøre de mange gode friluftstilbud i kommunen mere tilgængelige og synlige. Kortlægningen skal desuden sikre et godt udgangspunkt for de kommende års indsats og planlægning på friluftsområdet.

Vi vil bruge naturvejledning og naturskoler til formidling om natur og undervisning i det fri. For eksempel ved etablering af "naturbaser" eller bruge naturprojekter i naturformidlingen.

Forbindelser mellem byer til fordel for de "bløde" trafikanter har høj prioritet. I løbet af 2009 udarbejder vi derfor en ny cyklisthandlingsplan for Næstved kommune. Hvis vi kan bidrage til

at omlægge bare en lille del af trafikken fra bil til cykel, er vi med til at nedbringe energiforbruget væsentligt og øge sundheden.

Vi vil løbende støtte projekter til forbedring og formidling af natur- og friluftsmulighederne i Næstved kommune. Vi vil prioritere projekter med bred opbakning, som tilrettelægges lokalt i enighed med dem, som ejer de områder der indgår i projektet.

Sundhed

Vi ved at dårlig livsstil, mangel på fysisk aktivitet og stress er dårligt for vores helbred. Vi ved også, at det er svært at bryde de dårlige vaner.

Omvendt ved vi, at nem adgang til grønne områder eller gode muligheder for at gå tur, cykle eller på anden måde dyrke motion, der hvor vi bor, er med til at forbedre vores sundhed.

I den fremtidige byplanlægning bør tiltag, der kan mindske sundhedsudgifter og generelt højne borgernes trivsel og livskvalitet indgå. I Grøn Plan er der derfor sat særlig fokus på byernes grønne forbindelser.

Hvad vil vi

Det sundhedsfremmende arbejde skal gå på tværs af kommunens arbejdsområder, så forebyggelse og sundhedsfremme også handler om at investere i stier, natur, idrætsfaciliteter og sikre skoleveje m.v.

Byrådet vil arbejde for at skabe bedre muligheder for "Sundhed i dagligdagen".

Hvorfor

Et af de væsentligste problemer i relation til befolkningens sundhedstilstand er fysisk inaktivitet og overvægt, der kan føre til en række livsstilssygdomme f.eks. type 2 diabetes og hjerte- karsygdomme. I den vestlige verden er livsstilssygdomme en væsentlig trussel mod folkesundheden.

Erfaringer har vist, at der kan opnås en væsentligt forbedret sundhed ved, at sikre gode grønne arealer og gode muligheder for at bevæge sig til fods og på cykel i boligområder.

I en undersøgelse af borgernes kost, rygning, alkohol og motionsvaner (KRAM) i Næstved kommune, svarer næsten to tredjedele, at kommunen kan hjælpe dem til, at blive mere fysisk aktive.

Heraf mener en fjerdedel, at Næstved Kommune kan hjælpe dem til, at blive mere fysisk aktive ved at skabe flere motionsvenlige natertilbud. En næsten lige så stor andel svarer, at Næstved Kommune kan øge deres aktivitetsniveau ved at skabe flere cykelstier.

FAKTA

En infrastruktur i nærområdet, der bl.a. gør gang og cykling mulig og attraktiv via fortove, cykelstier, belysning i kombination med adgangen til og beskaffenheden af parker og grønne områder, spiller en central rolle for fysisk aktivitet i dagligdagen.

I en national spørgeskemaundersøgelse fandt 93 procent af de adspurgte, at grønne områder har betydning for deres humør og helbred. Undersøgelsen fandt endvidere statistisk belæg for, at jo tættere på et grønt område folk bor, jo mindre stressede er de i deres hverdag.

Hvordan

I forbindelse med byudvikling og etablering af grønne områder er det særligt nærhedsprincippet, som er væsentligt. Skal der sikres mulighed for fysisk aktivitet, må mulighederne for fysisk aktivitet findes i umiddelbar nærhed af, der hvor man bor. Det kan blandt andet ske ved, at skabe gode muligheder for at færdes på cykel og til fods via sammenhængende stinet og attraktive grønne områder, der indbyder til udendørs motion – for eksempel folkesundhedspladser og naturlegepladser. De rekreative

muligheder skal udvikles løbende og helst i samarbejde med lokale aktører f.eks. foreninger eller borgergrupper

Fysisk aktivitet skal være det nemme og selvfølgelig valg i hverdagen.

Vi vil sikre, at de væsentligste eksisterende naturområder, jorddiger, vandløb, vandhuller og levende hegn, indgår i fremtidige bolig og erhvervsområder, som grønne områder. Her vil vi lægge særlig vægt på, at der i de grønne strukturer indgår stiforløb, som skaber mulig-

hed for motion og rekreation, uafhængigt af større vejforløb og interne fordelingsveje. Ved tilrettelæggelse af stier og grønne områder, vil overvejelser om forbindelse til skoler, idrætsfaciliteter, skove med videre derfor indgå.

Konkurrenceprojektet for udviklingen af en ny bydel - Stenlængeområdet - omkring en kommende Næstved Arena, er et konkret eksempel på, hvordan principperne omkring sundhed, grønne områder og natur kan inddrages i byplanlægningen.

Grønne forbindelser i byerne

Med Grøn Plan har vi valgt, at sætte særlig fokus på byernes grønne områder og sammenhængen mellem byerne og det åbne land. Vi har taget udgangspunkt i de byer, som er med i centerstrukturen i kommuneplanen, fordi det er de byer, hvor den største byudvikling vil ske. Men grønne områder er vigtige i alle byer, store som små.

Med Grøn Plan ønsker vi, at se byplanlægning i sammenhæng med natur, sundhed og friluftsliv. Målet er at sikre let tilgængelige grønne arealer med gode muligheder for rekreation, motion og naturoplevelser i hverdagen.

Vi har derfor kortlagt de vigtigste grønne områder i:

- Kommunecenteret Næstved
- Udviklingscentrene Fuglebjerg, Glumsø, Brøderup-Tappernøje og Fensmark
- Lokalcentrene Mogenstrup, Sandved-Tornemark, Gelsted-Herlufmagle, Hyllinge, Karrebæk(sminde) og Holme Olstrup-Toksværd

Men vi har også et forslag til, hvor der bør tages særlige hensyn til naturen og de rekreative muligheder, når der byudvikles. Vi har derfor lavet et forslag til grønne forbindelser, som skal sikre sammenhæng mellem byernes grønne områder, det åbne land og indsatsområderne.

Hvad vil vi

Vi har valgt at sætte fokus på byernes grønne forbindelser, fordi vi vil vægte sundhed og bæredygtighed i kommunens fysiske planlægning, blandt andet ved, at integrere naturen i byudviklingen. Sammen med byudviklingen vil vi etablere grønne forbindelser, som sikrer, at nye og eksisterende boligområder har let adgang til natur og grønne områder.

Hvorfor

Ved at indarbejde for eksempel lavbundsområder eller tidligere naturområder i byernes grønne forbindelser, vil vi sikre, at områder med potentiel natur og områder med øgede byggeomkostninger til for eksempel fundering, så vidt muligt friholdes for byggeri og i stedet udlægges til grønne arealer eller natur. Det vil vi gøre fordi der i disse områder typisk er en øget risiko for oversvømmelse. Samtidigt er det som regel også her der er de bedste forudsætninger for at skabe ny natur.

Ved at inddrage de naturgivne forudsætninger i byplanlægningen vil vi skabe byområder med identitet, større naturindhold og gode rekreative udfoldelsesmuligheder.

Målet er, at skabe attraktive boligområder, hvor livskvalitet og trivsel er sat på dagsordenen - til glæde for både nuværende og kommende generationer.

Hvordan

Vi har kortlagt de væsentligste eksisterende grønne strukturer i de byer, der er udpeget til udviklingscentre og kommuncenteret Næstved. Efterfølgende har vi, i nuværende og potentielle byudviklingsområder, forlænget de grønne forbindelser ud i det åbne land. I kommuneplanen er der fastsat generelle rammebestemmelser for disse områder, således at der skal tages særlige hensyn til naturen og de rekreative udfoldelsesmuligheder når der lokalplanlægges.

Udvælgelsen af de grønne forbindelser er sket ud fra kriterier om sammenhæng med eksisterende grønne områder og rekreative forbindelser, eksisterende eller potentielle områder med natur – eller landskabsværdi, som for eksempel, levende hegn, jorddiger, rørlagte vandløb, lavbundsarealer eller eksisterende beskyttet natur. I udpegningen indgår også et mål om, at der med disse områder på sigt, skal sikres sammenhæng med indsatsområderne i det åbne land.

Vi vil følge op med en mere detaljeret kortlægning af kommunens parker og grønne områder. Her vil vi afklare, hvilke kommunale arealer der

har rekreativ eller naturmæssig værdi, og som derfor skal friholdes for bebyggelse. Registrering laves desuden med henblik på planlægning af fremtidig pleje af områderne. Resultatet af kortlægningen kan også anvendes, som grundlag for den fysiske planlægning, ud fra et sundhedsmæssigt perspektiv ved for eksempel tilgængelighedsanalyser af bydele og nye byområder (moveability), og analyser af mængden af grønne områder i forhold til befolkningstæthed.

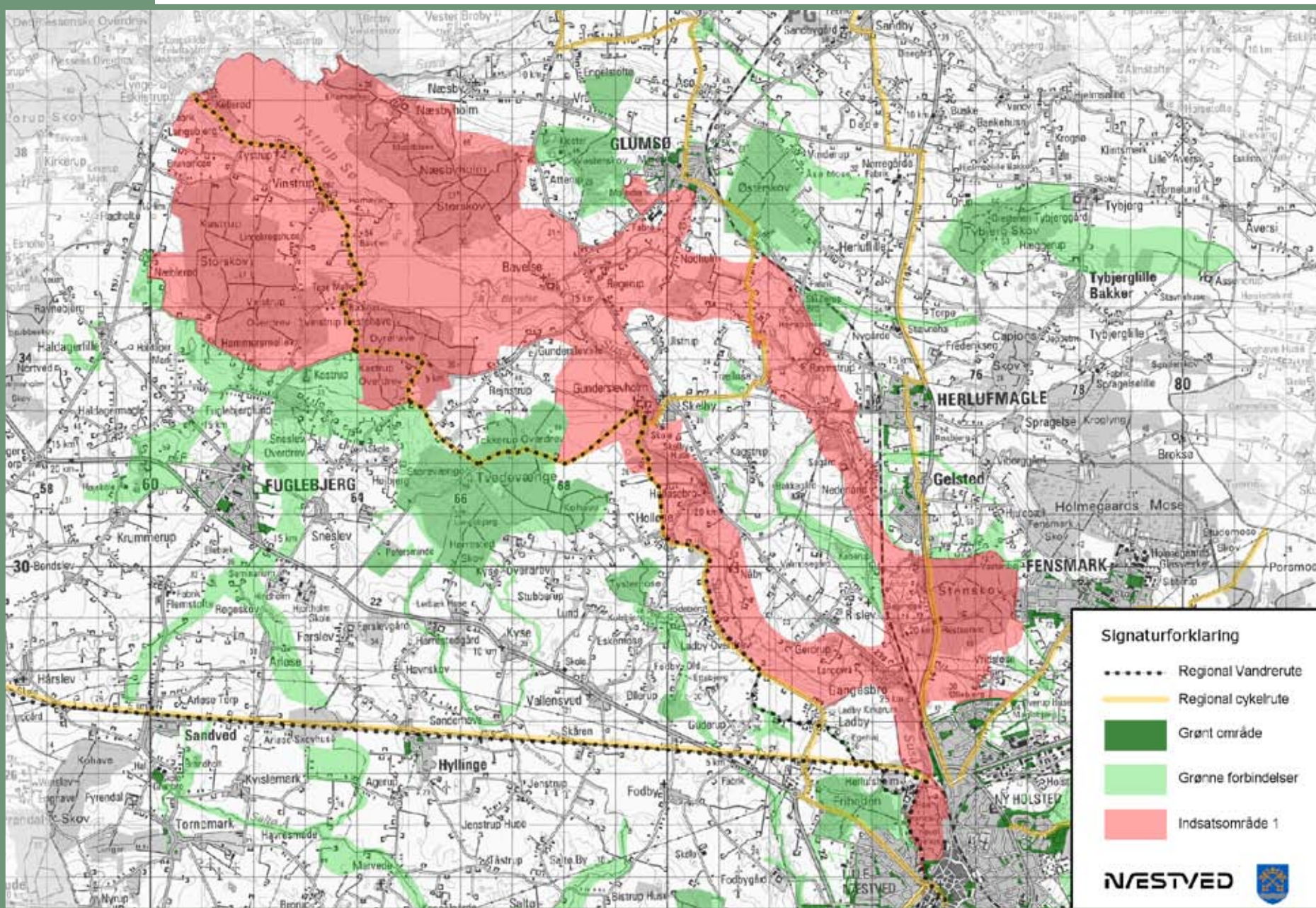
Målet er, at de naturgivne forudsætninger og overvejelser om sundhed, motion og sygdomsforebyggelse i højere grad inddrages i lokalplanlægningen.

Indsatsområder i det åbne land

Signaturforklaring

- Regional vandrute
- Regional cykelrute
- Grønt område
- Grønne forbindelser
- Indsatsområde 1

1. Tystrup-Bavelse-søerne, Glumsø Sø og den nederste del af Susåen

Beskrivelse af området

Området begynder hvor Susåen løber ind i Næsbyholm Storskov og munder ud i Tystrup-Bavelse-Søerne. Susåen løber videre ud fra Bavelse Sø mod syd. Herfra begynder Susåens nedre løb, som går mellem enge og dyrkede marker. På vejen passerer Skelby og herregården Gunderslevholm og tættere på Næstved ligger Herlufsholm Kostskole med parken helt ned til åen.

Østsiden af søerne er dækket af skoven Næsbyholm Storskov. Skoven er ejet af Næsbyholm og Bavelse godser, der også ejer jord længere mod øst, f.eks. Glumsø Sø.

Vestsiden af Tystrup-Bavelse-Søerne ligger forholdsvis åbent. Dog grænser skoven Kastrup Dyrehave op til Tystrup Sø mod syd, og andre skove ligger længere mod vest. Fra det højtliggende Hørhavenæs, er der en vid udsigt over sølandskabet, som er fredet og med offentlig adgang.

Mod øst breder landskabet sig ud og dækker også Glumsø-egnen med Glumsø Sø.

Sydøst for Glumsø strækker der sig et bånd af vådområder med vandløb, våde enge, moser og små søer. Efter Trælløse tørvegrave og kalkgrave kommer Ravnstrup Sø, dernæst følger Nørremose og Søgård Sø og Valmosegrøft samt Slagmosen.

Ved Stenskovene, lige nord for Næstved mødes båndet af søer og moser med Susåens nederste del og herfra fortsætter området til Rådmandshaven i Næstved By. Fra Rådmandshaven løber Susåen, via kanalen ved Næstved Havn, ud i Karrebæk Fjord.

Området omkring Tystrup-Bavelse-Søerne er et istidslandskab, med store højtliggende og bakkede landskaber og en ganske dyb Tystrup Sø. Ådalene og de store søer er blevet til, i en rivende flod af smeltevand under isen, som har dannet en tunneldal. Det er spor af disse landskaber fra istiden, der ses fra de højt liggende udsigtspunkter. Tystrup og Bavelses to søer danner tilsammen en langsø. Landtangen Rejnstrup Holme, adskiller den dybe Tystrup Sø fra den mere lavvandede Bavelse Sø.

VISION

Der skal være en naturlig bestand af havørred i Susåen

Vi vil have en naturligt ynglende bestand af havørred i Susåen, og der skal være rum til friluftsoplevelser både til lands og til vands.

Vi vil pleje og forbedre forhold for naturen og kulturen og give gode vilkår for sjældne dyr og fugle som for eksempel havørnen.

Hele egnen rundt om Tystrup Bavelse Søerne er præget af fortidsminder. De mange fortidsminder viser spor fra menneskers færden i området gennem årtusinder, hvor søer og åer var vigtigt vandveje og fødekilder. Alene i Næsbyholm Storskov findes mere end 120 gravhøje. Højene fra bondestenalderen og bronzealderen er flere steder omgivet af flader fra oldtidens marker.

Området har et rigt og meget varieret fugleliv hele året rundt. Langs søernes bredder yngler lappedykkere, andefugle, strandskade, rødben, stor præstekrave og mange andre fugle. I skovene er et stort udvalg af småfugle som finker, mejser og spætter, og ved vandløbene kan man også finde vandstær og isfugl.

Rovfugle som rørhøg, musvåge, hvepsevåge, due- og spurvehøg yngler og om vinteren ses blå kærhøg og ofte kongeørn. Som noget ganske særligt har havørnen med det kæmpestore vingefang ynglet ved søerne siden 2003. Havørne ses hele året i området. Syd for Tystrup sø findes en lille truet bestand af løvfrø – det eneste sted i kommunen.

Glumsø Sø er en lavvandet sø med god udsigt fra Glumsø by og parken. Der går en vandresti rundt om søen og herfra kan man se de mange forskellige vandfugle, rovfugle og små sangfugle, der raster eller yngler ved søen. Forskellige sjældne fugle som dværgmåge og sortterne besøger søen jævnligt.

Susåen er et af sjællands længste og mest artsrige vandløb og her findes nogle af de mere sjældne fisk, som f.eks. pigsmøling, bæklampret og knuden, knuden er en torskefisk som tåler saltvand. Den sjældne musling: tykskallet malermusling er i foråret 2008 fundet i Susåen igen. I forhold til EU er kommunen særligt forpligtet til at beskytte disse arter.

Nær den tidligere vandmølle ved Holløse bro er der en opstemning af vandet. Her er der etableret et lavvandet stenet fiskestryg, hvor fisk kan passere uden om opstemningen. Det har gavnet forholdene for de stærkere fisk i åen.

Stryget i Rådmandshaven er et forsøg på, at sikre bedre opgang mod strømmen for fisk i Susåen. Stryget fungerer ikke helt efter hen-

sigten, da kun få store fiskearter kan passere på grund af den stærke strøm.

Naturen i området er af international betydning. Således er både Susåen, Tystrup-Bavelse-søerne, Slagmosen og Rådmandshaven udpeget som Natura 2000-område. Slagmosen har mange rigkær (moser med et sjældent og karakteristisk indhold af kalkelskende og gødningsfølsomme planter) og desuden den sjældne naturtype indlands-salteng (eng med salttålende planter). Rådmandshaven med de mange forskellige, gamle løvtræer er en naturskov med meget begrænset drift. Både Rådmandshaven og Susåen er værdifulde naturområder, som også har stor rekreativ betydning for Næstved by.

Udover Natura 2000-områderne er der også mange andre små naturperler, for eksempel kan nævnes Ravnebakke, som er en lille ås nær Susåen med mange overdrevsplanter. Ladbyengene har en særegen planteflora, og på engene omkring Glumsø Sø findes rigkær med orkideen majgøgeurt.

De smukke landskaber omkring Tystrup-Bavelse-søerne og Susådalen op til Næsby Bro er fredet. Fredningen skete i 1960'erne og sikrer, at egnen friholdes for nybyggeri og udstykning. Der må ikke ske større ændringer i landskabet, for eksempel må der ikke rejses ny nåleskov på en dyrket mark. Udpegede fortidsminder skal plejes og friholdes for dyrkning.

Der er store rekreative og friluftsmæssige interesser knyttet til området og det tiltrækker mange besøgende, der vil opleve naturen og fuglelivet.

En meget stor aktivitet er kanosejlads. På den 40 km lange sejlbare strækning af Susåen er der flere landgangs- og overnatningspladser, hvilket giver mulighed for både kortere og længere ture.

Mellem søerne og Glumsø ligger Næsbycentret, hvor der er etableret et friluftscener.

Ved den nordlige ende af Tystrup Sø ligger Kongskilde Friluftsgård med søbadestrand.

Ravnstrup Sø og omgivelser er fuglereservat med sti og fugletårn til besøgende.

Fra vision til virkelighed

For at få en naturlig bestand af havørred som yngler, kræver det bedre forhold i Susåen med tilløb. Det indebærer fjernelse af spærringer og forbedringer af de fysiske forhold som for eksempel udlægning af sten og gydegrus på bunden af vandløbet og ændret måde at vedligeholde vandløbet. Det vil også skabe mere varieret dyreliv i og omkring åen.

En stor barriere i Susåen er stryget i Rådmandshaven, som er for stejlt til, at ret mange fiskearter kan gå op. Der er planer om en omlægning af Susåen, således at den bliver udjævnet og dermed bedre passabel.

For at sikre og pleje naturen vil vi arbejde for at få etableret en naturpark omkring Tystrup-Bavelse-søerne. I en naturpark laves en plan for forvaltningen, og heri prioriteres en indsats for kultur, natur og friluftsliv. I en sådan plan, vil for eksempel bevarelse af det særlige oldtidslandskab kunne sikres, ligesom der kan foretages en fornuftig afvejning af benyttelse og beskyttelse af naturen. For eksempel skal der gøres en indsats for at skabe nye attraktive vandhuller for løvfrø, så kan de få en stabil bestand med muligheder for spredning til nye bestande vest for Tystrup Sø. Det vil sikre mod indavl af bestanden.

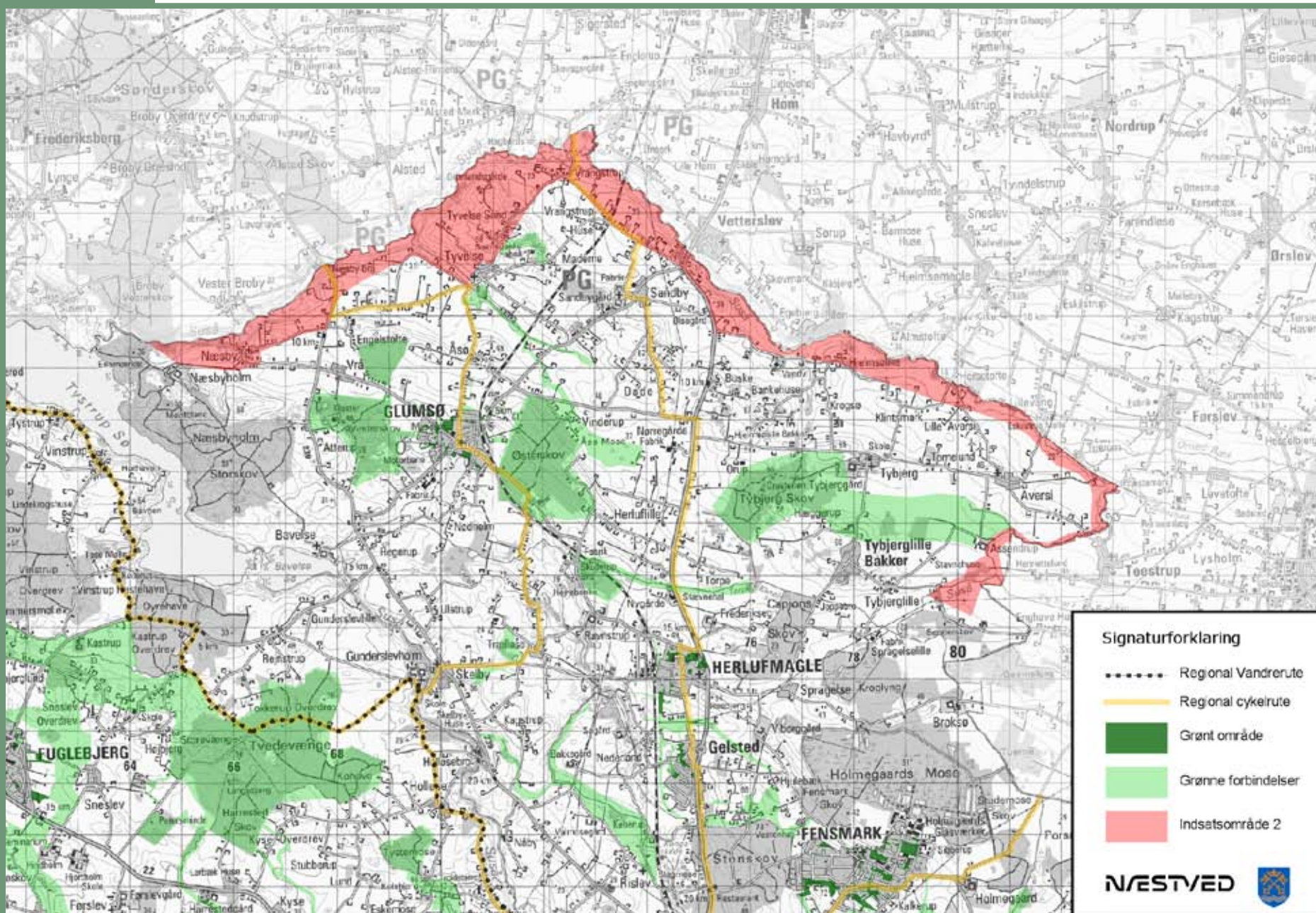
Der vil desuden blive taget hånd om vigtige dele af naturen i forbindelse med Natura 2000-handlingsplanen, som kommunen skal udarbejde i løbet af 2011 og efterfølgende føre ud i livet

Der skal være gode muligheder på land for at færdes ad markveje og nye stier hen til og langs med Susåen. I det grønne bånd af vådområder fra Glumsø til Næstved kan der også skabes nye sti ruter.

På længere sigt bør de forskellige systemer af stier knyttes sammen, så man kan tilrettelægge længere vandre-, cykel eller rideture.

Der er et fortsat stort behov for at pleje, beskytte og bevare områdets mange naturværdier. Slagmosen med den sjældne natur behøver pleje, rydning af pilekrat og afgræsning. Vandlidende arealer og enge langs Susåen bør afgræsses, og vinteroversvømmelser på engene kan fremmes til gavn for planter og fugle og en renere å. Vandkvaliteten i den bynære Glumsø Sø er aktivt forbedret, men kræver stadig en indsats, så man på sigt for eksempel kan bade i søen.

2. Mellemste Suså, Susådalen og landskabet omkring Aversi og Tybjerg

Beskrivelse af området

Området omfatter Susåens mellemste løb fra Tybjerglille i sydøst til Næsbyholm Storskov ved Tystrup-Bavelse-søerne. Susåen løber her i en markant ådal, som giver området karakter. Åen har nogle steder fine slyngninger, men er mange steder reguleret. Mange af åens omgivende enge blev afvandet i 1960'erne og opdyrket.

Området omfatter Susåens mellemste løb, fra Tybjerglille i sydøst til Næsbyholm Storskov ved Tystrup Bavelse Søerne. Susåen får på strækningen tilløb af både Tuel å og Ringsted å.

Hvor Ringsted å løber til, ligger Vrangstrup Øvej, som er en smal hævet vej over Susådalen. Her ligger gamle volde fra middelalderen i en stor cirkel. Fra Vrangstrup og videre mod vest breder Susåen sig i våde perioder over de lave enge. Mange fugle raster her i vinterhalvåret.

Fra Næsby Bro løber Susåen i den mest markante ådal på Sjælland. Denne åstrækning er en del af den store fredning rundt om Tystrup-Bavelse-søerne. Selve Susåen er Natura 2000-område, men ikke de omgivende engområder.

Susåen omkranser Næstved Kommunes nordøstligste del, som er smukt kuperet. Byerne Tybjerg, Tyberglille Bakker og Aversi ligger højt med vide udsigter.

Fra Næsby Bro til Tystrup Bavelse Søerne løber Susåen i en af de mest markante ådale på Sjælland. Denne åstrækning er en del af den store fredning rundt om Tystrup Bavelse Søerne.

Susåen er med til at give området karakter, og præger ådale og landskaber på dette mellemste stykke.

VISION

Storsten tilbage til Susålandet

Vi vil give Susåen, Østdanmarks største å, slyngningerne tilbage. Åen skal have et rigt og alsidigt dyreliv og være omgivet af enge med orkidéer og skrænter, hvor storsten yngler og finder føde.

Susåen var for 150 år tilbage et snoet vandløb, der slyngede sig blidt og brat gennem overdrev, skove, våde enge, små moser og sumpområder. Mange steder skiftede vandet dybde, og der kunne være både dybe huller, bratte fald og lave stryg, hvor åens vand susede mellem sten og grus. Der hvor åen bredte sig, ønskede man at oversvømmelserne blev modvirket. Der var dengang et ønske om mere tør landbrugsjord.

Fra 1882-1929 blev Susåen stærkt reguleret på næsten hele sin strækning. Det gjaldt også mange bække og vandløb, der ledte ud i Susåen. Sving blev udrettet, stryg og fald blev udgravet og bunden blev uddybet. Kort og godt forsøgte man at lave kanaler med rette linjer og god dybde, der kunne transportere vandet bort fra landbrugsjordene. Effekten af de omfattende dræningsarbejder er dog aftagende. Mange lavtliggende jorder langs åen oversvømmes derfor vinter og forår, eller når der er meget nedbør.

På Susåens nedre løb - efter Tystrup Bavelse Søerne - blev en stor kanal, Torpe Kanal udgravet i begyndelsen af 1880'erne til transport af træ.

Den eneste strækning af åen, der stadig har et tydeligt naturpræg, er en 4,5 km strækning efter Nymølle Bro til området ved Hjelmølille og Råen på modsatte side. Vandløbet har her fald og en bund med grus og sten, hvilket betyder, at der her kan leve ørreder.

Vand- og vadefugle raster i ådalene i stort tal, og flere rovfugle holder til langs åen. Vibe, rød-ben, dobbeltbekkasin og andre fugle yngler på engene ved Susåen.

Mange vandfugle raster ved Vrangstrup i vinterhalvåret, og en del rovfugle holder til i området.

Blandt fiskene kan nævnes den beskyttede pignmerling.

Hele Susåens løb er Natura 2000 område. Planterne i selve vandløbet er af høj botanisk kvalitet, mens planterne langs åen og på engene i ådalen er mere ensartede.

Tidligere blev mange enge langs Susåen benyttet til, at kreaturerne kunne græsse i sommerhalvåret. Der hvor engene ikke afgræsses i dag, er der risiko for, at den åbne ådal vokser til med pilekrat, træer og andre buske.

Ved tilløbet af Tuel Å er der en værdifuld natur med våde enge, små kær, moser og overdrev. Her nord for Susåen ligger Hagbards Høj fra bronzealderen, hvor der er et rigkær med mange fine og sjældne planter.

Flere tusind sejler hvert år med kano ad Susåen fra Veterslev, Vrangstrup og Næsby Bro og videre med strømmen mod Næstved. Det er en enestående oplevelse hvor man kommer tæt på naturen.

Fra vision til virkelighed

Cirka 9 km af Susåens løb - fra Vrangstrup til Næsby Bro - indgår i et større vådområde-projekt. Det er Skov- og Naturstyrelsen Størstrøm, der udfører projektet i samarbejde med lodsejere og kommunerne. Det går ud på at forbedre de fysiske forhold i Susåen til glæde for planter, fugle, fisk og andre dyr i vandet. Et mål med projektet er desuden at hæve vandstanden, etablere stryg til ynglende fisk, retablere gamle åslyngninger og skabe våde

enge, som kan fjerne overskud af næringsstoffer fra landbrug og husholdninger. Det kræver, at dyrkede jorde på lav bund ændres til våde enge, med græssende køer eller høslæt. Det vil give en renere å, og færre næringsstoffer ledes til Tystrup-Bavelse-søerne. I projektet indgår også etablering af stier.

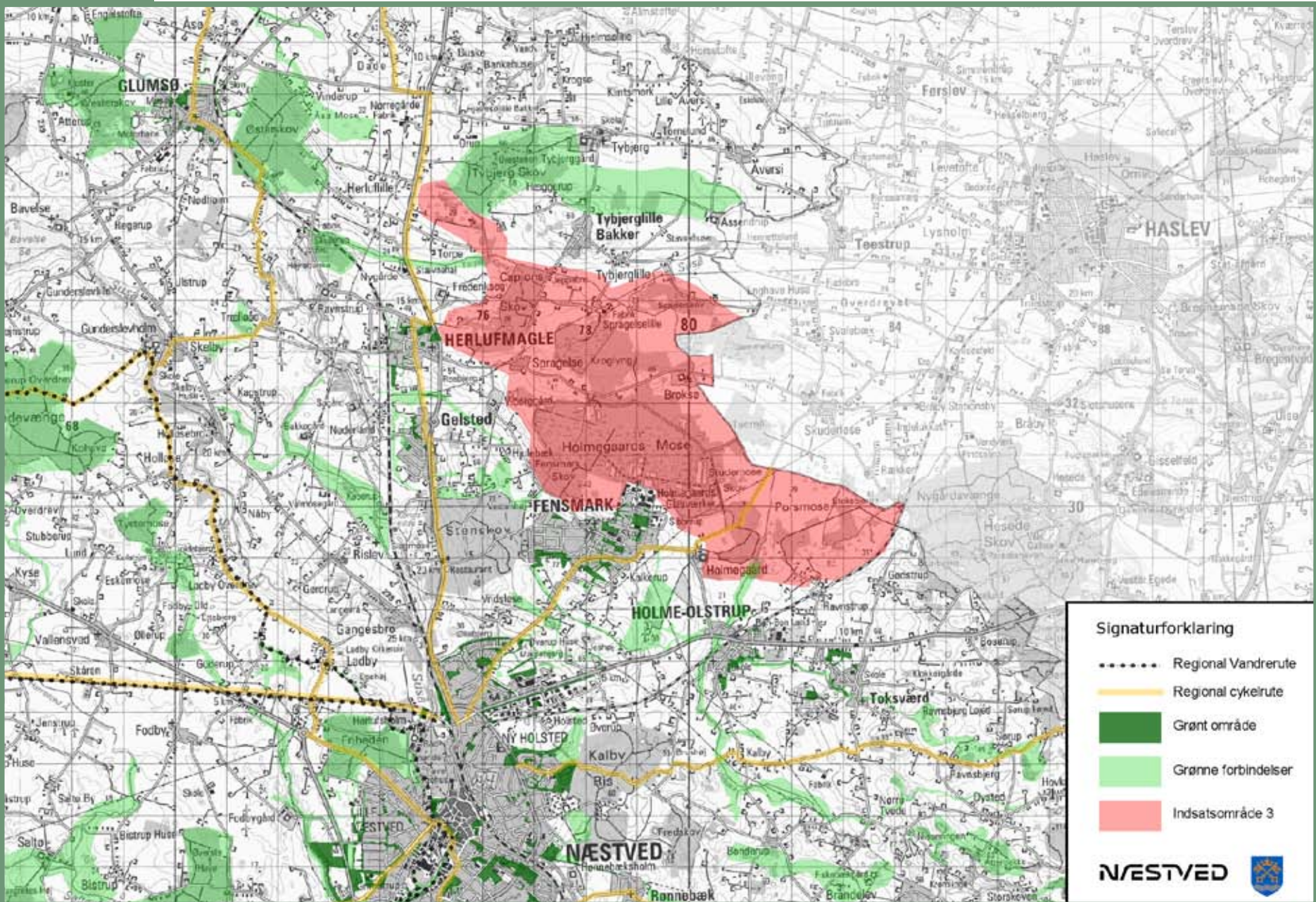
Med disse initiativer vil levevilkårene blive forbedret for den sjældne fugl engsnarren og den hvide stork, som især omkring engene ved Vrangstrup kunne få så attraktive forhold, at den vil yngle.

Lokal produktion og afsætning af oksekød fra områderne omkring Susåen kan bidrage til, at sikre fremtidig afgræsning af engene langs Susåen.

For forbedring af friluftslivet kan der etableres støttepunkter, stier og spang ved Vrangstrup.

Ved Næsby arbejdes der for etablering af en spang over åen, så stier nord og syd for åen forbindes.

3. Holmegårds Mose og Porsmose

Beskrivelse af området

Holmegårds Mose og Porsmose er de største moser i området, og de er udpeget som Natura 2000-område. I området findes også flere mindre moser lidt nordligere: Torpe Mose, Herlufmagle Mose, Kirkelyng og Spragelse Mose og Capion Skov, Kroglyng og Sønderskov med den lille naturperle Sønderskov Overdrev.

Susåen løber som en smal å mod nordvest på denne del af sit første løb, og åen har mange tilløb på strækningen. På et stykke løber åen i og langs med Porsmosen.

Porsmose er et af Sjællands største samlede eng- og moseområder. Såvel landskabeligt som naturmæssigt er området unikt. Porsmosen har dog været aktivt afvandet siden 1950'erne. Gødstrup Enghave udgør det laveste område i mosen. Gødstrup Enghave blev genoprettet gennem et vådområdeprojekt i 2003. Projektet

omfattede cirka 90 hektar, hvoraf der i dag er permanent sø på cirka 30 hektar. I 2005 yngede alle fire danske lappedykkerearter, atlingand, skeand, engsnarre og rørhøg her. Gødstrup Sø er i dag kommunens vigtigste fuglesø - og meget vigtig for både ynglende og rastende fugle, den er altid et besøg værd.

I Porsemosen yngler mange sjældne og truede engfugle som bl.a. rørhøg, mosehornugle, engsnarre, trane, plettet rørvagtel. Om vinteren opholder der sig mange svaner og sædgæs.

Fugleforekomsterne er af international betydning. Området er sårbart overfor sænkning af vandstand, tilgroning og tilplantning.

Selve Holmegårds Mose en af de få højmoser i Danmark og østdanmarks vigtigste højmose. Mosen rummer uhyre sjældne naturtyper som aktiv højmose, hængesæk, tidvis våd eng,

VISION

Mere plads til vild natur.

Vi vil genoprette Østdanmarks største og vigtigste højmose - Holmegårds Mose - samt de store enge ved Porsmose, så det bliver muligt at opleve vild natur med blandt andet kødædende planter og gode levesteder for trane, engsnarre og store flokke af overvintrende gæs.

avneknippemose og ellesump, som er særligt beskyttet natur i EU. Den er levested for en række plante- og dyrearter af både international og regional betydning. For eksempel finder man snapseurten porse i store mængder, den kødædende plante soldug og den sjældne orkide mygblomst. Via stierne i mosen er der gode muligheder for at komme nær plante- og dyrelivet

Holmegårds Mose, som vi kender den dag i dag, er stærkt præget af tørvegravning. Kun fem-seks procent af mosens overflade er i dag uberørt højmose. Den egentlige højmose udgør blot 40 hektar. I højmosen er overfladen uden kontakt med grundvandet, og højmosen holdes kun fugtig af næringsfattigt regnvand. Alle andre moser kaldes lavmoser, og de har forbindelse til grundvandet.

Hvor der i dag er en højmose, har der for 5-6000 år siden været en sø. Døde plantedele er sunket til bunds, men ikke rådnet op på grund af mangel på ilt. Det har givet grundlag for udbredt vækst af mossen spagnum. De er med tiden blevet til tørv. I nyere tid har man gravet tørv i mosen, som er brugt til brændsel. Derfor rummer mosen store områder med afgravede tørvflader eller åbne tørvegrave, der nu ses som søer.

Holmegårds Mose er et vigtigt sted for insekter, og der findes en del specielle arter som for eksempel sommerfuglene moserandøje, bøl-leblåfugl og moseperlemorssommerfugl. Deres larver er helt afhængige af højmosens planteliv.

De vandfyldte grave i mosens udkant får næring fra vand, der siver ned fra højere områder, og vand der stiger op fra den gamle søbund. Her findes arter som tagrør og dunhammer, der giver skjul for et rigt fugleliv. I de kalkrige, tilgroede kær i den nordlige del af mosen findes fine bestande af orkidéer.

Truslerne mod Holmegårds Mose er afvanding, tilførsel af næringsstoffer og tilgroning. Det gælder hele mosen, men især den værdifulde uberørte højmose. I mange år har der også været tilført mere næring fra luften til højmosen, end den kan tåle. Højmosens sjældne og værdifulde planter og dyr er derfor truede.

Fra vision til virkelighed

Det meste af Holmegårds Mose er i dag fredet. I 1987 blev et areal på 326 hektar fredet, og i 2009 blev denne fredning udvidet til cirka 560 hektar. Den nye fredning skal tilgodese de naturtyper og arter, der er grundlag for, at mosen er udpeget til Natura 2000-område. Med fredningen sikres muligheden for, at kunne gennemføre den nødvendige naturpleje. Træer og store buske skal fjernes og vandstanden hæves. Det er naturpleje til gavn for især udviklin-

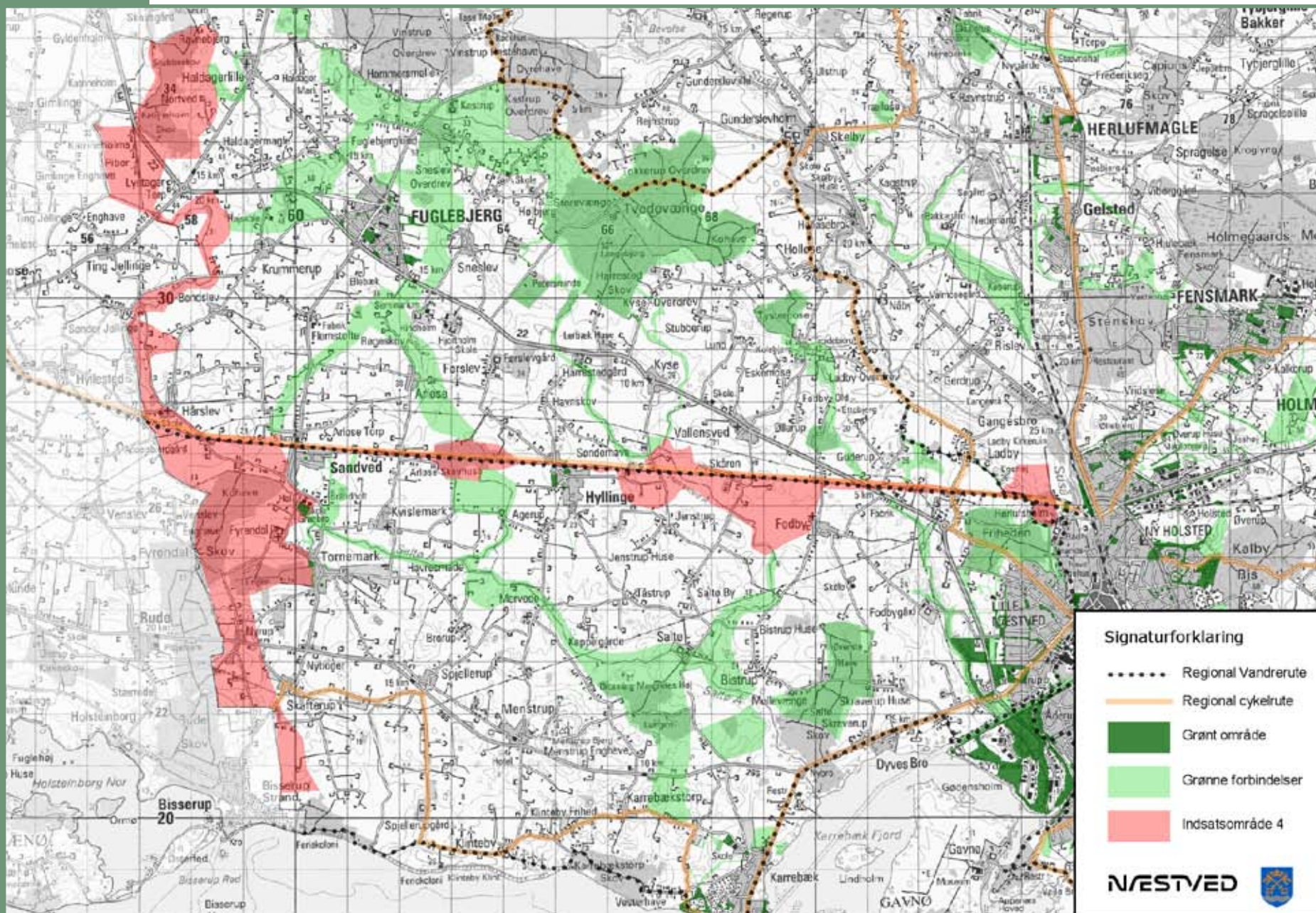
gen af højmosen og dens plante- og dyreliv, og plejen hjælper dermed til at genskabe og bevare den oprindelige natur i mosen. Græsning med får hindrer væksten af træer og tilgroning med uønskede græsser.

I Porsmosen, Studemosen og Broksø Enge er Skov- og Naturstyrelsen initiativtager til et større samlet naturgenopretningsprojekt. Målet er at forbedre forholdene for naturtyper og arter knyttet til Natura 2000-området. Det er især fisk som pignmerling og flodlambret, samt

ynglende og overvintrende fuglene på engene. Et forprojekt er udarbejdet og i løbet af 2009 søges tilladelser indhentet. Fra 2010 igangsættes projektet, som blandt andet skal sikre mere vand på engene i fuglenes yngletid, samt en bedre forvaltning af områderne til fordel for ynglefuglene. Broksø Gods har allerede etableret flere våde eng.

Flere lodsejere samarbejder desuden om at op- hjælpe en lokal bestand af kronvildt i området.

4. Naturstien Fodsporet og det grønne bånd fra Tystrup sø til kysten.

Beskrivelse af området

Landskabet, som Slagelsebanen løber igennem, er hovedsageligt fladt landbrugsland. Man har derfor frit udsyn over de mange dyrkede marker. Der er mange små og mellemstore gårde i området. Noget af kommunens bedste landbrugsjord er beliggende her, og der er derfor kun få udyrkede arealer. Områdets sten- og jorddiger, er derfor vigtige naturelementer i det åbne land.

Området omfatter flere forbindelser, som kan indgå i udvikling af naturindholdet og adgangsmulighederne til det åbne land i kommunens vestlige del. Hovedlinjen følger den nedlagte jernbanestrækning mellem Slagelse og Næst-

ved. Der strækker sig fra Rådmandshaven ved Næstved by til den vestlige kommunegrænse ved Hårslev.

Fra Slagelsebanen løber desuden grønne forbindelser både nord- og sydpå. Den væsentligste forbindelse mod syd, ligger vest for Sandved og Tornemark og løber mod syd ned til kysten. Fyrendal skov, Lungen og landskabet med små søer syd for Lungen, er vigtige områder. Den grønne forbindelse mod syd ender i skoven Kristiansholms Plantage, der er ejet af Næstved Kommune.

VISION

Nye veje til nye stier.

Vi vil sikre gode motions- og naturoplevelser for gående, cyklende og ridende på den nedlagte Slagelsebane. Banen skal være lokomotivet i udviklingen af mulighederne for friluftsliv i den vestlige del af kommunen.

I Kristiansholms Plantage findes en naturlegeplads og en primitiv overnatningsplads. Stranden ved plantagen og ved Bisserup i nabokommunen Slagelse, er af høj kvalitet. Mange besøger området for at bade, dyrke sejlsport eller gå en tur.

Saltø Å, som er et af kommunens større vandløb, løber også gennem området. Åen har en fin bestand af havørreder. Det vestligste grønne bånd følger Saltø Å mod nord og slutter med Katrineholm Skov og Stubbeskov. Nord for Fuglebjerg ligger store skovområder og Tystrup-Bavelse-søerne, der giver mange muligheder for naturoplevelser.

Fodsporet

Jernbanen mellem Næstved og Slagelse blev anlagt i 1892. På sidebanen Dalmose-Skælskør ophørte persontrafikken i 1950. Der var fortsat godstrafik på strækningen. I 1971 ophørte personbefordringen mellem Næstved og Sandved. I 1986 indstilledes godstransporten på den sidste strækning mellem Slagelse og Sandved.

I 2007 besluttede Banedanmark at nedlægge og afhænde banestrækningen. Nedlæggelsen af jernbanen mellem Næstved, Slagelse og Skælskør gav mulighed for, at etablere en godt 50 km. lang motions- og friluftssti i området.

Projektet udføres i et samarbejde mellem Skov- og Naturstyrelsen, Slagelse og Næstved Kommune. Projektets samlede budget er i alt 48 mio. kr. Heraf har Nordea Fonden doneret 36 mio. kr. til projektet.

I budgettet er der foruden etablering af stien, afsat midler til etablering af en række friluftsfaciliteter på strækningen, f.eks. shelters, bordebænke, naturlegepladser, bålhytter, områder til hundeluftning m.v.

Der er nedsat en række lokale stiråd som skal komme med forslag til stiens udformning og tilhørende friluftsfaciliteter. I løbet af foråret 2010 fastlægges stiens udformning endeligt og projektet forventes afsluttet i løbet af foråret 2011.

Fra vision til virkelighed

Med udgangspunkt i den nedlagte Slagelse-Næstved jernbane, er det målet at udvikle en central færdselsåre for den bløde trafik. Banestrækningen vil kunne fungere som rygrad i et netværk af grønne forbindelser, hvor der kan skabes forbindelse til kysten mod syd og til skovene og Tystrup-Bavelse-søerne mod nord.

I den gamle Fuglebjerg Kommune er der etableret en del stier og mindre rundture, ligesom der er enkelte kortere ridestier. Næstved Kommune vil arbejde aktivt for, at aftalerne om stier videreføres med de private lodsejere.

Mange heste interesserede har bosat sig på områdets mange mindre gårde, og der er derfor ønsket om, at det også bliver muligt at ride langs de nye stier.

Oplevelsesmuligheder på strækningerne skal styrkes. Det bør blandt andet ske med udgangspunkt i landbrugslandskabets karakteristiske elementer, som egnskarakteristiske levende hegn, solitære træer, lunde, vandhuller og grøftekanter.

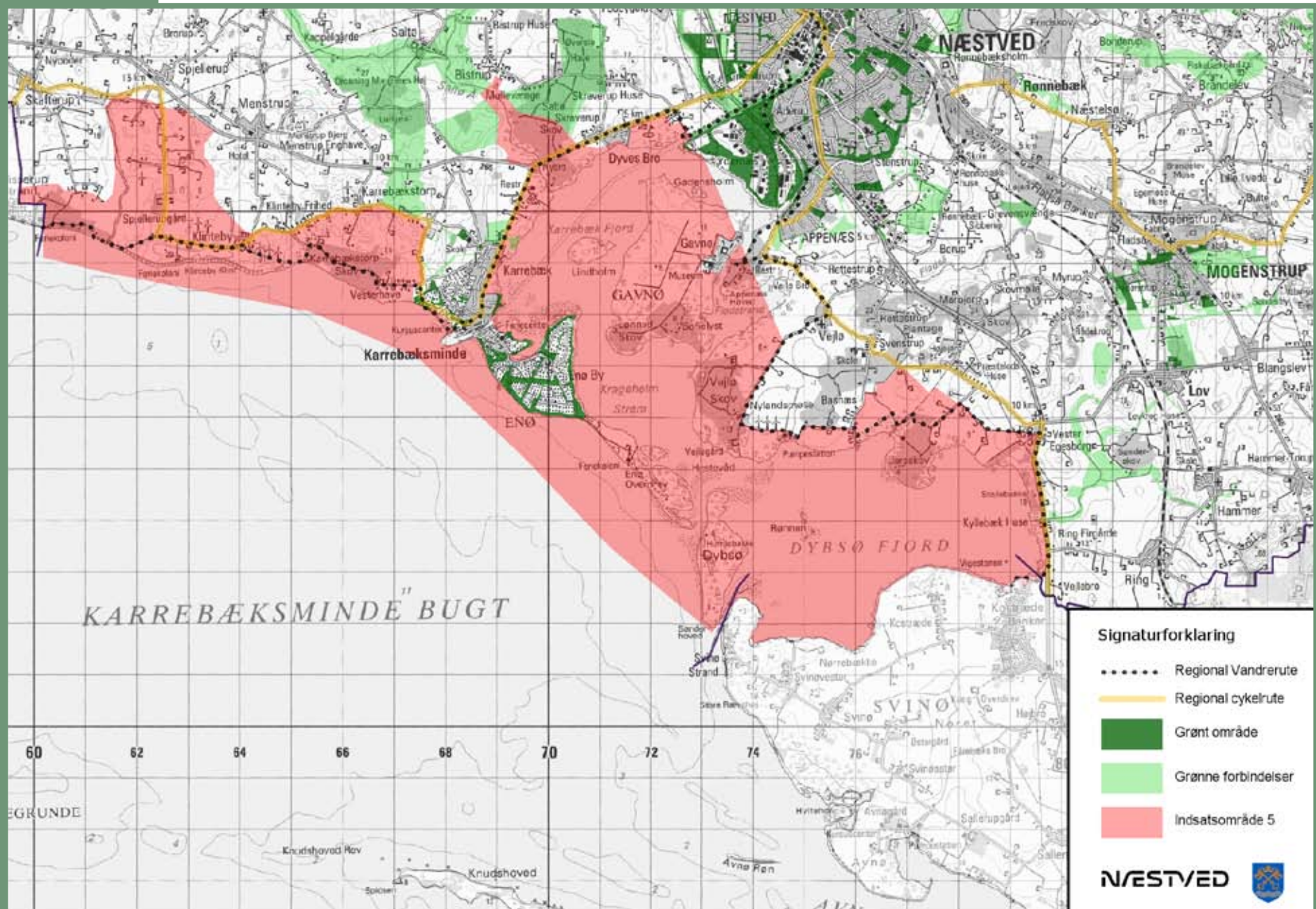
På og omkring Fodsporet skal attraktive støttestedpunkter og mulighed for aktiviteter for brugerne etableres. Det kan være rastesteder,

madpakkehuse, legepladser, primitive lejrepladser m.m., som blandt andet kan bidrage til at skabe nye rekreative områder nær byerne langs banen.

De potentielle grønne forbindelser mellem Tystrup-Bavelse-søerne og kysten rummer gode muligheder for forbedring af områdets naturindhold, for eksempel ved etablering af vådområder og genslyngning af vandløb.

Stier og mulighed for naturoplevelser og friluftsliv kan udbygges i samarbejde med Slagelse Kommune. Ikke alene i tilknytning til Slagelsebanen, men også i området omkring Rude Skov ned mod Bisserup.

5. Kystlandskabet ved Klinteby og dobbeltkysten omkring Karrebæk og Dybsø Fjorde

Beskrivelse af området

På den sjællandske sydkyst fra Skælskør i vest til Knudshoved Odde i øst, ligger der en enestående række af laguner, som skaber den såkaldte dobbeltkyst. Dybsø og Karrebæk Fjorde, der er afgrænset af øerne Dybsø og Enø, udgør den centrale del af dette område. Dybsø og Enø består mest af aflejringer fra nedbrydning af kysten. Den fremskudte lagunekyst er i vidt omfang udyrket. Øerne er karakteriseret ved store arealer med strandoverdrev og enge. Hele kysten er meget dynamisk og ændrer sig fra år til år.

Under sidste istid har isen i længere tid haft ophold ved Hammer Bakker øst for fjorden. Herfra er vand strømmet ud over en lavere slette, hvor Dybsø Fjord blandt andet nu ligger.

Landskabet omkring Dybsø og Karrebæk fjorde blev fredet i 1988 med øget mulighed for offentlig adgang. I 1997 blev der etableret et nyt, stort vildtreservat i fjordsystemet. Med oprettelsen af reservatet blev der fastlagt restriktioner for jagt og sejlads. Desuden er der begrænsninger for færdsel på visse øer og holme i fuglenes yngletid. Færdselsreglerne er skiltet i området og skal altid respekteres.

Nylandsmosen ligger på Vegløhalvøen i den østlige del af området. Mosen er en af de først afvandede moser i Danmark. I den vådeste del af mosen kommer der mange vadefugle og gæs. Hjejler i stort tal, storspove, almindelig ryle og vibe ankommer i foråret. Om vinteren besøger sangsvane og mange arter af gæs mosen.

VISION

Terner, der leger, og badegæster ved stranden.

Vi vil give endnu bedre muligheder for friluftsliv på land og til søs. Grundlaget er et fjordlandskab med rent vand, hvor områdets naturværdier, som klokkefrøer og de mange ynglende og rastende fugle, trives.

De store naturmæssige værdier og rekreative interesser i området knytter sig især til vandet og kystlandskabet. Susåen, Fladsåen og Saltø Å munder alle ud i fjordene. Sammen med strandene ved Karrebæksminde er de med til, at give Næstved Kommune et tydeligt blåt kendetegn.

Plantelivet er meget varieret med over 700 forskellige arter. Årsagen er ekstensivt udnyttede kystområder med stor variation i fugtighed, jordbundsforhold og naturtyper. Stejlebanke i den østlige ende af Dybsø Fjord er en sandet knold, hvor et artsrigt overdrev med hedelyng, nikkende kobjælde samt en række orkideer har eksisteret i århundreder. Ved de fuglerige enge omkring Jarsskov, findes også en række vigtige botaniske lokaliteter med blandt andet orkideer.

Området er med sine lavvandede fjorde, kystnære strandenge og strandoverdrev, et vigtigt internationalt yngle- og rasteområde for mange arter af fugle. Hovedparten af området er derfor udpeget, som en del af et større Natura 2000-område.

Store bestande af almindelige kystfugle og en række sjældne svømmeænder yngler i området. Havørne både yngler i området og besøger fjordområderne i større tal i vinterhalvåret. Flere af kommunens vigtigste naturlokaliteter ligger i dette område for eksempel Stejlebanke, den statsejede Dybsø og Enø overdrev. På Enø findes desuden en bestand af klokkefrøer.

Strandene, kysten og de beskyttede fjordområder ligger nær ved Karrebæksminde og Næstved by. Der er store sommerhusområder i området. Det betyder en stor interesse for mange former for friluftsoplevelser og turisme. Der er en del lystfiskeri og lystsejlad i området, og nye former kommer til. Flere sejler for eksempel med kajak langs kysten og antallet af wind- og kitesurfere er stigende.

Flere institutioner formidler områdets naturværdier og mulighederne for rekreation, til turister og grupper fra skoler og børnehaver. Blandt dem er Naturskolen i Svenstrup, der er kommunalt drevet, Fjordhuset på Enø, samt Fritidsklubben Smakken i Karrebæk. På Avnø har Skov og Naturstyrelsen ligeledes en naturskole med aktiviteter rettet mod fjordlandskabet.

Vandreruten Sjællandsleden, der er en del af et større europæisk net af vandrestier, løber langs kysten i hele indsatsområdet. Med etableringen af Sjællandsleden, er der givet bedre muligheder for gående og cyklende, for korte ture eller længere ferie.

I Kristiansholms Plantage, som er ejet af kommunen, er der nær stranden en hytte til overnatning.

Det er en stor udfordring, at sikre områdets naturgrundlag, samtidig med at friluftaktiviteterne øges.

Fra vision til virkelighed

Kystvandene og fjordene modtager næringsstoffer fra oplandet, hvilket giver risiko for dårlig vandkvalitet og medfølgende forringede forhold, for dyr og planter. Vandplanerne, som udarbejdes i 2010, skal sikre områdets vandkvalitet til glæde for bl.a. ternerne, fiskere og friluftsliv.

Strandengene og strandoverdrevene har stor botanisk værdi og betydning for områdets ande- og vadefugle. Det er helt afgørende, at strandengene sikres pleje gennem afgræsning, så de ikke gror til med tagrør, buske og træer.

Særligt de botaniske lokaliteter omkring Stejlebanke og Jarsskov kræver stor opmærksomhed. Der kan sikres større naturmæssig og rekreativ sammenhæng i dette område ved, at forsvarrets skydebane ved Vester Egesborg, i højere grad kan anvendes til natur- og rekreative formål.

I de senere år har udviklingen i forholdene for ekstensiv landbrugsdrift betydet, at det ikke lønner sig at have husdyr, der græsser på strandengene. Flere og flere landmænd ophører med at holde køer, får og heste. En stor del af områderne er derfor i fare for tilgroning.

På grund af områdets status som Natura 2000-område skal der udarbejdes kommunale handleplaner og sikres bevaring og pleje af områdets naturtyper, plante- og dyrearter. Kommunen er i løbende dialog med lodsejere for, at sikre hensigtsmæssig drift på de vigtigste naturområder.

Et særligt fokusområde bliver at sikre den nu næsten uddøde bestand af klokkefrø på Enø. Attraktive ynglevandhuller, fouragerings- og overvintringsområder skal sikres med hjælp af særlige eksperter.

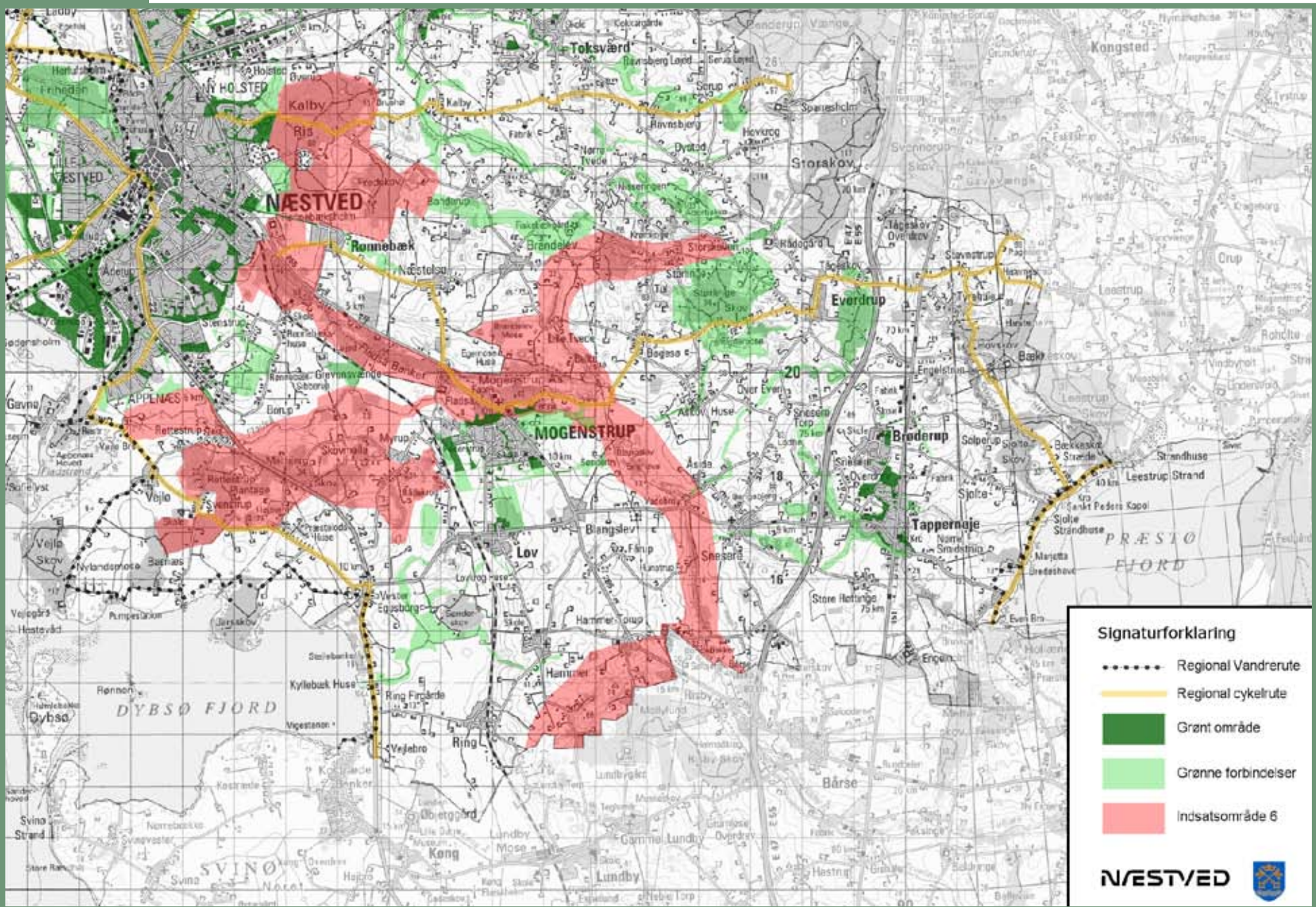
I 2009 har kommunen forlænget lukningen af Lindholm for offentligheden i fuglenes yngletid. Lindholm er normalt rævefri, hvorfor store kolonier af truede kystfugle som terner, måger,

klyder og andefugle har et fristed, som de udnytter. Menneskelige forstyrrelser og løsgående hunde, har inden lukningen imidlertid stærkt forringet forholdene for disse fugle. Kommunen vil følge udviklingen i området.

Langs hele kyststrækningen vil Næstved Kommune arbejde for, at forbedre mulighederne for friluftsliv. I 2008 er der etableret to nye sheltere med bålplads ved Stenbæksholm, hvor Sjællandsleden har sit forløb langs kanalen ind til Næstved. Pladsen kan frit benyttes af både vandrende og sejlene.

Områdets store naturværdier, koblet med et stort turistmæssigt pres lægger op til, at undersøge mulighederne for at etablere en regional naturpark. Som led i processen bør der etableres et naturparkråd, hvor alle betydende interesser i området inddrages. Rådet skal i samarbejde med kommunerne, udarbejde et forslag til en naturparkplan, der med et samlet overblik kan komme med forslag til en geografisk afgrænsning og afveje en bæredygtig benyttelse i forhold til beskyttelseshensyn.

6. Istidslandskabet omkring Fladsåen, Mogenstrup Ås, Hammer og Myrup bakker

Beskrivelse af området

Mogenstrup Ås, Hammer og Myrup Bakker er markante landskaber med vekslende højder, mens naturen omkring Fladså er præget af ådalen og de lavtliggende enge og moser. Området omfatter desuden Rønnebæksholm-kilen fra Grøn Plan 2004, området omfatter de bynære skov- og naturområder Åsen, Kalbyrissskoven og Næstved Kasernes Øvelsesplads samt Fruens Plantage, som er kommunalt ejet.

Det er historien om istiden, geologien og landskabernes dannelse, der giver dette område sit særpræg. Mogenstrup Ås og Hammer Bakker er tydelige eksempler på spor fra istiden. Mogenstrup Ås er Sjællands største ås. Den er 10 km lang med en højde på op til 25-50 m over det omgivende terræn og helt op til 1 km bred ved Stenskov.

Landskabet har generelt stor variation med de mange bakker, som overvejende består af sand og grus.

Store dele af Mogenstrup Ås er præget af grusgravning med et specielt landskab til følge. Sand og grus giver en mager jord, der ikke er god at dyrke. Derfor findes der også mange næringsfattige overdrev med stor mangfoldighed af planter, insekter og smådyr.

Den centrale del af Hammer Bakker er fredet. Bakkepartiet er 1½ km. langt og rager 30 meter op over det omgivende terræn. Det højeste punkt er 74 m over havet. Bakkerne ligger oven på en ældre højderyg, der udgør midtaksen i det sydsjællandske landskab.

VISION

Synlige spor af isen.

Vi vil forbedre oplevelsen af istidens landskaber som Åsen, Sandbakkerne og Fladså-dalen.

Vi vil sikre levesteder ved å og på overdrev for et varieret plante- og dyreliv med sommerfugle og firben, og vi vil udvide nettet af stier.

Højderyggen opfattes som resterne af en randmoræne fra sidste istid. Præstø Fjord udgør en del af det område hvor isen har ligget bag højdedyret, det er blandt andet herfra isen har taget materiale, som er skubbet sammen og danner højderyggen hvor bakkerne ligger.

Under isens afsmeltning aflejrede smeltevandet store mængder sand og grus, hvoraf Mogenstrup ås er den mest markante del. Myrup bakker er ligeledes dannet i forbindelse med isens afsmeltning.

Området indeholder værdifuld natur, og en del steder er fredet. Der er en høj andel af skov og stier for gående og cyklende. Det betyder, at området giver gode muligheder for oplevelser og aktiviteter i fritiden.

Fra vision til virkelighed

Området er præget af store og sammenhængende naturområder. Åsens forløb helt ind i Næstved by betyder, at naturarealer kan knyttes til de grønne områder i bymidten. I 2005/6 blev der udført et projekt på den kommunale del af Åsen ved Sjølundstårnet for, at forbedre adgangsforholdene og forbedre naturen.

Den sidste intakte rest af Mogenstrup ås er blevet fredet. Fredningen har sikret værdifuld natur med tydelige geologiske spor fra istiden.

Næstved Kommune har desuden i 2007/2008 gennemført et projekt, hvor en del af Fladsåens løb er blevet restaureret. Det nye udgravede og slyngede vandløb ligger nordøst for den tidligere restaurering, som Storstrøms Amt gennemførte ved Fladsågård.

Der skal sættes fokus på Mogenstrup Ås som et markant landskabselement, overdrevene og Fladså egnens vandløb, enge og moser.

Pleje af områdets værdifulde natur og ny grøn udvikling må gå hånd i hånd. I den nedlagte grusgrav i den vestlige del af Rettestrup Plantage findes for eksempel hedelærke, rødrygget tornskade og liden padderok. I de tidligere grusgrave kan der skabes nye grønne områder. I aktive og nye grusgrave skal der, gennem efterbehandlingsplanerne for nye grusgrave, sættes fokus på forbedring af områdets naturindhold og rekreative muligheder. De nye landskaber kan blive en del af et stort netværk af naturområder.

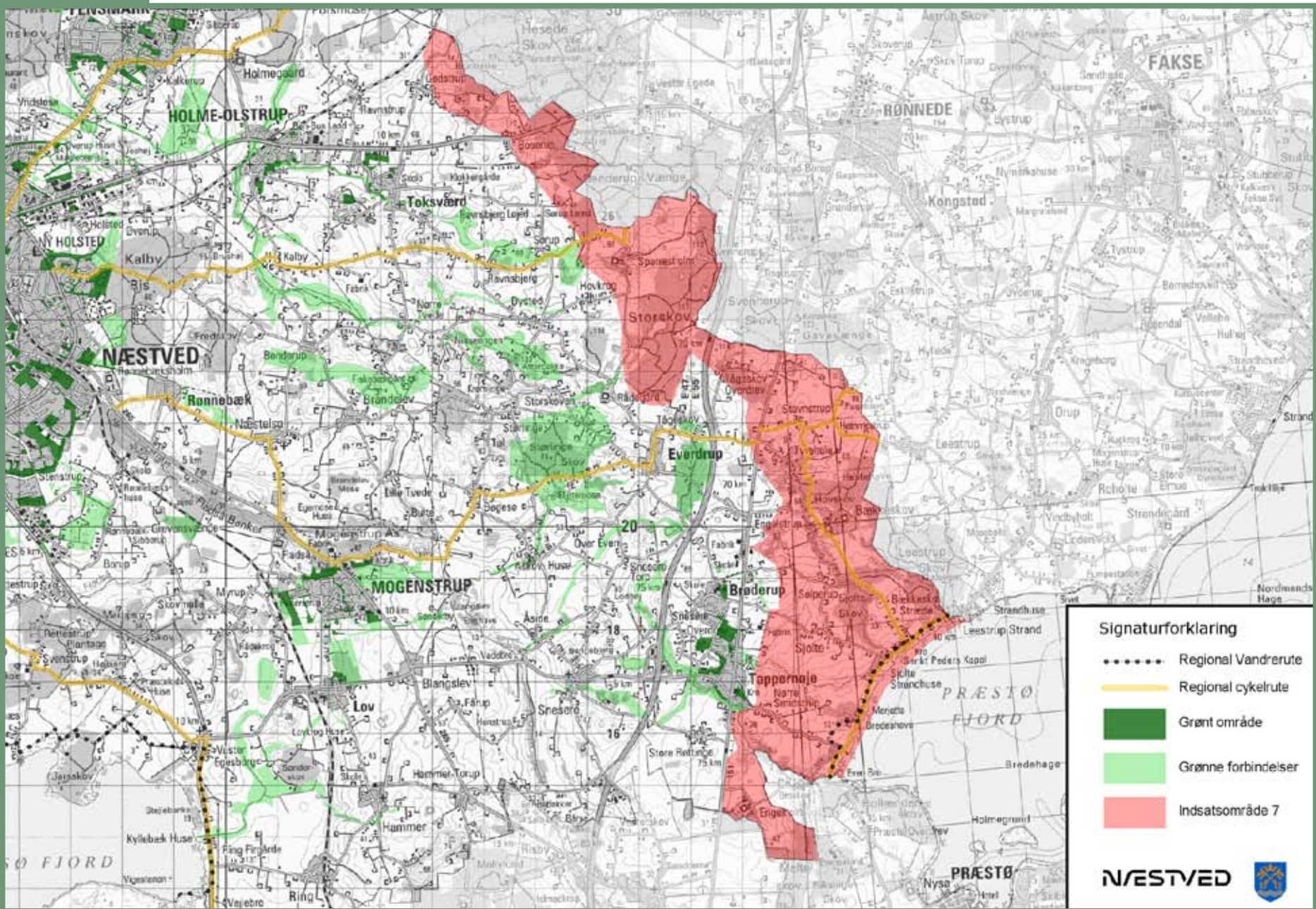
Området rummer desuden store bynære rekreative områder. Når der rejses skov ved Rønnebæksholm, dannes der forbindelse fra Fruens plantage til Næstved Kasernes Øvelsesplads. Det giver gode rammer for friluftsliv og naturoplevelser tæt på Næstved by. De bynære naturområder er nærmere beskrevet i afsnittene om Næstved syd og Markkvarteret.

Mogenstrup Ås strækker sig helt inde fra byen og ud i det åbne land, hvilket er en unik mulighed for forbindelse til naturen. Dette betyder, at offentlighedens adgang har høj prioritet i dette område. Når den nye omfartsvej bliver anlagt, skal passagen for gående, cyklende og ridende sikres. Det gælder især det sted, hvor vejen gennemskærer Mogenstrup Ås. Det skal være muligt at gå langs hele Åsens forløb.

Der har tidligere været etableret en trampesti i Hammer Bakker under ordningen om spor i landskabet. Formidlingen og muligheden for, at opleve bakkernes store landskabelige værdier, kan styrkes ved at genoverveje mulighederne for, at forbedre offentlighedens adgang til bakkerne.

Fladsåen, Ellebækken og Rønnebækken er værdifulde vandløb, med bestande af hav- og bækørreder. Der skal løbende arbejdes med at forbedre vandløbenes fysiske og biologiske kvalitet.

7. Skovbåndet fra Sparresholm til Bækkeskov, Præstø Fjord og fjordlandskabet

Beskrivelse af området

Området inde i landet er et herregårdslandskab med store marker og skove, mens der er ganske få bygninger og huse. I området ligger de store godser Bækkeskov, Sparresholm og Gisselfeld Gods.

Den del af Præstø Fjord, som ligger i Næstved Kommune, er afgrænset af Bøgebæk mod syd og Herredsbæk mod nord. Fjordkystens landskaber er flere steder flade strandenge, der kan ses fra strandvejen. Nogle strandenge er afgræssede, mens andre er vokset til strandrørsump. Mod syd løber Bøgebæk ud, i Even ved strandengene ved Even Huse. Længere mod nord ligger institutionen Marjatta, hvor der er et lille overdrev med flere sjældne planter.

Herredsbæk løber gennem Leestrup Skov langs fjordkystens nordlige kommunegrænse, og bækken munder ud i fjorden ved Bækkeskov Stræde. Langs Herredsbæk vokser der flere sjældne planter blandt andet nikkende hullæbe, en skovorkidé der vokser i naturskov, og bregnen strudsvinge.

Eggen omkring Bækkeskov er fredet, og landskabet er smukt kuperet, med kløfter ned mod

Præstø Fjord. Fra kysten rejser landskabet sig videre til et højtliggende plateau omkring godset Sparresholm. Det er et flot bakket landskab, som visse steder er gennemskåret af dale og kløfter. Susåen har sit udspring her tæt på Sjællands højeste punkt, Kobanke.

Et bånd af skove rejser sig fra Præstø Fjord til Holmegårds Mose. Her kan nævnes skovene Bækkeskov, Boserup Plantage, Sørup Skov, Storskov, Denderup Vænge og længere nordpå Hesede Skov ved Gisselfeld. Kommunegrænsen løber langs med skovbrynet eller ligger netop et stykke inde i skovene, der fortsætter mod vest i Faxe Kommune. En del af skovene er flittigt brugt som mål for udflugter og aktiviteter i fritiden. Det gælder blandt andet skovene ved Bækkeskov og Gisselfeld.

Der er et rigt planteliv i skovene, som overvejende er løvskove, ligesom de har stor værdi som yngleområde for rovfugle og andre skovfugle.

Flere af kommunens flotteste og reneste vandløb løber gennem området, blandt andet Krobækken og Herredsbækken. Her trives flere

VISION

Et sundt liv i en sund fjord.

Vi vil sammen med Faxe og Vordingborg kommuner fortsætte arbejdet med en regional naturpark ved Præstø Fjord. Her skal være plads til et aktivt friluftsliv og gode naturoplevelser. Det sker i og omkring en ren fjord med et stort fugleliv og i skovene ind i landet, hvor hasselmusen trives.

arter af guldsmede, andre insekter og ørreder, der ynder det strømmende vand.

Stavnstrup Mose nord for Brøderup er et fattigkær med sur jordbund. Her er der kun få arter af planter der kan trives. Fattigkær er sjældne og plantevæksten domineres af tuer med græsser og halvgræsser, og i lavningerne er der tørvemosser og andre mosser.

Præstø Fjord med strandengene har et rigt fugleliv med mange ynglende og rastende vandfugle. Her kommer desuden måger, terner, fiskehejrer og skarver. Gråand, pibeand, krikand, troldand og edderfugle ses på fjorden. Store flokke af grågæs og knop- og sangsvaner tager om efteråret ophold i området, inden de trækker videre sydpå. Blandt de mere sjældne fugle kan nævnes den store skallesluger, som der er opsat redekasser til.

I den lavvandede og næsten lukkede fjord er indholdet af salt ikke højt. Der er derfor både fisk, som lever i ferskvand og saltvand. Der findes ål og havørred, og tidligere tiders store bestand af gedder er forsøgt genetableret ved udsætning af geddeyngel.

Fra vision til virkelighed

Hele området har store områder med uforstyrret natur. Hovedparten af fjorden og de mest kystnære landskaber er Natura 2000-område.

Vandkvaliteten i fjorden skal forbedres gennem reduktion af tilførslen af næringsstoffer. Det kan blandt andet ske gennem kloakering.

Der er fine muligheder for friluftsliv i hele området - både for cyklende, gående og sejlede. Vandreruten Sjællandsleden følger kystlinien med et par små sving ind i landet, og der fin-

des en primitiv overnatningsmulighed ved Marjatta nær Bredeshave. I skovene er der som nævnt mange stier og muligheder for rundture. Strandvejen langs fjorden er også en flot tur, men her er der behov for at forbedre forholdene for gående og cyklende, ligesom forbindelsen mellem Tappernøje og Fjorden bør forbedres.

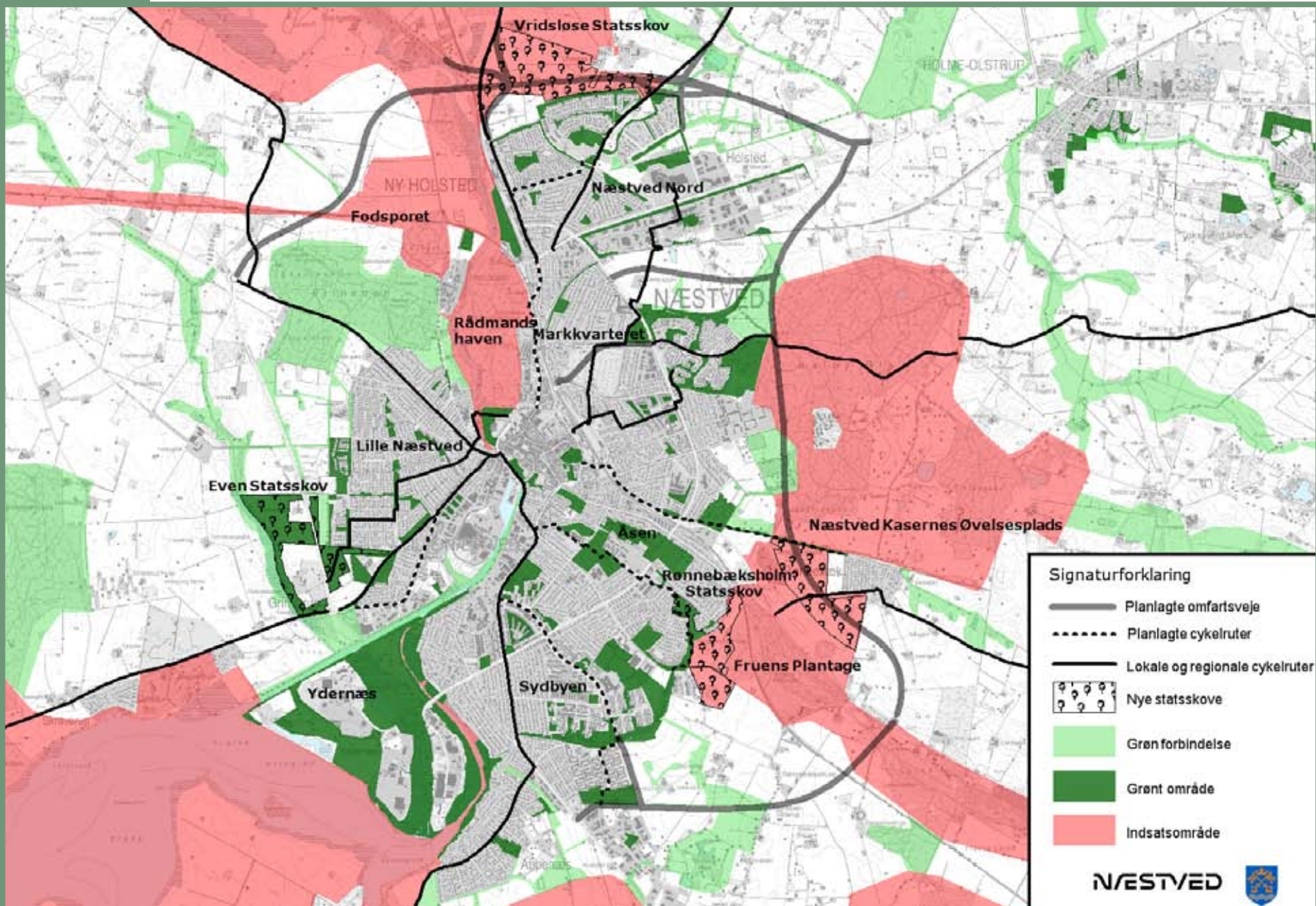
Næstved Kommune udfører i samarbejde med Faxe -og Vordingborg kommuner, et projekt med Præstø Fjord som naturpark. I den forbindelse har kommunerne foretaget kortlægning af områdets landskaber og naturkvalitet.

Endeligt arbejder kommunerne på at skabe nogle naturrum langs fjorden. Her skal et lille fyrtårn, en gammel slæbeptram og skydeskjul og -tårne, skabe rammerne for spændende nye friluftsfaciliteter. Projektet består i sin helhed af 11 unikke lokaliteter, som bindes sammen blandt andet gennem en fælles formidlingsstrategi.

De store udfordringer i de kommende år vil være at opnå en god naturtilstand i og omkring fjorden og sikre, at den rekreative benyttelse af området kan ske sikkert og uden konsekvenser for områdets naturværdier.

Byerne

Næstved

Status

I Næstved er der gennem de seneste år sket en omfattende udvikling. Især i byens nordøstlige del omkring storcenteret og mod Fensmark er der sket en stor udbygning med nye boligområder.

Der arbejdes intensivt for at sikre en hensigtsmæssig afvikling af byens trafik. Det skal blandt andet ske ved, at udvide vejnettet med nye omfartsveje omkring Næstved. En af de store udfordringer bliver, at sikre muligheder for, at mennesker og dyr sikkert kan krydse de nye veje. Adgangen fra byen til det åbne lands natur sikres ved at indarbejde passagemuligheder på udvalgte steder ved de nye veje.

I planlægningen vil vi derfor sætte fokus på at sikre og udvikle nye stisystemer og bynære naturområder. Det sker blandt andet ved at videreføre og udvikle den eksisterende Grøn Plan for Næstved.

Et af de største skridt for at sikre Næstved borgerne adgang til nærrekreative arealer og natur er planlægning af ny bynær skov.

Næstved Kommune har indgået en aftale med Miljøministeriet om, at etablere tre nye skov- og naturområder på tilsammen 210 hektar omkring Næstved by. De nye skove skal være med til at forbedre borgernes muligheder for at dyrke forskellige former for friluftsliv. Skovrejsningen indgår som en vigtig del af en grøn ring, med natur omkring Næstved. Ringen skal have forbindelse til stier og kiler af grønne områder, der rækker helt ind i byen.

I 2009 begyndte plantningen af den nye statskov ved Even. Plantningen af de nye skovområder ved Vridsløse og Rønnebæk påbegyndes 2010 og forventes afsluttet i 2011.

I takt med byens udvikling, vil de nye statsskove blive en integreret del af byens grønne netværk. En meget stor del af byens borgere vil dermed kunne nå et skov- og natur-område på 5 minutters cykeltur. Projektet skal sikre et netværk af rekreative natur- og skovområder omkring Næstved By.

Fremtid

De kommende års udvikling af nye boligområder vil især ske mod vest, øst og sydøst. Mod vest sker byudviklingen i området vest for Digtervejskvarteret. Mod øst er det særligt området ved Stenlængegård og kaserneområdet hvor udviklingen vil ske, og mod sydøst er der skabt mulighed for at udbygge Sydbyen mod Stenstrup.

Mod nord findes der en del områder til bolig og erhverv, der allerede er byggemodnet og vil kunne bebygges. Ud over det, er der ikke planlagt nye arealer til byudvikling i nord.

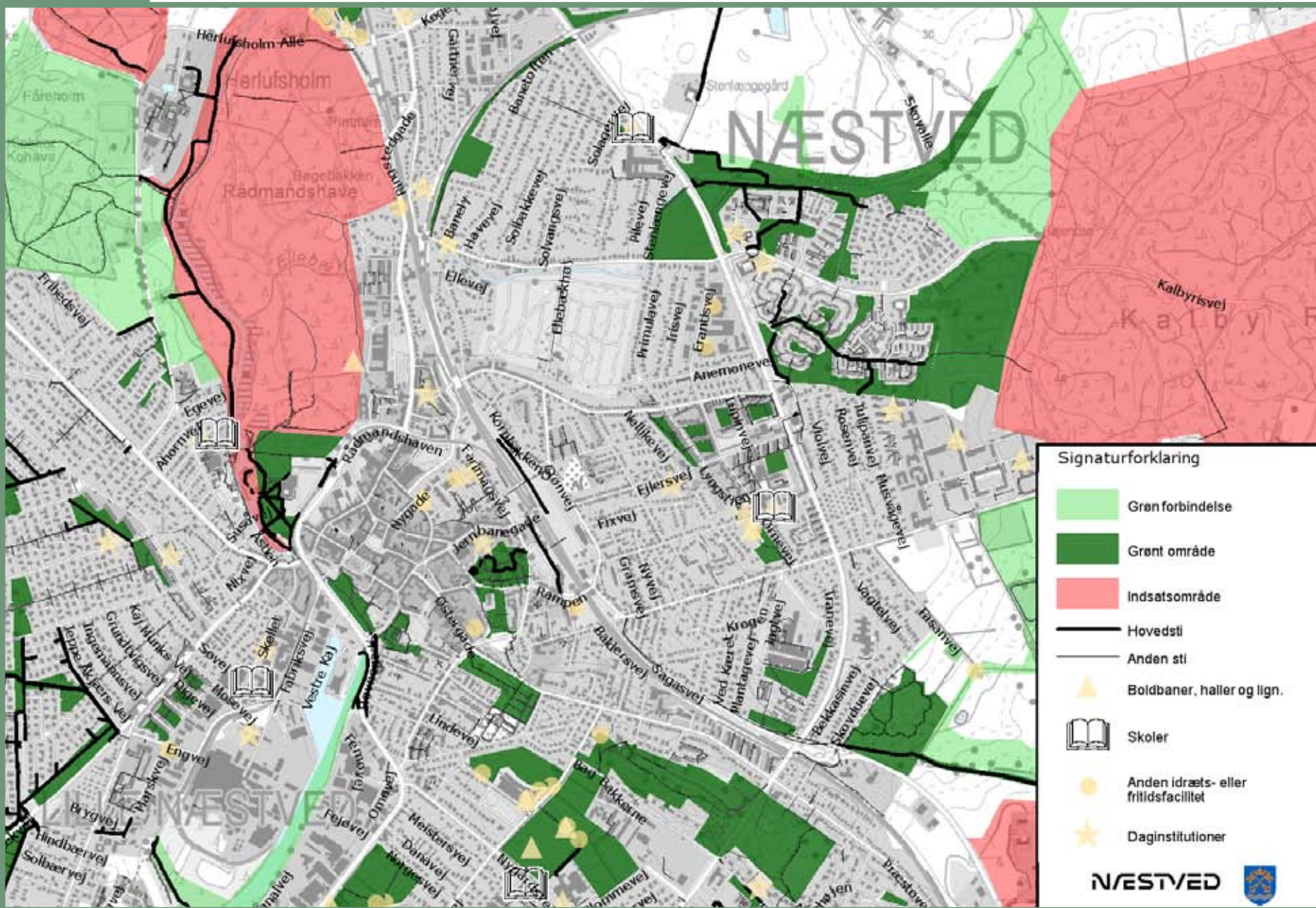
Mulighederne for udvikling og sikring af de grønne strukturer i Næstved By, er beskrevet i de følgende afsnit. Vi gennemgår bydelene Bymidten, Markkvarteret, Næstved Nord, Lille Næstved og Næstved Syd.

FAKTA

Næstved by har 41.158 indbyggere. Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål, der endnu ikke er bebygget, svarende til ca. 3372 boliger og 125 ha. erhvervsområder. Der er i perioden 2002-2007 bygget 293 nye boliger om året.

Næstved Bymidte

Status

I bymidten er det især natur- og parkområderne Munkebakken, Susåen og Rådmandshaven, der er vigtige grønne områder. De tre områder skaber nogle enestående grønne/blå kiler som skaber en væsentlig del af byens identitet og som har stor rekreativ betydning.

Den fritlagte Suså løber tæt forbi bymidten og Rådmandshaven støder også op til centrum. Det betyder, at der mod nord og sydvest langs kanalen er grønne og blå kiler med unikke rekreative muligheder - helt inde fra bymidten og ud i det åbne land. Samtidig er der mange stier fra bymidten, som sikrer god adgang til den grønne ring omkring Næstved. Rådmandshaven og Susåen er internationalt beskyttede naturområder.

Munkebakken og områderne ved Grønnegades Kaserne er afslutningen af Mogenstrup Ås, der strækker sig helt ind til bymidten. Åsen fortsætter mod øst som bevirker, at der gennem byens østlige del er et net af grønne områder, som skaber en grøn kile ud til Sydbyen og de planlagte skovområder omkring Rønnebæksholm, det åbne land ved Kalbyrisskoven og Næstved Kasernes Øvelsesplads.

Fremtid

Susåen med kanalen, Rådmandshaven og Åsen har en afgørende betydning for byen, og de bringer forbindelsen med naturen helt ind til hjertet af Næstved by. Vi vil derfor arbejde for at sikre områdernes naturværdier og at områderne kan anvendes af en bred vifte af borgere og indbyde til bevægelse og aktivitet. I forbindelse med fortætningen af bymidten er det samtidig vigtigt, at bevare bydelens eksisterende grønne områder.

Muligheder

Etablering af en folkesundhedspark i Rådmandshaven.

Bevaring og forbedring af bymidtens grønne områder med muligheder for aktivitet.

Forbedring af Susåens løb forbi administrationsbygningen i Rådmandshaven, så passage-mulighederne for fisk og smådyr forbedres.

Fortsat naturpleje på Åsen.

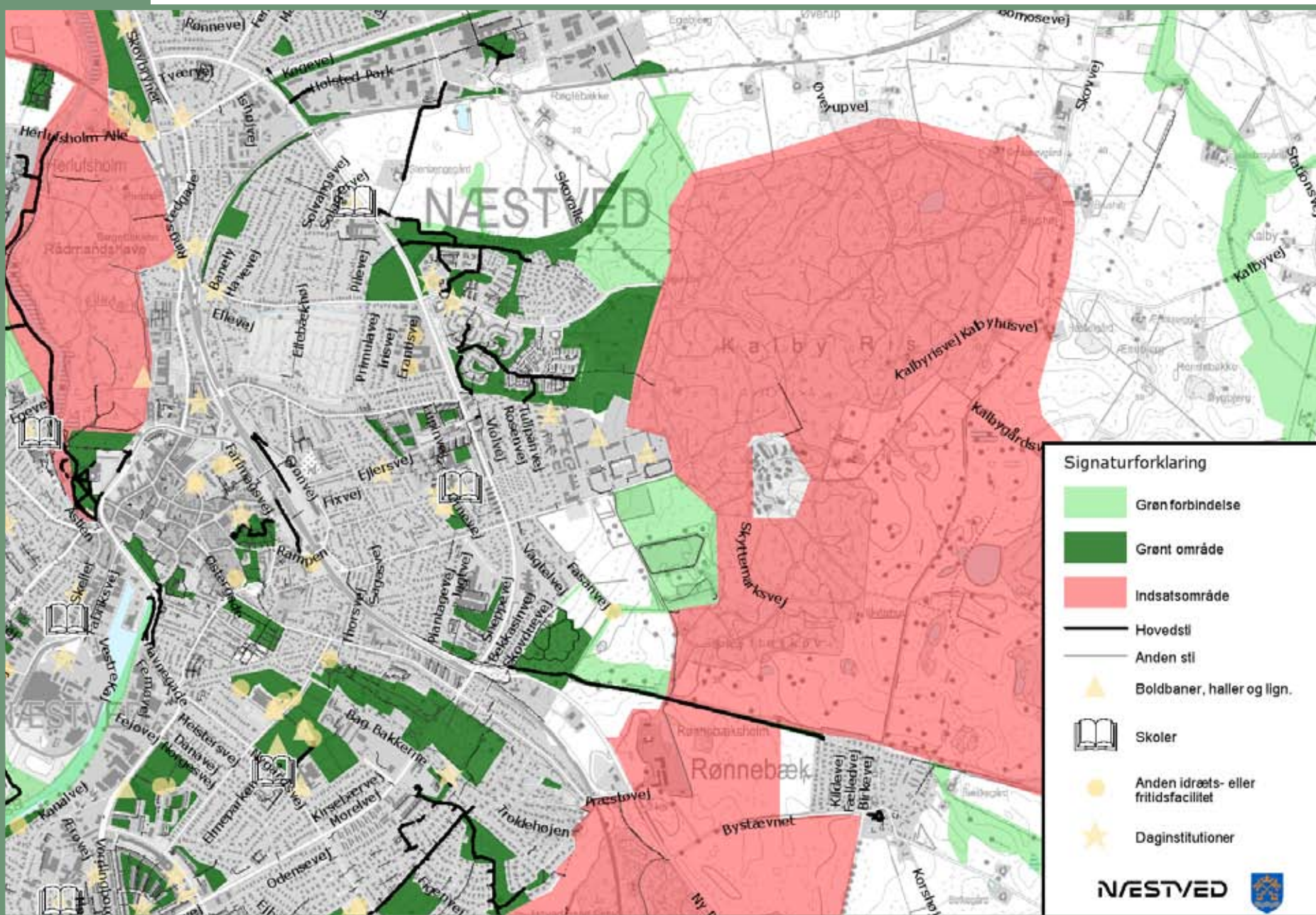
Etablering af sammenhængende grøn forbindelse fra bymidten (Munkebakken og Kirkegården) til Fruens Plantage og de nye skove ved Rønnebæksholm, så der bliver mulighed for at

gå eller cykle ud til de vigtige rekreative områder omkring Rønnebæksholm, Sydbyen og Næstved Øvelsesplads.

Reetablering af Åsen over Østre Ringvej med overskudsjord fra byggeriet af de nye omfartsveje.

Gøre det muligt at sejle i kano og kajak fra bymidten, gennem havnen ud til fjordene.

Markkvarteret

Status

I Markkvarteret er det især kolonihaverne, Ellebækken, Næstved Kasernes Øvelsesplads, Fruens Plantage og Kalbyrisskoven, som udgør de vigtigste bynære grønne områder. Næstved Kasernes Øvelsesplads er i dag fredet og har i årenes løb udviklet sig til et område med store naturværdier. Med sin bynære beliggenhed har området stor betydning, som bynært rekreativt område. Området afgrænses mod syd af den kommunalt ejede skov Fruens Plantage

I de vestlige og ældste boligområder i bydelen er der generelt få grønne områder, mens de yngre boligområder i bydelen har en væsentligt større andel af grønne fællesarealer og en god adgang til Kalbyrisskoven og Næstved Øvelsesplads. Laugstien som løber i eget trace ud til Rønnebæk og Rønnebæksholm, er en vigtig rekreativ forbindelse til skovrejsningsområdet ved Rønnebæksholm og Øvelsespladsen.

I lokalplanen for Næstved kaserne er der desuden fastlagt offentlige stiforløb med ridespor, som skal være med til sikre et sammenhængende stinet, som skaber forbindelse til Øvelsespladsen, Kalbyrisskoven og den nye skov ved Rønnebæksholm.

Muligheder

Stenlængegårdområdet er på ca. 110 hektar. Langs projektområdets sydlige afgrænsning løber Ellebækken. Langs Ellebækken findes en række beplantninger og regnvandsbassiner, som støder op til de eksisterende bebyggelses friarealer og stiforbindelser. Sammen med Ellebækken danner de en grøn forbindelse fra Kalbyrisskoven ind til Østre Ringvej. I vinderforslaget indgår dette område, som et grønt bælte der afgrænser den nye bydel mod syd.

Fremtid

I de kommende år vil det særligt være de nye veje og udbygning af området Stenlængegård, der vil præge udviklingen af denne bydel.

I 2007 blev der afholdt en arkitektkonkurrence om Næstved Arena og udformningen af en ny bydel i Stenlængeområdet. Sundhed, rekreative muligheder og naturhensyn er sat i fokus, i det bykatalog der er lavet for området.

En af udfordringerne for udviklingen i Markkvarteret bliver, at fastholde og udbygge gode adgangsmuligheder for bydelen til Kalbyrisskoven, Øvelsespladsen, Fruens Plantage og den nye skov ved Rønnebæksholm.

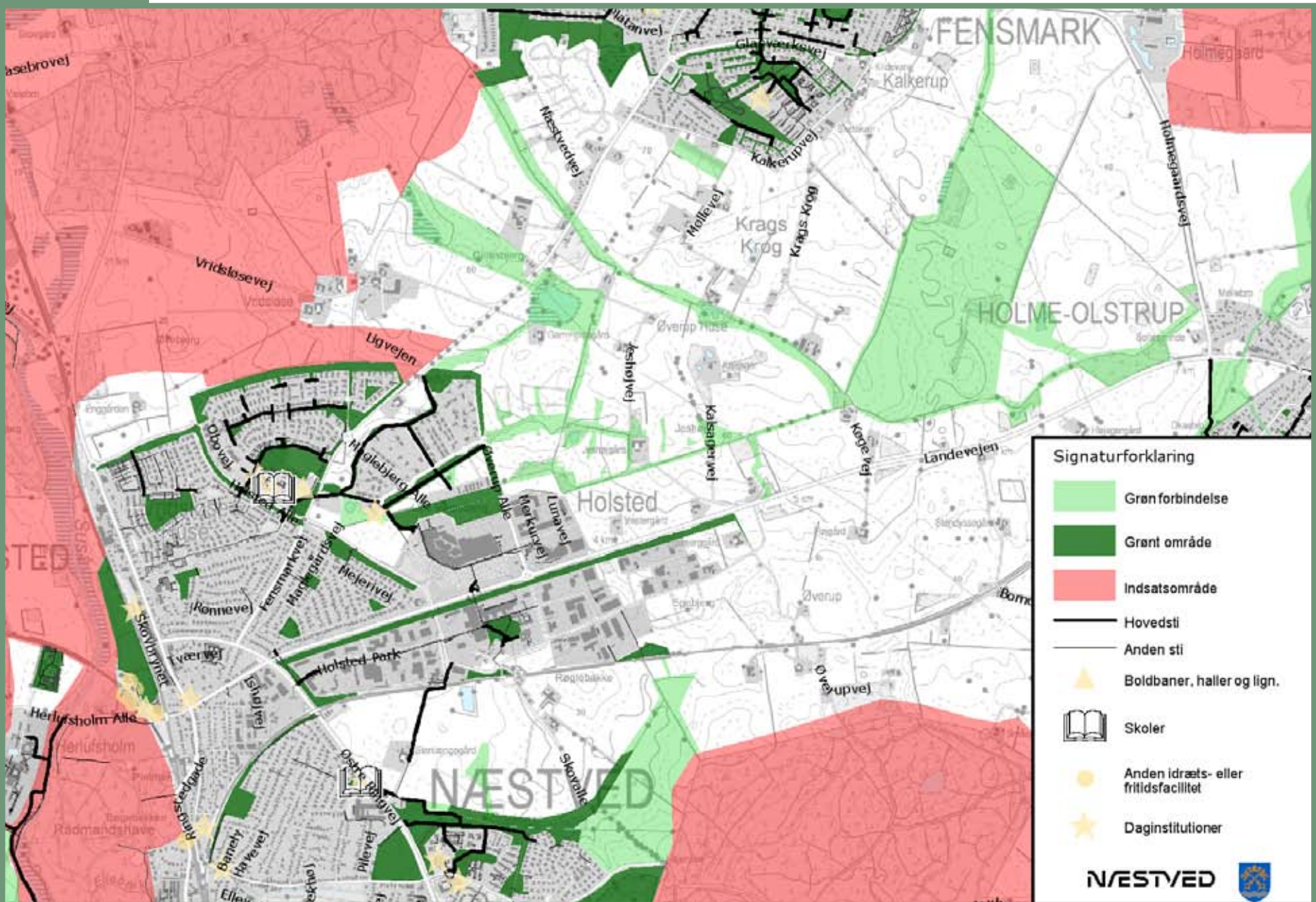
I første omgang udarbejder parkvæsnet en helhedsplan for Fruens Plantage med henblik på at udvide anvendelsesmulighederne og forbedre naturværdierne i skoven. Den nye skov ved Rønnebæksholm planlægges i 2009 og forventes etableret i 2010. Projekterne koordineres, da det vil være en fordel, at se samlet på udviklingen af naturen og de rekreative muligheder i hele området.

Realiseres forslaget, sikres dermed en naturmæssig og rekreativ sammenhæng med Kalbyrisskoven. Det ligger fint i forlængelse af den indsats, der er gjort for at restaurere Ellebækens nedre forløb.

Syd for Stenlængegårdområdet skaber Kalbyrisskoven, Øvelsespladsen, Fruens Plantage og den nye skov ved Rønnebæksholm et stort sammenhængende grønt bælte med væsentlige naturværdier og enestående muligheder for at

udvikle det bynære friluftsliv. Særligt de mange offentlige arealer giver gode muligheder, for udvidet offentlig adgang og etablering af friluftsfaciliteter, heriblandt et sammenhængende net af ridestier og områder med mulighed for hundetræning og hundeluftning. Borgere og interesseorganisationer har udarbejdet uddybede beskrivelser og forslag til udvikling af områdets natur og rekreative muligheder. Forslag og beskrivelser i deres fulde omfang kan fås ved henvendelse til Teknik- og Miljøforvaltningen.

Næstved Nord

Status

Næstved Nord har i de senere år oplevet en stor udbygning. Samtidig er der sket en omfattende byudvikling i den sydvestlige del af Fensmark. Byerne nærmer sig hinanden, men grønne områder skal sikre, at byerne ikke vokser sammen. I Næstved Nord er der derfor ikke udlagt nye arealer til byudvikling.

Den planlagte omfartsvej omkring Næstved Nord vil præge udviklingen i denne bydel. I de kommende år vil bydelen især vokse, når de byggemodnede områder til bolig og erhverv bliver udbygget. De ligger ved Øverup syd for Landevejen og Øverup Huse nord for Landevejen.

For at sikre grønne områder tæt på Næstved Nord og Fensmark har byrådet besluttet, at en af de nye skove omkring Næstved skal etableres ved Vridsløse. Skoven skal ligge i direkte forlængelse af musikbyen og er med til, at afgrænse bydelen og skabe en grøn korridor langs den nye omfartsvej. Den nye skov ved Vridsløse er kernen i bydelens grønne forbindelser.

Fremtid

Gennem grøn plan udpegningerne vil vi arbejde for at skabe et sammenhængende net af grønne forbindelser i mellem Fensmark og Næstved nord og internt i de nye boligområder. Det gælder især forbindelser til den nye skov ved Vridsløse, Stenskovene og de eksisterende grønne områder.

Et eksempel på dette princip er lokalplanen for boligområdet "De lodne højder", som ligger nordøst for storcentret. Områdets jorddiger og skove bevares, og indgår som vigtige elementer i bydelens fremtidige grønne områder. Herved skabes der grønne forbindelser, som ligger op til det område, der i lokalplanen bl.a. er udlagt til skole.

Muligheder

Sikring og udbygning af tværgående stiforbindelser til Fensmark og stiforbindelser til den nye skov ved Vridsløse.

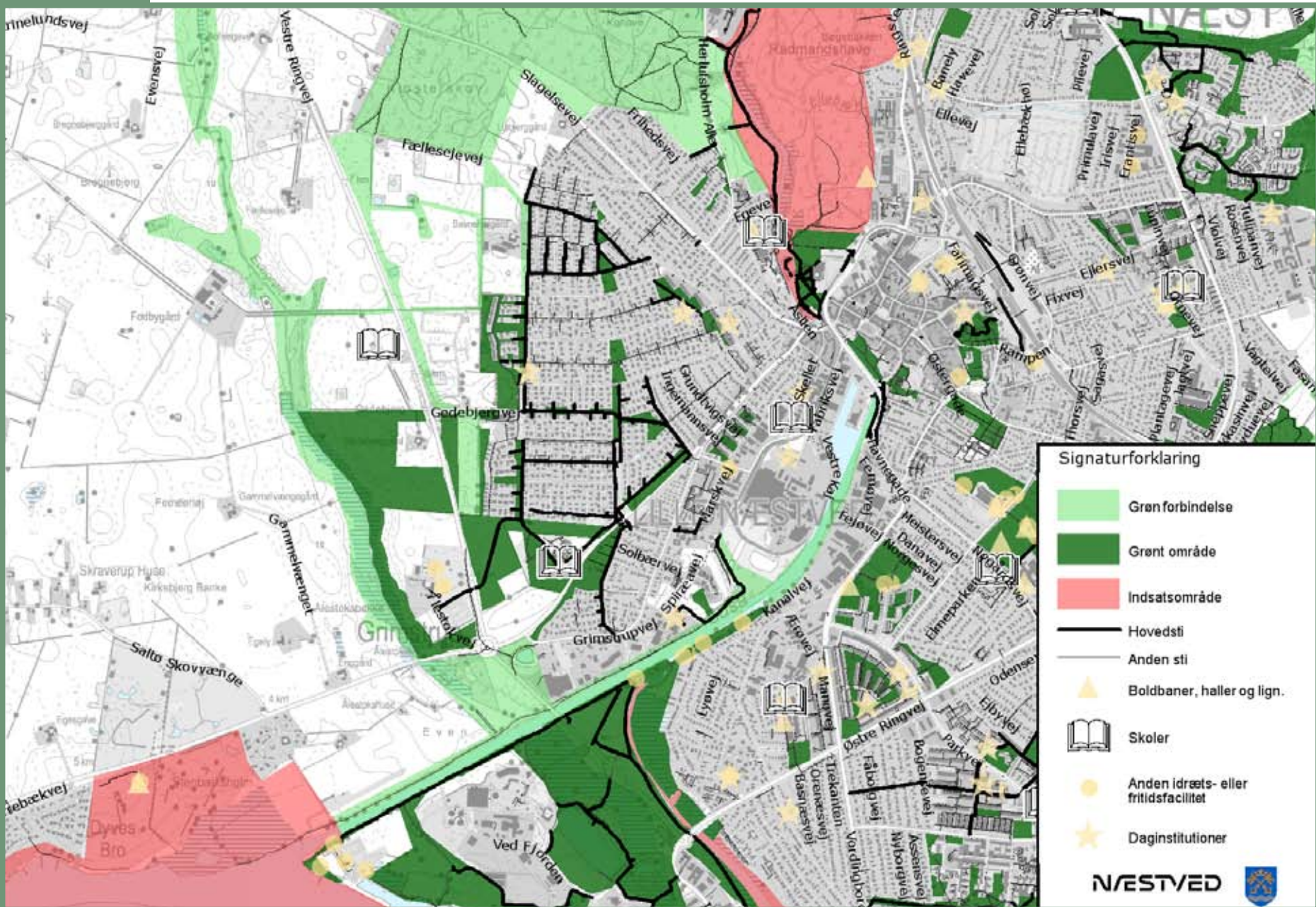
Reetablering af trampesti fra Vridsløse til Stenskovene.

Bevaring af jorddiger og sogneskel ved byudvikling omkring Jeshøjgård og videre mod øst.

Udvikling af Grøn forbindelse fra Gammelsøgård over Gillesbjerg, via natur og lavbundsområder mod nord op til Stenskovene. F.eks. ved naturgenopretning og naturpleje.

Etablering af gang- og cykelstier fra Møllevej og Krag's Krog i Fensmark til centerområdet i Næstved nord. Der mangler kun ganske få meters stiforbindelser mellem disse to veje og vejnettet i Øverup.

Lille Næstved

Status

Bydelen grænser mod nord op til Rådmandshaven, Susåen og Herlufsholm. Mod syd afgrænses bydelen af kanalen hvor Lagunestien – en del af Sjællandsleden - giver mulighed for natur- og friluftsoplevelser. Området indeholder både interessant natur og skaber gode muligheder for friluftsliv.

Området sydvest for Maglemølle erhvervspark er ejet af Næstved kommune. Det er i kommuneplanen udlagt til industriområde. Dele af området har siden kanalens etablering ligget stort set urørt hen. I området er der i tilknytning til Lagunestien, etableret en plads ned mulighed for teltslagning.

Den første af de tre nye skove omkring Næstved er plantet sydvest for bydelen op til Even. Skoven og den grønne kile langs Even vil skabe en klar grænse mellem by og land. Bydelens vestlige boligområder sikres derved nem adgang til naturen. I den nye skov er der etableret en aktivitetsbane, bålhytte og naturlegeplads.

Ved Lagunestien syd for Stenbæksholm - ved Kanalens udmunding i Karrebæk Fjord - er der i 2009 etableret to shelters, med bålplads til primitiv overnatning for gående, cyklende og sejlede. Pladsen kan frit benyttes af alle.

Fremtid

I Lille Næstved er der udlagt 25 hektar til nye boliger øst for Vestre Ringvej og syd for Fællesevej.

Den fremtidige indsats for udvikling af områdets grønne forbindelser vil især ske gennem etablering af den nye skov, samt tilknyttede anlæg til gavn for friluftslivet.

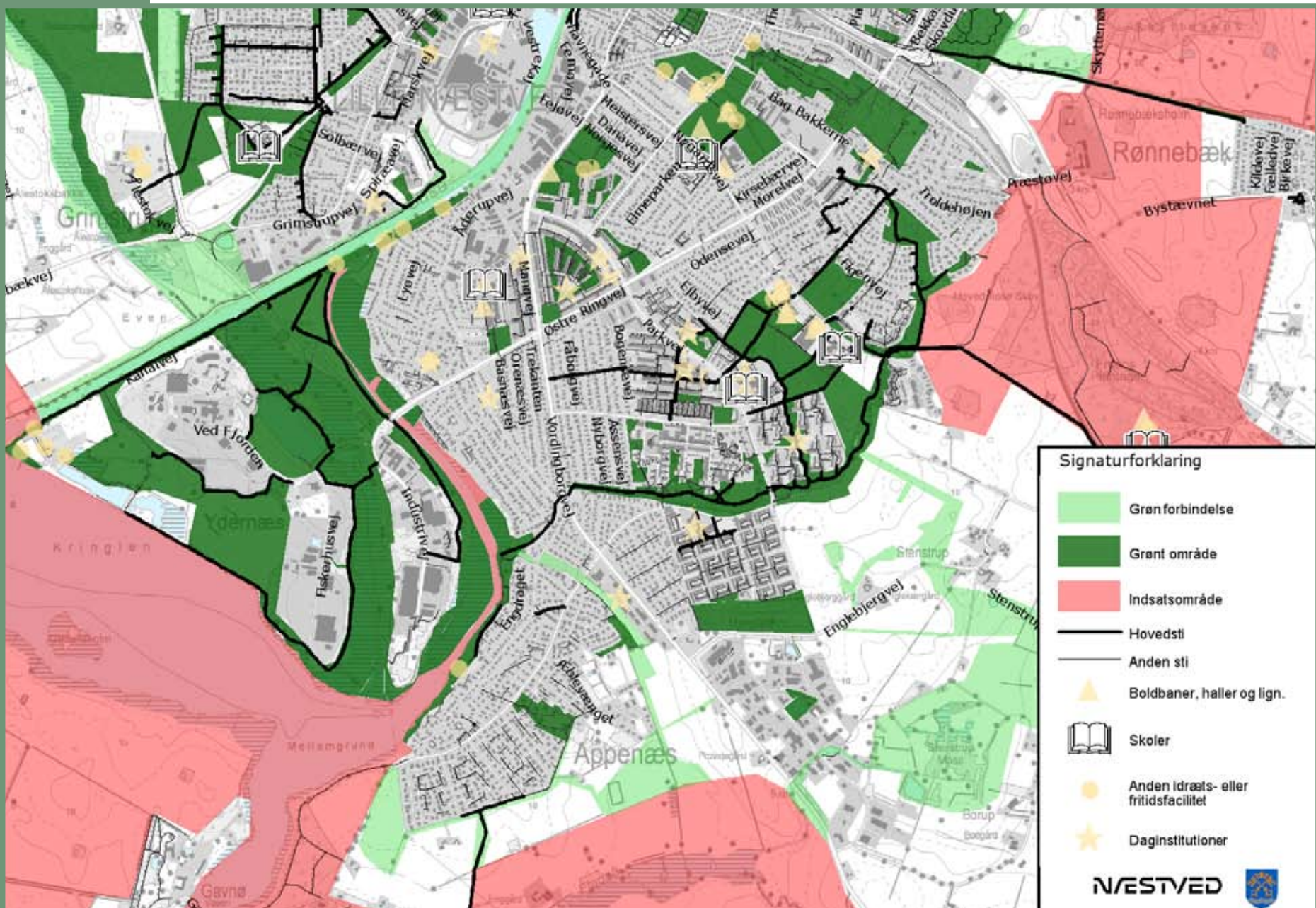

Muligheder

Med plantningen af den nye skov ved Even, skabes mulighed for etablering af en nord-sydgående stiforbindelse, fra Lagunestien over skoven ved Even, op langs det nye boligområde ved Digterkvarteret og videre op til Klosterskov, Friheden og Fodsporet. En mere omfattende beskrivelse af forslaget kan fås, ved henvendelse til Teknik- og Miljøforvaltningen.

Der er særlige muligheder for at tilgodese natur- og friluftsliv ved evt. udvikling eller byomdannelse i området sydvest for Maglemølle. Eksempelvis bør Lagunestien, lejrpladsen og områderne omkring Lagunestien bevares som et sammenhængende grønt område.

Næstved syd og Ydernæs

Status

Sydbyen afgrænses af kanalen i nord, Karrebæk Fjord i vest og Rønnebækken mod sydøst. Ydernæs var oprindeligt en del af Evengrøft området, men blev til en ø, da kanalen til Næstved Havn blev skabt i slutningen af 1930'erne. Området udgør en væsentlig del af byens kontakt til Karrebæk Fjord. Der ligger flere mindre havne og anløbspladser i dette område, både langs kanalen og Susåens gamle udløb ved Appenæs. Ydernæs området udgør i princippet Susåens gamle delta og indeholder derfor også væsentlige natur interesser. Der er desuden flere forløb med stier i området heriblandt Sjællandsleden og Hjertestien. Den vestligste del af Ydernæs er tidligere slamdepot og losseplads. På grund af risikoen for gasudslip er dele af området indhegnet og anvendelsesmulighederne begrænset.

Der er udarbejdet en lokalplan for den vestligste del af Ydernæs. Et af formålene med lokalplanen er på sigt, at muliggøre udbygningen af området til et karakterfuldt naturområde med rekreative anlæg i takt med at arealerne kan frigives til offentlig adgang.

Langs Rønnebækken fra Fruens Plantage og Elverdalen til Vordingborgvej findes et net af sammenhængende grønne områder og stier,

som skaber en væsentlig grøn forbindelse langs bydelens sydlige afgrænsning. I bydelen ligger desuden flere store idrætsanlæg og kolonihaverne ved Nygårdsvej og Englebjergvej.

I Næstved Syd er der netop gennemført en byfornyelse, hvor Folkeparken og flere af bydelens grønne områder er blevet opgraderet, blandt andet med en række nye aktivitetsmuligheder.

Fremtid

I Næstved Syd vil den kommende boligudbygning ske, i et ca. 60 hektar stort lokalplanlagt område. Arealet er beliggende sydøst for Rønnebækken ud mod Stenstrup. Området er udlagt til boliger, uddannelsesinstitutioner og den nye sydlige omfartsvej.

I lokalplanen er der udlagt et større grønt område langs den sydlige side af Rønnebækken, mellem de eksisterende boliger i Sydbyen og det kommende boligområde mod øst. Det grønne område langs Rønnebækken og stierne skaber en vigtig grøn forbindelse. En del af den nye skov ved Rønnebæksholm ligger desuden i tilknytning til Sydbyen. Sammen med udlægget af grønne områder syd for Rønnebækken, udvikles en grøn ringforbindelse fra Rønnebæksholm, Fruens Plantage over Sydbyen til Ydernæs og Sjællandsleden.

I lokalplanen for det nye boligområde er der fra den grønne forbindelse langs Rønnebækken ud mod det åbne land, planlagt grønne forløb med stier.

Muligheder

Forbedre de fysiske forhold i Rønnebækken i forbindelse med udbygningen af det nye boligområde ved Stenstrup og udbygningen af vejnettet i området.

Realisering af natur- og rekreative tiltag beskrevet i lokalplan D.17.1-1 for "Et område til offentlige formål på Ydernæs".

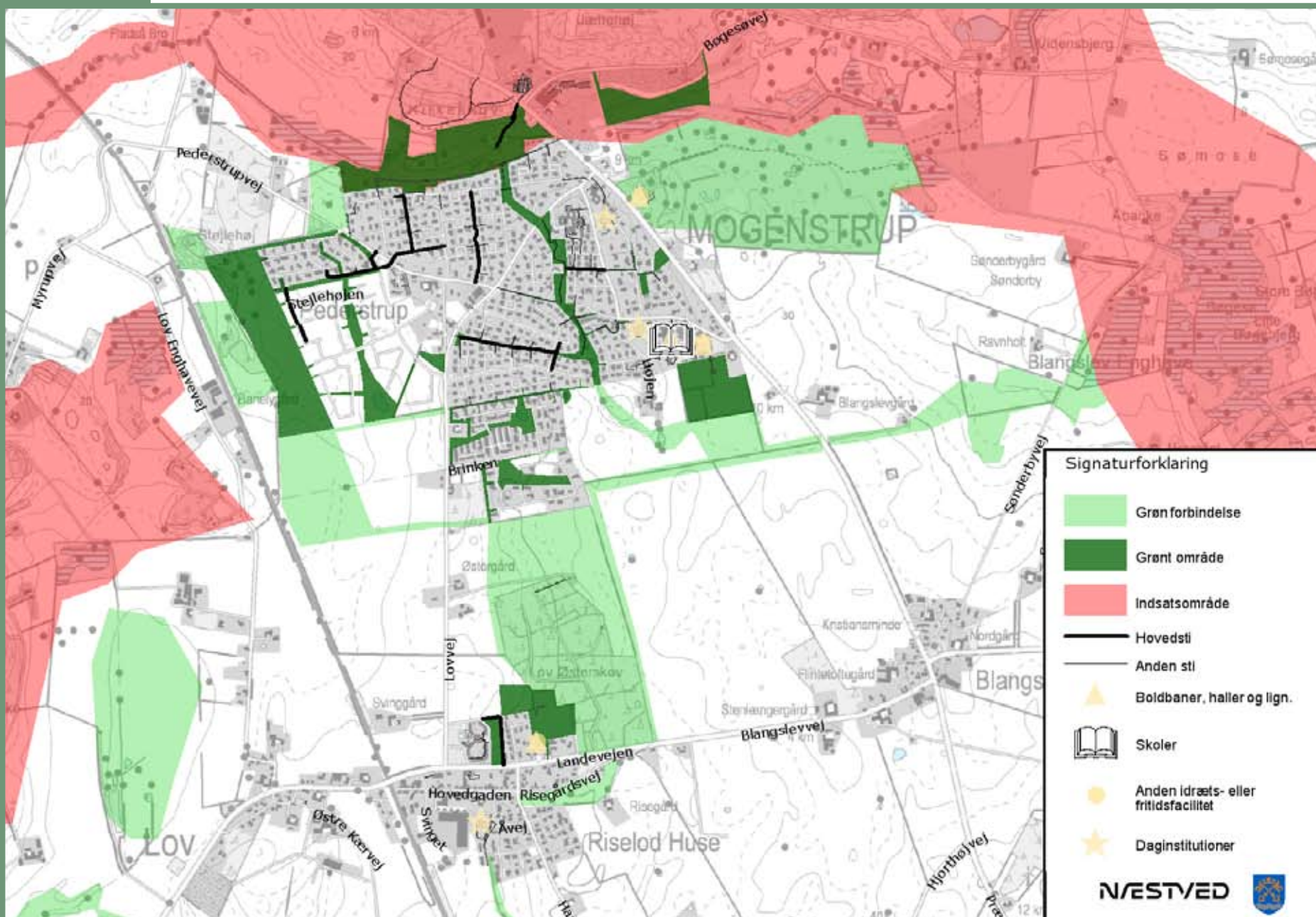
Etablering af "strandpromenade" eller grønt strøg fra havnen til Lystbådehavnen Pouls Vig.

Etablering af naturlegeplads ved Kanalvej eller på Ydernæs.

Forøgelse af vandgennemstrømningen i Gl. Susåarm og etablering af passage for kano- og kajakroere under Kanalvej.

Etablering af Mountainbikebane på Ydernæs.

Etablering af ridesti på Ydernæs med forbindelse til Slagelsebanen og Fruens Plantage.

Signaturforklaring

- Grøn forbindelse
- Grønt område
- Indsatsområde
- Hovedsti
- Anden sti
- Boldbaner, haller og lign.
- Skoler
- Anden idræts- eller fritidsfacilitet
- Daginstitutioner

Mogenstrup

Status

Mogenstrup ligger på sydsiden af Mogenstrup Ås. Den ældste del af byen med kirken og kroen ligger nord for Fladsåen op til Åsen.

Kirken og kroen ligger således isoleret i det naturprægede område med skovene op ad Åsens skrænter. De ligger samtidigt det sted hvor landevejen krydser åen og det er netop her, landskabet er mest karakterfuldt. Syd for åen - og vest for landevejen - støder de nyere bydele op til ådalens engstrækninger. Hovedparten af Fladsåen og engene ned til åen nord for Mogenstrup er kommunalt ejede. Området syd for genbrugsstationen ned til Fladsåen er ligeledes kommunalt ejet og udlagt til rekreative formål.

Et gennemgående træk i alle de nyere udstykninger til boligbebyggelse, er de interne sammenhængende stiforløb, og sammenhængende grønne arealer.

I de nyeste udstykninger "Brinken" og "Stejlehøjen" er disse principper videreført. De nyere bydele afgrænses mod øst af landevejen fra Næstvæd til Præstø samt Golfbanen. Mod vest er byen afgrænset af jernbanen og mod nord af skov- og naturområderne omkring Fladsåen og Mogenstrup Ås.

Fremtid

Den fremtidige byudvikling vil foregå mod syd og vest. Byen kan i mindre omfang udvides i forlængelse af Pederstrup.

Af hensyn til gravhøjene ved Pederstrup og ådalen udlægges en grøn forbindelse omkring gravhøjene ned til Fladsåen. Formålet er, at der skal tages særligt hensyn til natur og landskab i dette område.

De samme overvejelser indgår i udpegningen af de grønne forbindelser mod syd. Således at der ved fremtidig byudvikling sikres sammenhæng, med de eksisterende grønne områder i byen og arealerne omkring Mogenstrup skole. Med udgangspunkt i Lov Østerskov, er det særligt de levende hegn, jorddiger og vandhuller, der indgår i de grønne forbindelser.

Fladsåen, Kirkeskov, Mogenstrup Ås og de efterbehandlede råstofgrave, er nære naturområder der har stor betydning for byen. De er udpeget som "Særligt Friluftsområde" i Kommuneplanen. I disse områder er der oplagte muligheder for at arbejde for god adgang og forbedring af naturen.

FAKTA

Mogenstrup by og Lov har tilsammen 2.146 indbyggere og er udpeget til lokalcenter. Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål der endnu ikke er bebygget svarende til ca. 353 boliger og 1,5 ha. erhvervsareal. Der er i perioden 2002-2007 etableret 31 nye boliger om året.

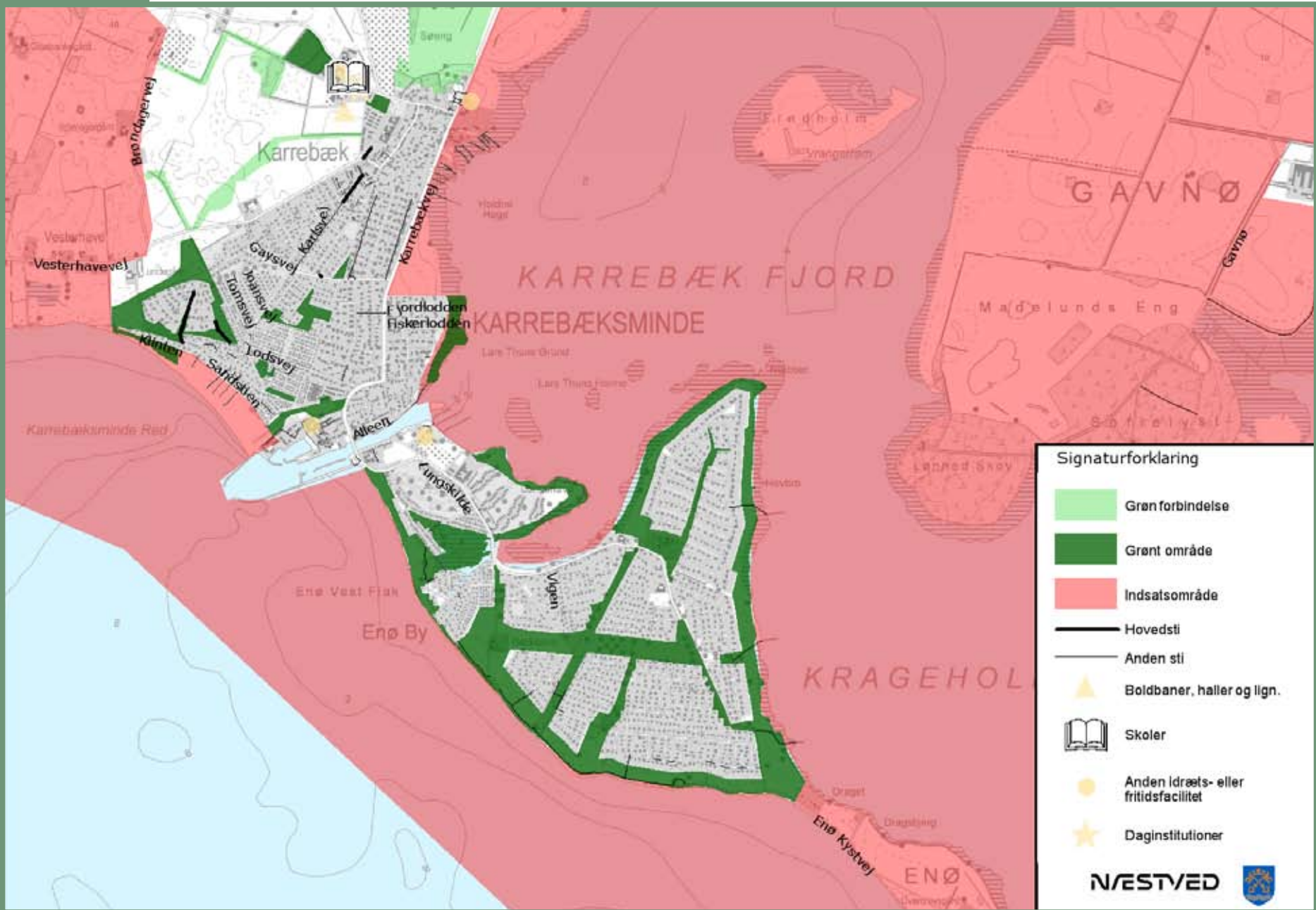
Muligheder

Forbedring af forholdene for faunaen i Fladsåen og pleje af engene ned til åen.

Forlængelse af stien på den nedlagte grusgravsbane mod øst, syd om genbrugsstationen, hvorved der kan skabes en sammenhængende stiforbindelse fra byen til Mogenstrup Ås.

Forbedring af stinettet på og omkring Mogenstrup Ås. F.eks. reetablering af den gamle kirkesti bag betonfabrikken videre til Egemose huse.

Fra Stejlehøjen og ned til jernbanen er udlagt et areal, som ikke må bebygges på grund af støj fra jernbanen. Området er kommunalt ejet og bruges til forskellige rekreative formål. Ved fortsat boligudbygning mod syd kan denne forbindelse med fordel udvides langs jernbanen.

Karrebæk- Karrebæksminde og Enø By

Status

En stor del af bebyggelsen er sommerhuse, mens en mindre del især i Karrebæk er helårsboliger. Stranden, fjorden og kysten ud til Karrebæksminde sætter sit helt særlige præg på dette område. Kulturmiljøet omkring havnen, de rekreative muligheder ved vandet, fjorden og fuglelivet giver byen enestående kvaliteter. Sjællandsleden/Lagunestien har sit forløb langs kysten fra Kristiansholms Plantage gennem Karrebæksminde til Næstved. Karrebæksminde er som ferieby med campingplads og overnatningsmuligheder, et centralt støttepunkt på ruten.

FAKTA

Karrebæk- Karrebæksminde og Enø har 1.771 indbyggere og er udpeget til lokalt center.

Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål, der endnu ikke er bebygget, svarende til ca. 86 boliger.

Der er i perioden 2002-2007 etableret 18 nye boliger om året.

Fremtid

Næstved kommune har i 2005 udarbejdet en plan for udvikling af det samlede byområde. En campingplads ved Vesterhave er stadig en åben mulighed. Mens der kun er muligheder for egentlig udbygning af boliger vest for Karrebæk.

I udviklingsstrategien indgår en grøn struktur, som tager udgangspunkt i spor fra kulturlandskabet. Hegn og markskel fra den gamle stjerneudskiftning i Karrebæk, skal være en del af områdets grønne områder. Grønne fællesarealer skal også danne overgangen mellem den nye bebyggelse og det omgivende åbne landskab. Samtidigt indgår en ny bydelspark i udviklingsstrategiens forslag til Grønne forbindelser i Karrebækområdet.

I publikationen "Udviklingsstrategi for Karrebæk, Karrebæksminde & Enø" kan ses mere detaljerede planer og forslag til udvikling af grønne forløb i området se: www.naestved.dk/service/publikationer.

I 2008 etablerede "Aktiv fritid Karrebæk" natur- og friluftscenteret Fjordhuset i Karrebæksminde. Fjordhuset formidler natur og friluftsliv bredt til lokalbefolkningen, skoler, institutioner og virksomheder, samt til de mange gæster

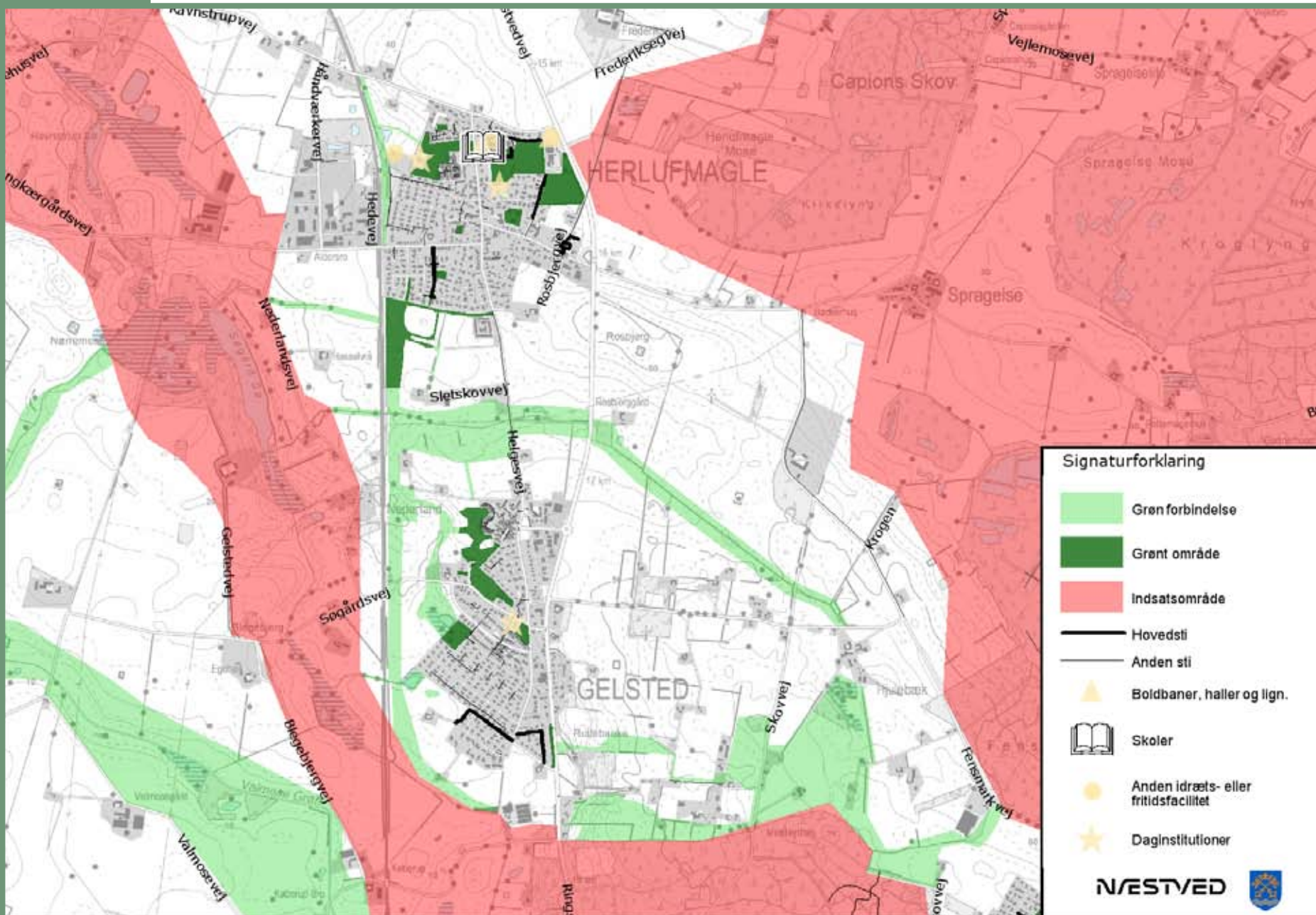
og kursister som besøger området. Forsøgsåret 2008 forløb godt og aktiviteterne omkring Fjordhuset fortsætter derfor. Fjordhuset er støttet af blandt andet Næstved egnens turistbureau, Friluftsrådet og Næstved Kommune.

Muligheder

I tilknytning til Enø By og sommerhusområderne på Enø, bør der så vidt muligt skabes nye sikre forløb med stier. Der kan skabes to nye stier, som følger de eksisterende veje, ved Lungskyst og Lungkilde og stierne kan mødes i de nuværende grønne områder blandt sommerhusene på Enø.

Navnet Karrebæk refererer til bækken, som ligger nord for bakken ved kirken. Bækken kan frilægges og indgå som et element i den nye bebyggelse. Eksisterende vandhuller og vådområder kan ligeledes indgå som en del af de grønne fællesarealer.

Etablering af primitiv overnatningsmulighed for kajakroer på Enø.

Gelsted-Herlufmagle

Status

Gelsted og Herlufmagle er to adskilte byer med nærhed til væsentlige naturområder. Mod øst ligger Holmegårds mose og mod vest Ravnstrup sø og Søgård sø. Mod syd ligger Stensko-ven.

Byerne afgrænses mod øst af landevejen mellem Næstved og Ringsted og mod vest af jernbanen. Begge anlæg forringer adgangen til det åbne land og den omkringliggende natur.

Fremtid

Den fremtidige udbygning af boligområder vil især ske imellem de to byer på allerede udlagte arealer.

I Kommuneplanen er der udlagt et areal mellem de to byer til grønne områder. Dette område indgår i det grønne netværk med henblik på, at sikre en grøn kile i mellem de to byer.

I dette område vil Næstved kommune særligt prioritere forbedring af naturen, de rekreative muligheder og adgangen til den grønne kile. Området kan desuden anvendes som støttepunkt i en rekreativ forbindelse, mellem Holmegårds mose over Ravnstrup sø til Glumsø og Tystrup Bavelse. Området er desuden udpeget til skovrejsningsområde.

FAKTA

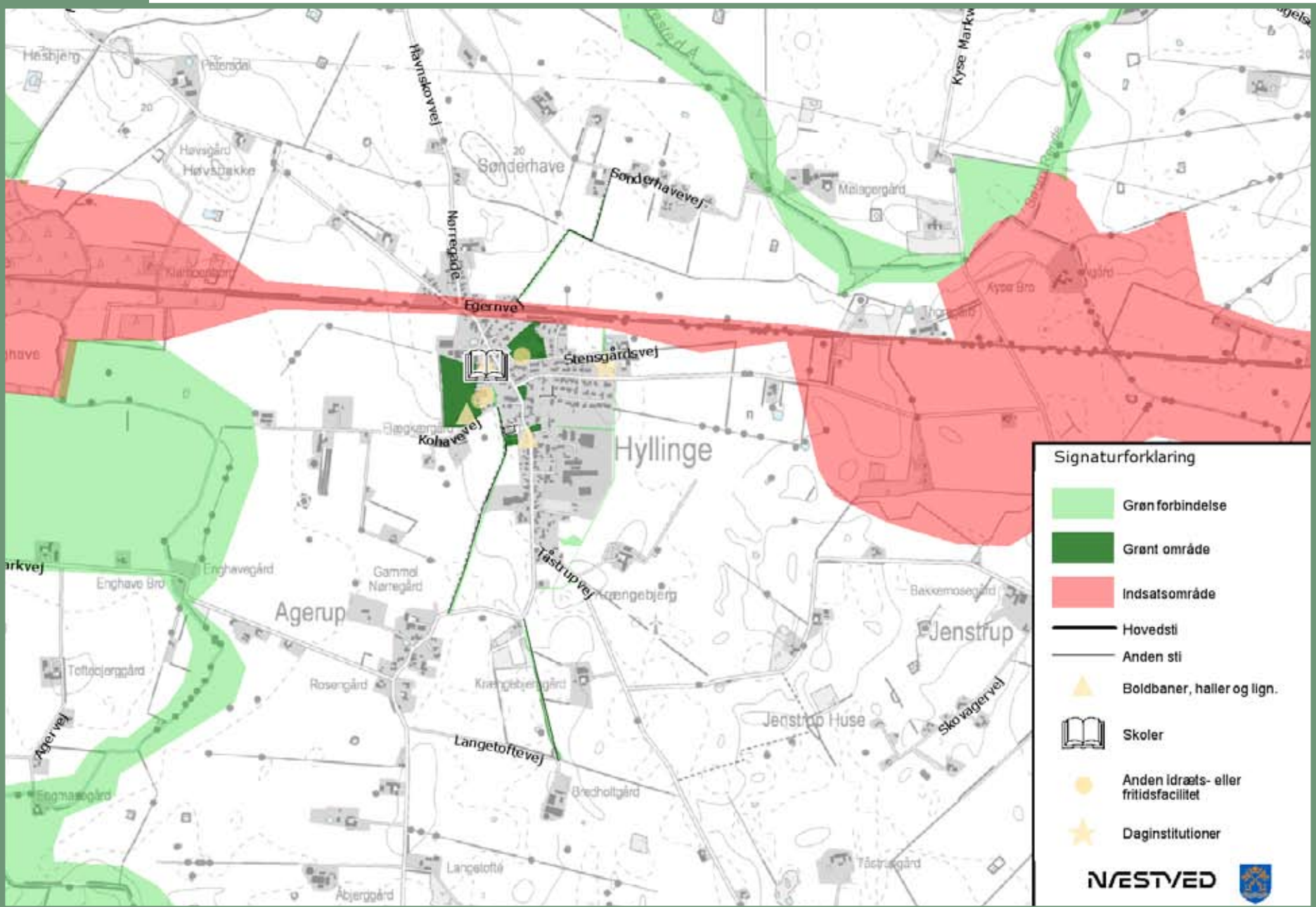
Gelsted og Herlufmagle har 2.521 indbyggere og er udpeget til lokalcenter. Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål, der endnu ikke er bebygget, svarende til ca. 379 boliger og ca. 7 ha. erhvervsarealer. Der er i perioden 2002-2007 bygget 23 nye boliger om året.

Muligheder

Med centrum i mellem de to byer kan der skabes en grøn forbindelse mellem Fensmark, Herlufmagle-Gelsted, Glumsø og Næsby centeret. KFUM spejderne har klubhus i området og området kan derfor med fordel, udvikles med friluftsfaciliteter, skovrejsning og etablering af vandhuller der kan udvide områdets naturindhold og rekreative anvendelsesmuligheder for blandt andet spejderne.

Forbedre mulighederne for at passere jernbanen.

Hyllinge

Status

Hyllinge er blandt de større landsbyer i Næstved kommunes vestlige landområde.

I 1891 - 1892 blev der etableret jernbaneforbindelse mellem Næstved og Slagelse. Anlægget af banesporet gjorde Hyllinge til en stationsby og medførte en generel udvikling af byen i form af nye boliger, etablering af stationsbygning, posthus og nye erhvervsvirksomheder.

I perioden mellem 1960 - 1970 blev der opført en del parcelhuse. Fra 1980 og frem til i dag har der været en meget begrænset boligudbygning. En af de væsentligste årsager til nedgangen i byens udvikling er jernbanens nedlæggelse. Personbefordringen ophørte i 1971 og godstransporten ophørte i midten af 80'erne. Jernbanen blev endeligt nedlagt i foråret 2007. Der er nu igangsat et projekt til etablering af en rekreativ sti "Fodsporet" på den nedlagte jernbane.

Fremtid

De væsentligste grønne områder i Hyllinge består af boldbanerne ved skolen og idrætshallen, gadekæret samt det grønne anlæg midt i byen, som i 2008 blev renoveret på lokalt initiativ med kommunal støtte.

Etableringen af Fodsporet vil være central i udviklingen af de rekreative tilbud i Hyllinge.

Lokalt har der desuden været taget initiativer til at etablere rundtursmuligheder i nærområdet, ved blandt andet at renovere en eksisterende trampesti. I forslaget til Grøn Plan indgår derfor den eksisterende kirkesti og Karl-Hermann stien syd for byen, som potentielle grønne forbindelser der bør bevares og danne udgangspunkt for etablering af nye grønne forbindelser omkring byen.

FAKTA

Hyllinge by har 477 indbyggere og er udpeget til lokalcenter.

Der er på nuværende tidspunkt arealer, der ikke er bebyggede, svarende til ca. 26 boliger.

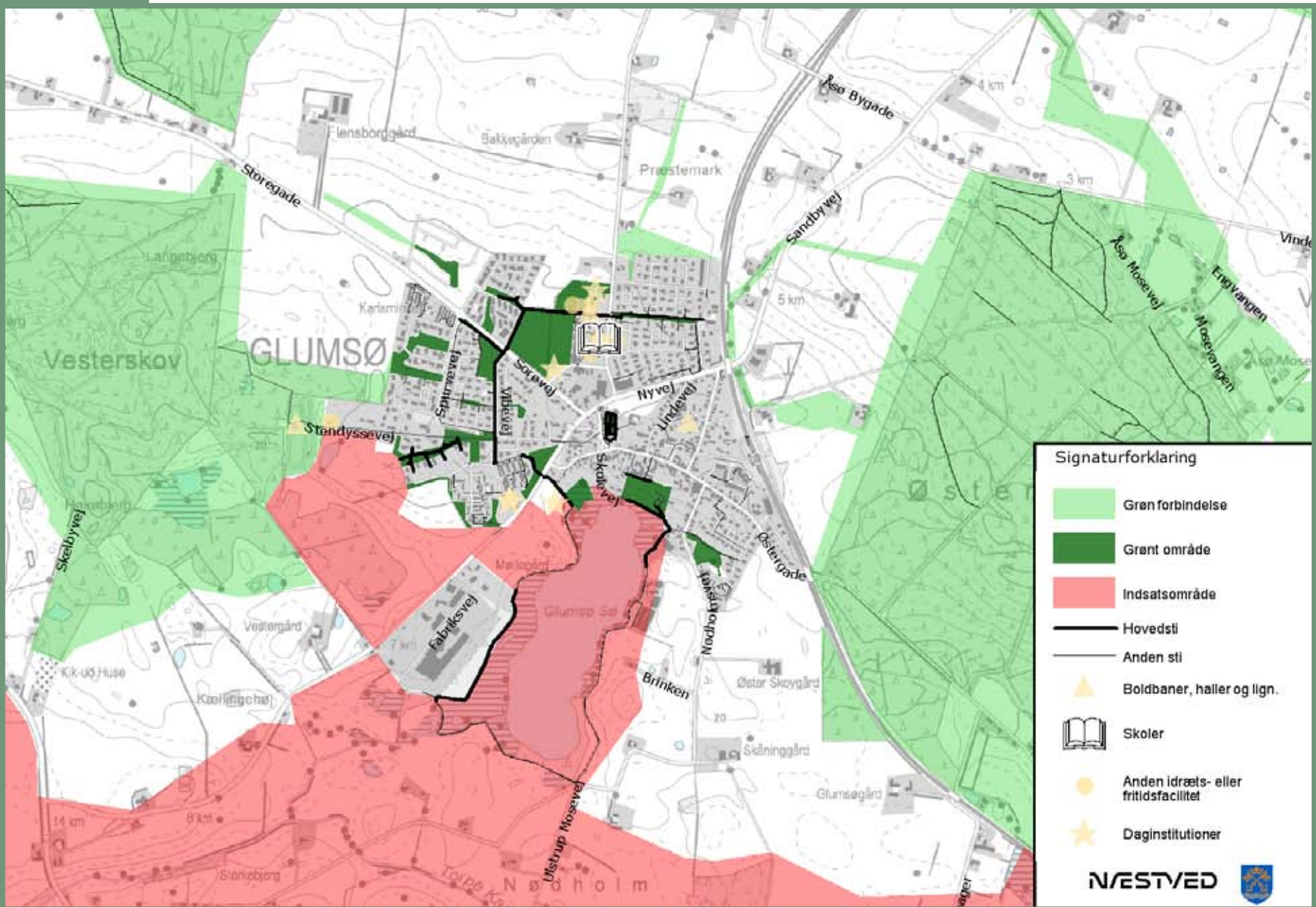
Der er i perioden 2002-2007 etableret 1 ny bolig om året.

Muligheder

Forbedring af stiforbindelserne omkring Hyllinge (forlængelse af Kohavevej og Sønderhave stien).

Etablering af rastepladser, naturlegepladser, primitiv overnatningsmulighed m.v. langs Fodsporet.

Glumsø

Status

Glumsø by ligger ved Glumsø Sø. Glumsø er en stationsby, hvilket har medvirket til byens udvikling. Jernbanen, søen og de nære skove og naturområder, betyder at byen er et attraktivt bosætningssted, bl.a. for pendlere til hovedstadsområdet.

Sydvest for byen er der etableret en ny statskov på 44 ha. Den daværende Suså Kommune - nu Næstved Kommune - har overdraget kommunalt ejet jord til Skov- og Naturstyrelsen. Skoven ligger nær ved byen og giver gode muligheder for rekreation, motion og friluftsliv. Der går desuden sti rundt om Glumsø Sø med direkte adgang fra byen. Parkanlægget ved søens nordlige ende er tegnet af C.T.H Sørensen og går fra plejecenteret Søvang, helt ned til søen.

FAKTA

Glumsø har 1.987 indbyggere og er udpeget til udviklingscenter.

Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål, der endnu ikke er bebygget, svarende til ca. 828 boliger og ca. 1 ha. erhvervsareal.

Der er i perioden 2002-2007 etableret 32 nye boliger om året.

Fremtid

Den naturskønne beliggenhed sætter samtidig begrænsninger for byens udvikling. Vesterskov, Østerskov, statsskoven og søen betyder, at muligheden for byudvikling er begrænset af disse nære grønne områder. Jernbanen danner også et skel gennem byen mod øst.

I området lige vest for Glumsø Sø, hvor der har været spånpladefabrik og savværk, er der planlagt mulighed for et nyt boligområde. Øvrige områder med mulighed for byudvikling ligger i forlængelse af byens nordlige del.

I planerne for udvikling af byens grønne forbindelser er det derfor vigtigt, at sikre god adgang til Glumsø sø, statsskoven og Vesterskoven. I de nye områder med byudvikling mod nord og vest, bør indgå større sammenhængende stiforløb, adskilt fra trafikerede veje til Glumsø skole.

De væsentlige naturområder omkring Glumsø skal beskyttes og udvikles. Her er det særligt stien omkring Glumsø sø, søen og naturområderne ned til søen, som står højt på dagsordenen.

Muligheder

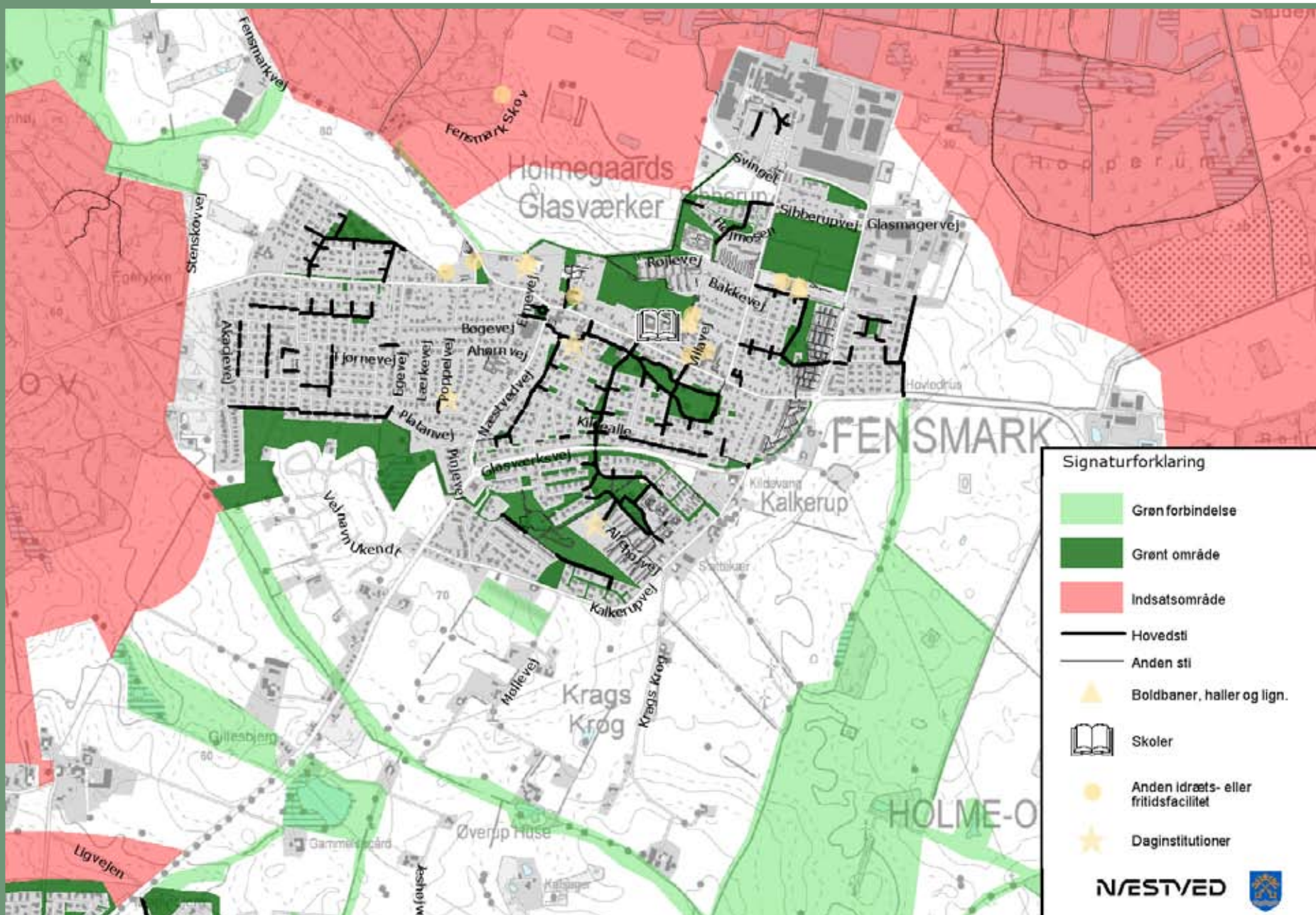
På længere sigt kan der udvikles en stiforbindelse fra Glumsø By og Statsskoven via Vesterskov til Næsbycentret. Her er gode natur- og friluftsmuligheder, der benyttes af et stort antal spejdere og andre besøgende. Herfra kan stien forbindes med Næsbyholm Storskov og det store fredede område omkring Tystrup Bavelse

Sørne - gerne med stiforbindelse over Susåen til større vandreruter og Kongskilde Friluftsgård.

Forbedring af stien rundt om søen, så gangbesværede, handicappede og børnefamilier bedre kan benytte stien.

Etablering af bademulighed i søen.

Forbedring af adgangsmulighederne fra Glumsø by til Vestskoven f.eks. ved reetablering af sti fra speedwaybanen til Vesterskoven.

Fensmark

Status

Fensmark er attraktivt beliggende i forhold til naturområder. Det er særligt den internationalt beskyttede Holmegårds Mose, med højmosen, tørvegravene og Glasværket, som sætter sit præg på byen.

Mod øst grænser godslandskabet omkring Holmegård Gods op til byen. Mod vest er det Stenskov og Fensmark Skov der præger kanten af byen. Det er især mod syd og sydvest den fremtidige boligudvikling vil ske. I Kommuneplan 2009-2021, er der udlagt nye arealer til byudvikling nær den sydvestlige del af byen, umiddelbart vest for Krags Krog.

Fensmark har i en årrække fungeret som forstad til Næstved. Samtidig er en stor del af byudviklingen i Næstved sket mod nordøst, så de to byer nu nærmer sig hinanden. Sammen med de planlagte omfartsveje omkring Næstved, er Fensmark området derfor et af de steder, hvor der vil ske en væsentlig udvikling. I området syd for byen er der enkelte mindre naturområder, der kan danne grundlag for udvikling af de grønne forbindelser i området.

Fremtid

Omkring Fensmark er det vigtigt at sikre de væsentligste naturområder, jorddiger og levende hegn. De kan indgå i fremtidige grønne forbindelser, ved at blive indarbejdet i fremtidige områder til bolig og erhverv, som grønne områder.

Her bør der særligt lægges vægt på, at grønne områder forbindes i sammenhængende stier adskilt fra trafikken. De grønne forbindelser er samtidigt væsentlige i forhold til mødet mellem Næstved og Fensmark. Stier og forbindelser til skovrejsningsområdet ved Vridsløse, de eksisterende skvområder og Holmegårds Mose har høj prioritet.

FAKTA

Fensmark har 4.483 indbyggere og er udpeget til udviklingscenter. Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål, der endnu ikke er bebygget, svarende til ca. 1162 boliger og 8,5 ha erhvervsarealer. Der er i perioden 2002-2007 etableret 59 nye boliger om året.

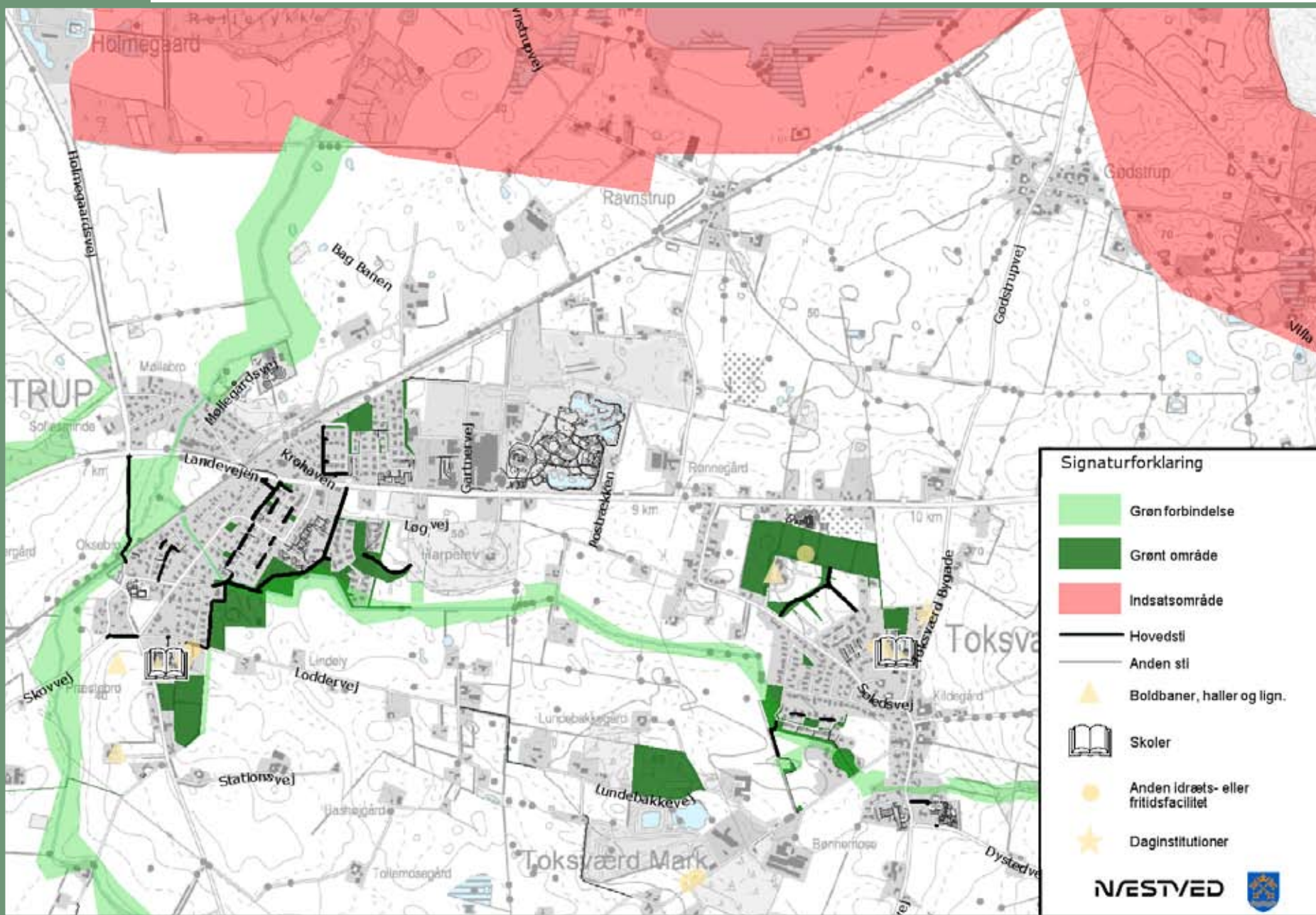
Muligheder

Etablering af sikre færdselsmuligheder langs de eksisterende veje ud til naturområderne.

Stien langs vejen til Fensmark skov kobles på markvejen mod skydebanen. Umiddelbart efter bebyggelsen bør etableres en sti ind i skoven, så der bliver en mere sikker adgang for bløde trafikanter fra Holmegaardsskolen til Fensmark Skov.

Trollesgaveengen er et vigtigt grønt område, hvor naturindholdet bør udvikles. Området bør derfor friholdes for bebyggelse, da området er et lavbundsområde og udsigten over mosen vil forringes generelt, hvis dette område bebygges.

Etablering af grøn forbindelse til forbedring af færdselsmuligheder for dyr og mennesker, mellem Fensmark Skov og Holmegårds Mose til Stenskov

Toksværd og Holme Olstrup

Status

Toksværd og Holme Olstrup er to selvstændige byer, som er vokset op omkring landevejen og stationen i Holme Olstrup. I takt med udvikling af nye byområder, vil de nærme sig hinanden.

Der er få sammenhængende grønne områder i de ældste dele af de to byer, mens der er indarbejdet større sammenhængende grønne områder i de nyere udstykninger. Landevejen udgør en væsentlig barriere for adgangen til Porsmosen, Gødstrup Sø og Holmegårds Mose.

FAKTA

Toksværd og Holme Olstrup har 1.797 indbyggere og er udpeget til lokalcenter. Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål til ca. 169 boliger. Der er i perioden 2002-2007 bygget 23 nye boliger om året.

Fremtid

Hovedparten af byernes boligområder ligger syd for landevejen. Det gælder også de potentielle byudviklingsarealer øst for Toksværd og øvrige arealer som endnu ikke er bebygget. I kommuneplanen udlægges 5,3 ha. til nyt boligområde, øst for Toksværd Bygade op mod landevejen. Der er desuden udlagt et mindre areal til boligformål vest for kirken i Home Olstrup.

Muligheder

Bedre adgang til moseområderne, herunder udvikling af regionalt stiforløb.

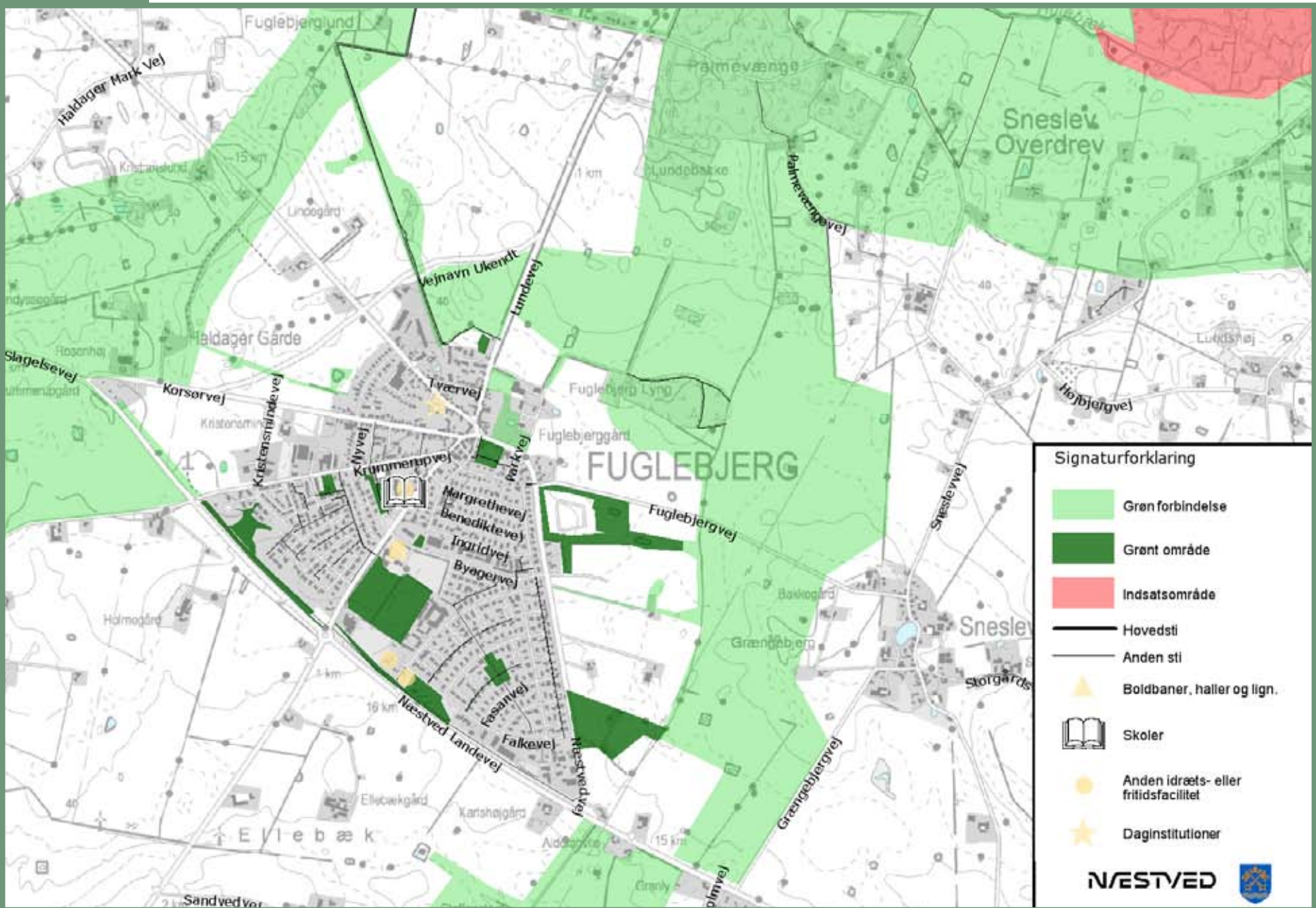
De seneste udstykninger har væsentlige grønne arealer, som knytter sig til Jydebækken og bækken der løber fra Toksværd mod Holme Olstrup syd for landevejen. Udvikling af en grøn forbindelse omkring dette vandløb kan være

med til, at knytte de to byer sammen. Det vil være en stor fordel for Lundebakkeskolen, som består af to afdelinger, der ligger i henholdsvis Toksværd og Holme Olstrup. Den grønne forbindelse kan forbedre områdets natur og give gode muligheder for motion og oplevelser i fritiden. Konkrete eksempler kan være at lave stier for gående og cyklende imellem de to byer, langs tilløbet til Jydebækken. Dette vandløb har

nogle steder en god tilstand, men kan med fordel restaureres.

Udlæg af område til skovrejsning nord for landevejen mod Gødstrup Sø og moserne.

Bedre passagemuligheder over landevejen og jernbanen.

Fuglebjerg

Status

De store skovområder og Tystrup-Bavelse søerne, som ligger nord for Fuglebjerg giver mulighed for gode naturoplevelser og friluftsliv. Mod syd er byen afgrænset af landevejen mellem Næstved og Slagelse.

Landevejen mellem Slagelse og Næstved udgør en væsentlig barriere, hvorfor det særligt er mod nord op mod Tystrup-Bavelse søerne, der på kort sigt er de bedste muligheder for, at forbedre adgangen til naturoplevelser.

I de centrale boligområder i Fuglebjerg er andelen af grønne områder beskeden.

I planlægningen af de nye boligområder øst for byen, er der lagt stor vægt på udlæg af grønne områder. Sammen med de eksisterende grønne områder i Fuglebjerg by, er der således et godt udgangspunkt for at udvikle byens grønne forbindelser.

Fremtid

Det er særligt i byens østlige del, der er udlagt arealer til boligformål. Områderne er ikke fuldt udbygget, så det er her den primære byudvikling vil ske. Mod vest ligger byens erhverv.

Det er især i den nordlige og østlige del af Fuglebjerg by, hvor udviklingen af et grønt netværk vil blive prioriteret højt. Et større område mod øst er derfor udpeget til rejsning af skov, i forbindelse med udlæg af tidligere områder til boligudvikling.

Fuglebjerg Kommune har i en årrække støttet frivillige aftaler om trampestier. Der er som følge heraf således indgået en række stiaftaler med private lodsejere. Næstved Kommune vil arbejde aktivt for at videreføre disse aftaler.

FAKTA

Fuglebjerg har 1.959 indbyggere og er udpeget til udviklingscenter. Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål, der endnu ikke er bebygget, svarende til ca. 275 boliger og ca. 7 ha. erhvervsarealer. Der er i perioden 2002-2007 etableret 14 nye boliger om året.

Muligheder

Etablering af sø ved vådområdet Fuglebjerg Lyng og etablering af skov.

Færdiggørelse af Stjernelundsstien.

Cykelsti fra Fuglebjerg til Sandved og Bisserup, cykelsti ved skolen, især ved Byagervej.

Skovrejsning øst for Fuglebjerg.

Sandved og Tornemark

Status

Sandved er en tidligere stationsby, som udviklede sig i forlængelse af etableringen af jernbanen Slagelse-Næstved. Tornemark ligger lidt syd for Sandved. Byudviklingen har hovedsageligt foregået syd for jernbanen.

Personbefordringen på jernbanen blev nedlagt i 1971 og godstransporten blev indstillet i 1986. Banen strækker sig fra midten af Næstved by og fortsætter igennem kommunen mod vest til kommunegrænsen. Banen blev endeligt nedlagt i foråret 2007. Herefter bad Banedanmark Næstved kommune om, at planlægge for ny anvendelse af banestrækningen. I kommuneplan 2009-2021 er planerne videreført fra de tidligere kommuner Fuglebjerg og Næstved, så banen nu er udlagt til offentlige rekreative formål.

I midten af byen findes et grønt område med legeplads. Som Kommunens parkafdeling har renoveret i 2008.

Fremtid

I Sandved udlægges et areal til udvidelse af det eksisterende erhvervsområde øst for Hovedgaden. Langs områdets østlige afgrænsning, anlægges en ny sti ned mod Grønbro skolen.

I Tornemark omdannes udlagt erhvervsområde omkring Syvhøjvej til boligområde. Samtidig udlægges et areal til nye boliger ved Møllevej.

Beslutningen om at etablere stien Fodsporet på den nedlagte Slagelse-Næstved jernbane har stor betydning. Herved kan skabes en rekreativ forbindelse der kan få afgørende betydning for udvikling af de rekreative muligheder, i tilknytning til Sandved-Tornemark og hele den vestlige del af kommunen.

FAKTA

Sandved og Tornemark har 1.031 indbyggere og er udpeget til lokalcenter. Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål, der endnu ikke er bebygget, svarende til ca. 28 boliger og 2,2 ha. erhvervsareal. Der er i perioden 2002-2007 etableret 6 nye boliger om året.

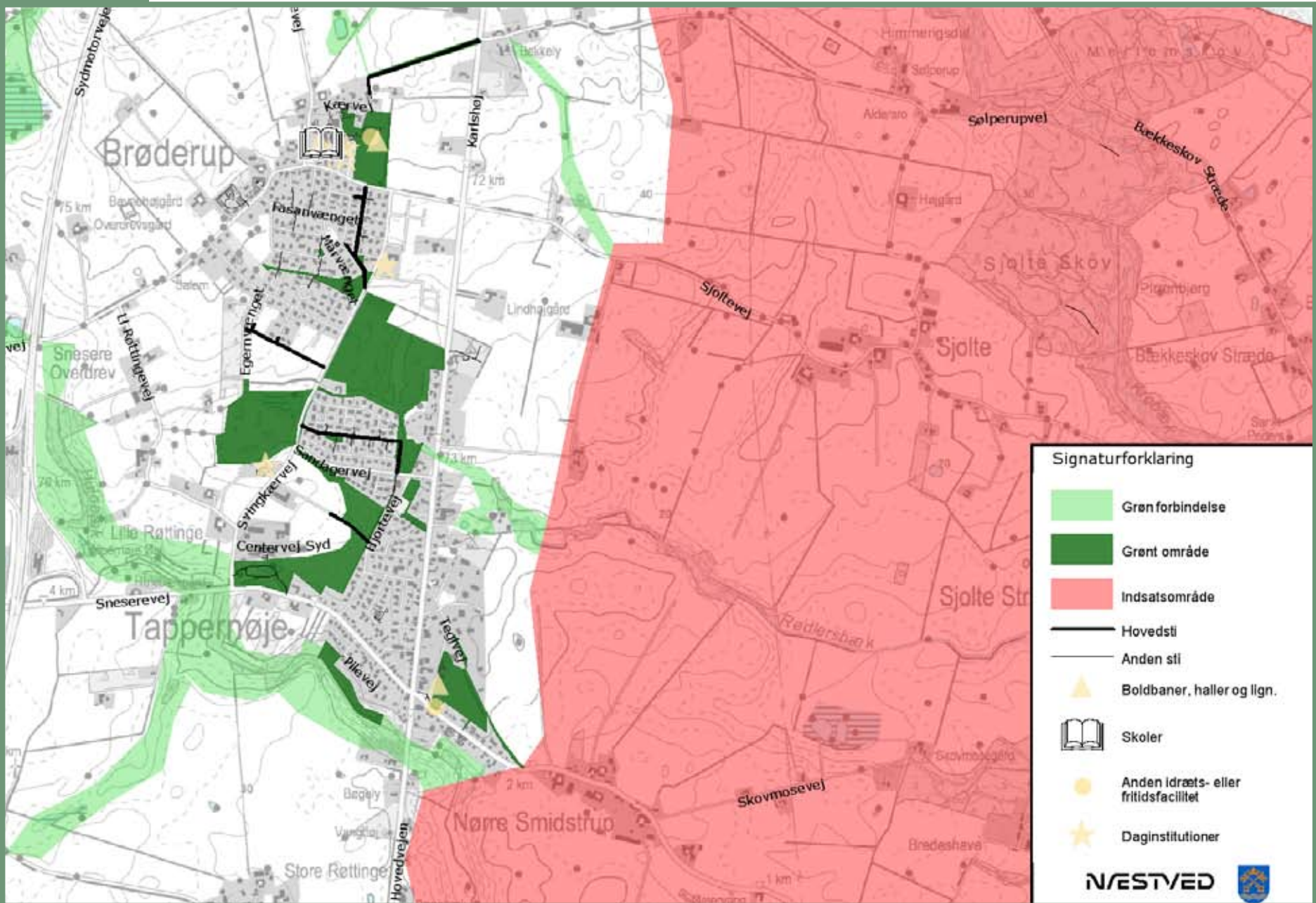

Muligheder

Udvikling af grøn forbindelse ved f.eks. etablering af en sturte, der løber nord-syd fra Fodsporet ned til kysten og Kristianholmsplantage.

Udvikling af naturen langs Saltø Å og grønne forbindelser mellem de to byer over Grønbro skolen. Grønbro skolen ligger ned til Saltø Å, som løber imellem de to byer. Saltø Å er et væsentligt naturelement.

Udvikling af de gamle stationsarealer til rekreative formål

Brøderup-Tappernøje

Status

Brøderup og Tappernøje er to nu sammenvoksede byer, der ligger på kanten af det skrånede landskab ned mod Præstø Fjord. Omkring Præstø Fjord er der megen værdifuld natur og flotte landskaber. Området er også interessant på grund af de mange muligheder for naturoplevelser.

Mod syd afgrænses byen af Hulebækken, der løber i en dyb og markant kløft. Bækken er dermed med til at danne en klar grænse mellem by og land mod syd.

I byernes grønne forbindelser indgår hovedsageligt eksisterende grønne arealer og beskyttede naturområder. Intentionen er, at der sikres og udvikles grønne forbindelser i og omkring byen. De vigtigste elementer er:

- Hulebækken og erosionskløften som afgrænser byen mod syd
- Folkeskoven i midten af byen
- Moseområdet syd for Egernvænget.

Fremtid

I kommuneplan 2009-2021 er der udlagt et område til boliger nord og øst for Korskindeskolen. Skolen er central for de nyligt udlagte arealer til boliger. Der går samtidig en sti fra skolen mod nordøst til Søperupvej. Stien bør indarbejdes i fremtidige udstykninger. Derved sikres en sammenhængende sti til skolen, gennem boligområdet, stien giver samtidig forbindelse til skovene øst for landevejen.

Folkeskoven på 9,3 hektar har været udlagt til boligområde. Området er nu udlagt til rekreativt område, så det sikres som et centralt grønt område i byen.

I området mellem Sydsjællands erhvervspark og Tappernøje vil Næstved Kommune arbejde for at det eksisterende grønne område udvides mod nord, således at der skabes et grønt bælte ind til de tilstødende boligområder.

Øst for det nye erhvervsområde er udlagt en grøn forbindelse, som omfatter Hulebækken og erosionskløften. I overvejelserne om placeringen af erhvervsområdet, er der taget særlige hensyn til de naturgivne forhold, hvorved Hulebækken og dens omgivelser indarbejdes i den fremtidige byudvikling. Den vil dermed danne en naturlig grøn afgrænsning, mellem det nye erhvervsområde og de eksisterende boliger mod øst.

FAKTA

Brøderup-Tappernøje har 1.443 indbyggere og er udpeget til udviklingscenter. Der er på nuværende tidspunkt udlagt arealer til boligformål, der endnu ikke er bebygget, svarende til ca. 272 boliger og 13,5 ha erhvervsarealer. Der er i perioden 2002-2007 bygget 9 nye boliger om året.

Muligheder

Udvikle en nord-syd gående grøn forbindelse med Folkeskoven som centrum.

Bedre færdselsmuligheder til og langs med Præstø Fjord, for bløde trafikanter, ved etablering af f.eks. cykel og gangsti.

Fotoliste

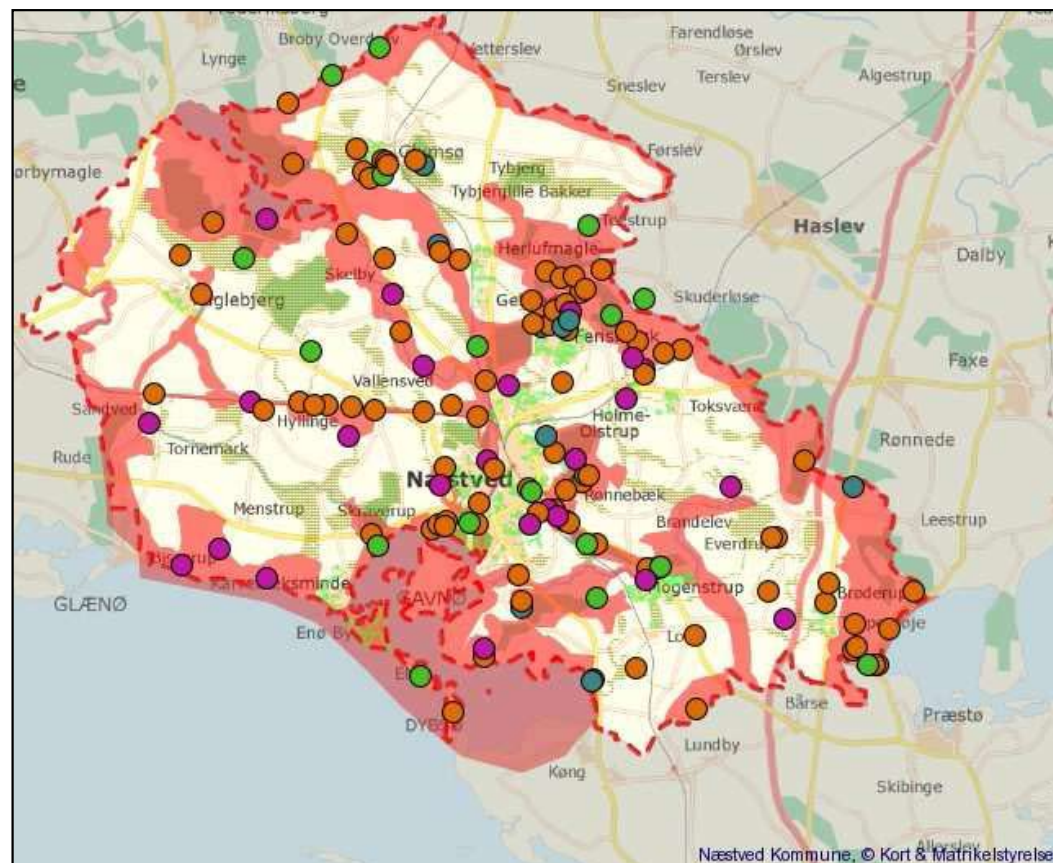
Johanne Maria Jensen:	Forsidefrise.
Tue Mørk:	Side 6 Spættet sæl, side 11 Strandoverdrev, side 15 lystfisker v. Svinø, side 28 Majgøgeurt, side 29 øvre Suså, side 37 Legeplads Kristiansholm Plantage, side 40 fjordterne, 41 Dybsø/ Svinø, side 44 Åsen v. Næstved, side 48 bramgæs, Side 71 Glumsø Sø.
Lars Malmborg:	Side 28 stork, side 32 kongebregne og hugorm, side 33 trane.
Ane Vigen:	Side 9 Åsen, side 16 kajakroere i kanalen, side 20 parti op til Mogenstrup Ås, side 32 Holmgårds Mose, side 45 Mogenstrup Ås v. Fårebakkerne, side 55 Ridebane Næstved Kaserne, side 59 sheltere v. Stenbæksholm, side 65 Enø strand.
Gurli Sams:	Side 14 Legeplads Kristiansholms Plantage, side 25 Tystrup Sø, side 40 Dybsø Fjord set fra Stejlebanke
Adam Grønne:	Side 4 får på Åsen, side 10 piletræ, side 12 Holløse, side 13 Susåen, side 53 Birgitte Gøye og Herluf Trolle.
Ivan Ingemansen:	Side 7 eger.
Colourbox:	Side 17 skov.
Ole Pedersen:	Side 19 Susåen ved slusehuset.
Næstved Kommune:	Side 13 Susåen, side 18 Rådmandshaven, side 49 udsigt over Præstø Fjord, side 51 Åsen v. Næstved, side 53 den fritlagte Suså, side 57 skovplantning, side 61 Karrebæk Fjord v. Ydernæs, side 63 Sjællandsleden v. Svenstrup, side 67 Gadekær Herlufmagle, side 69 Hyllinge kirke, side 73 Grønt område Fensmark, side 75 skov, side 77 gadekær, side 79 Næstved – Slagelsebanen v. Sandved, side 81 udsigt over Præstø Fjord, side 82 Tystrup Sø.

Bilag til GRØN PLAN 2009-21

Samlet oversigt over indkomne forslag og øvrige handlemuligheder

En samlet oversigt på kort over forslagene kan ligeledes ses på kommunens hjemmeside på adressen: www.naestved.dk/gronplan

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Rekreative muligheder på Ydernæs

Etablering af naturlegeplads ved Kanalvej eller på Ydernæs. Etablering af Mountainbikebane på Ydernæs. Etablering af ridesti på Ydernæs med forbindelse til Slagelsebanen og Fruens Plantage.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Etablering af grønt strøg langs kanalen

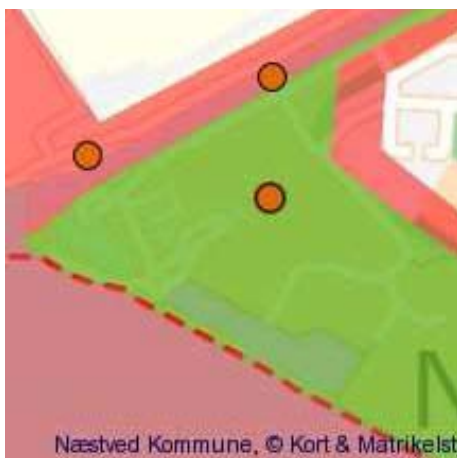
Etablering af Suså "strandpromenade" eller grønt strøg fra havnen til Lystbådehavnen Pouls Vig.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Mulighed for at sejle i kano eller kajak fra Rådmands

Gøre det muligt at sejle i kano og kajak fra bymidten, gennem havnen ud til fjordene. Ved at sætte lys op i tunnelen ved Fønix krydset.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Forslag fra Friluftsrådet

Resumé Det samlede indlæg og Friluftsrådets Kommunale Friluftsoplæg kan fås ved henvendelse til Teknik- Og Miljøforvaltningen. Friluftsrådet foreslår at arbejdet med etablering af blå støttepunkter langs kysterne ved fjordene og Smålandshavet genoptages og ideén med fugletårn og shelter i den gamle mølle i Møllekrogen videreudvikles. Adgangsvejene til Holmegårds Mose skal sikres. I Næstved Kommune er der kun begrænsede muligheder for ridning på offentlige arealer, stier og veje. Der bør nedsættes en arbejdsgruppe med repræsentation fra Næstved Kommune, Naturrytterne og Friluftsrådet der kan se på mulighederne for ridning på blandt andet kommunalt ejede arealer, Næstved Kasernes Øvelsesplads og lign.

Indberettet af: Friluftsrådets Kredsbestyrelse, Slagelse

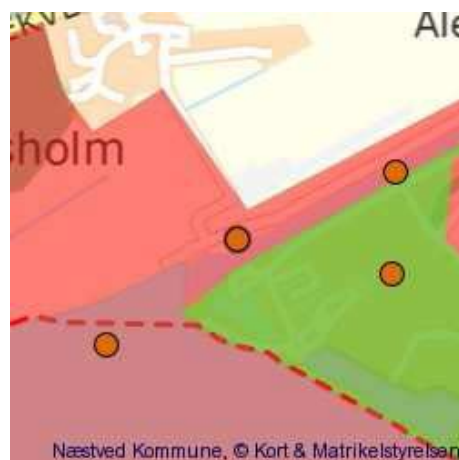

Jagt som frilftsaktivitet og bekæmpelse af invasive arter

Resumé det samlede forslag kan fås ved henvendelse til Teknik- og Miljøforvaltningen. JKF ønsker at jagt i betragtes som en frilftsaktivitet på linje med øvrige frilftsaktiviteter.

Jægerne kan med fordel inddrages i bekæmpelsen af invasive arter f.eks mink, mårhund m.v. Der bør laves et udkast til samarbejde med kommunens jægere om bekæmpelse af uønskede forekomster af store bestande af ræve, råger og lign. Der bør etableres bedre faciliteter til hundetræning for at sikre egnede jagthunde. Mulighederne for jagt for unge jægere på kommunale arealer bør analyseres nærmere. Næstved Kommune bør sikre mulighed for at bevare og anlægge det nødvendige omfang af skydebaner til både haglbøsse og riffel.

Indberettet af: Jægerne Kommunale Fællesråd, Svinøvej 157

Pleje og adgang til Ravnstrup Sø

Resumé det samlede forslag kan fås ved henvendelse til Teknik- og Miljø Forvaltningen. Rekreativ benyttelse skal ske under hensyntagen til naturinteresserne. Havning af sommervandstand. Indgang til reservatet fra sysiden Trælløsevej. Søen og dens stisystem bør indarbejdes i kommunens overordnede stisystem fra Ganges Bro Søgård Sø, Torpe Kanal Glumsø m.v. Etablering af en økobase. Systematisk minkbekæmpelse. Afgræsning af naboarealer.

Indberettet af: Arbejdsgruppen Ravnstrup Sø, Bert Christensen, Ravnstrup

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Færdselsplan for Holmegårds mose

Resumé. Det samlede forslag til færdselsplan for Holmegårds Mose kan fås ved henvendelse til Teknik- og Miljøforvaltningen. Færdselsplanen skal forbedre offentlighedens mulighed for at opleve moseområdets spændende fugleliv og øvrige natur, samt forhindre forstyrrelser skabt af besøgende. Færdselsplanen omfatter opsætning af plancher på udvalgte steder, samt opstilling af fugletårne. Samtidigt ønskes nu lukkede områder genåbnet. Lukning af Rødebrovej. Indførelse af adgangsbegrænsninger på udvalgte lokaliteter i perioden hvor ænder, gæs og vadefugle raster. Det samme gør sig gældende for eksisterende og potentielle tranelokaliteter ved Tuerne og Gammellung.

Indberettet af: Jesper Petersen, 4690 Haslev

Mulighed for at sejle under ringvejen i kajak

Der bør ses på mulighederne for at øge vandgennemstrømningen i den gamle Suså og for at passere under vejen i kajak

Indberettet af: Borgermøde Næstved, Næstved

Hundeskov i Næstved Syd

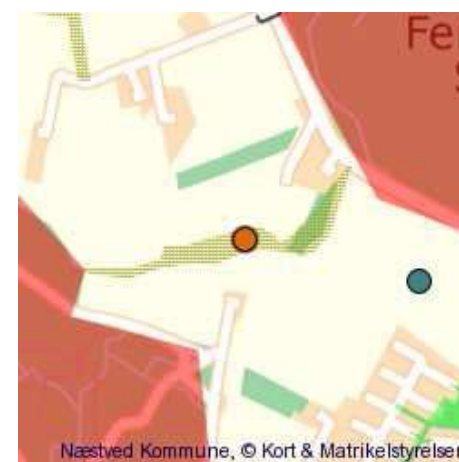
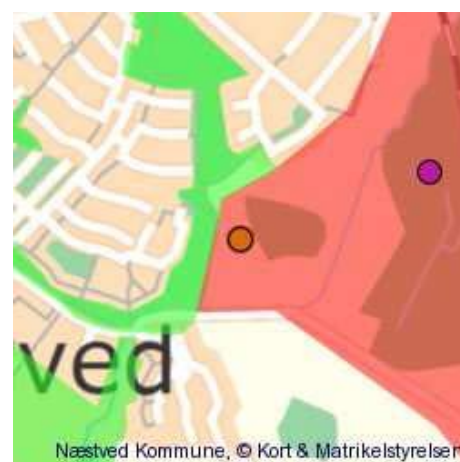
Der bør etableres en hundeskov i Næstved Syd

Indberettet af: Borgermøde Glumsø, Glumsø

Stiforbindelse mellem Herlufmagle Stenskov og Holmegårds mose

Der bør etableres en tilforbindelse mellem Herlufmagle Stenskov og Holmegårds mose

Indberettet af: Borgermøde Glumsø, Glumsø

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Rundturs mulighed omkring Herlufmagle

Etablering af sti som giver en rundtursmulighed omkring Herlufmagle med udgangspunkt i Trælløsevej

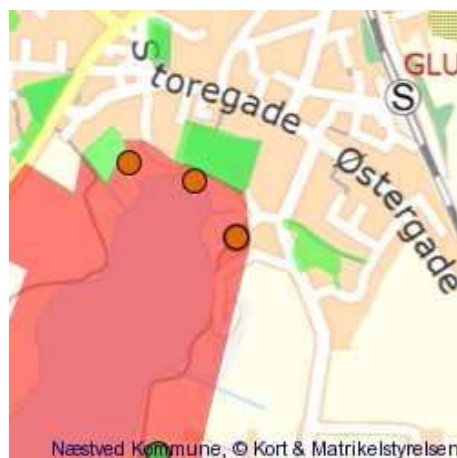
Indberettet af: Borgermøde Glumsø, Glumsø

Stien rundt om søen

Afgræsning af SNS areal bør ikke hindre færdsel. I vinterperioden er der problemer med at dele af stien oversvømmes. Det bør sikres at man kan gå hele vejen rundt om søen, ved etablering af en sti stump ca. 130 m. Forbedring af broen over vandløbet. Generel reovering af stien, så den er handicapvenlig og kan bruges af børnefamilier med barnevogn.

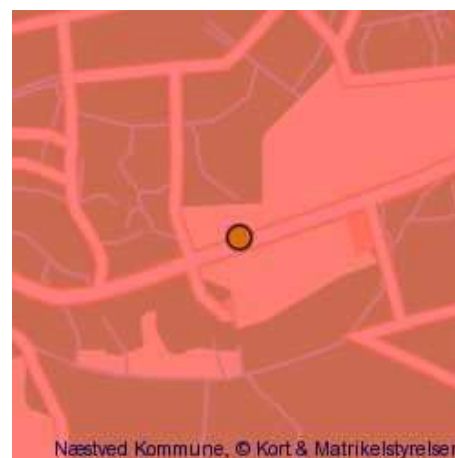
Indberettet af: Borgermøde Glumsø, Glumsø

Vandre og cykelrute rundt om Holmegårds Mose

Der bør etableres en vandre og cykelrute rundt om Holmegårds Mose

Indberettet af: Borgermøde Sandved, Sandved

Ridesti i Glumsø Østerskov

Det er værd at undersøge mulighederne for at etablere en ridesti i Glumsø Østerskov

Indberettet af: Borgermøde Sandved, Sandved

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Ridning på stierne på Mogenstrup ås og i Fruens Plantage

Udbygning af mulighederne for at ride på Mogenstrup Ås og i Fruens Plantage

Indberettet af: Borgermøde, 4733

Mulighed for teltslagning

Der bør gives mulighed for fri teltslagning på det kommunale areal ved Even

Indberettet af: Borgermøde, 4733

Stier mellem Tappernøje og fjorden

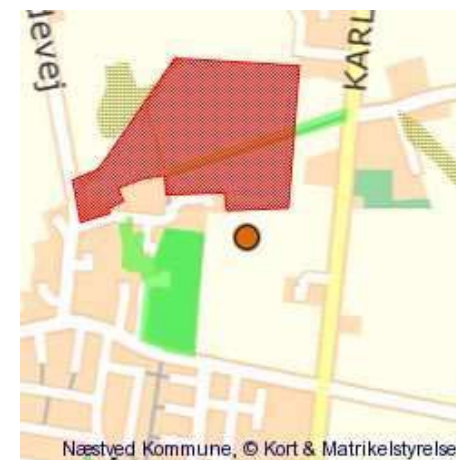
Udbygning af stier fra Tappernøje til fjorden, på den gamle jernbane og til Marjatta. Der skal også være mulighed for ridning

Indberettet af: Borgermøde Tappernøje, 4733

Krav om grønne områder

Ved nye udstykninger bør der stilles krav om væsentlige grønne arealer. f.eks. 25 %

Indberettet af: Borgermøde Tappernøje, 4733

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Udbygning af faciliteter i Folkeskoven

Skoven kan med fordel udbygges med stier, etablering af legeplads og hundeskov

Indberettet af: Borgermøde Tappernøje, 4733

Rekreative forbindelser langs Susåen

Der skal være gode muligheder på land for at færdes ad markveje og nye stier hen til og langs med Susåen.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Etablering af Trapesti langs jernbanen

Etablering af trampesit langs Vasegrøftens ådal og videre op langs Valmosegrøften. Stien bør af hensyn til områdets dyreliv placeres ved jernbanen.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Etablering af rastepfadser og naturlegepladser m.v langs Fodsporet

Etablering af rastepfadser, stedvis med naturlegepladser og primitive overnatningsmuligheder, langs Fodsporet.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Etablering af trampesti til Harsted Skov

Etablering af trampesti fra Fodsporet til Harsted Skov f.eks. langs Harsted Å

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Forbedring af stiforbindelser omkring Hyllinge

Forbedring af stiforbindelser omkring Hyllinge (Forlængelse af Kohavevej og Sønderstien)

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Etablering af rundtursmuligheder for gående, cyklende og ridende fra Fodsporet

Etablering af rundtursmuligheder for gående, cyklende og ridende fra Fodsporet rundt via stierne omkring Ladby og Guderup.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Formidling af naturværdierne på Dybsø

Styrke formidlingen af naturværdierne på og omkring Dybsø, ved for eksempel guidede ture.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Trampesti langs Saltø Å

Etablering af trampesti fra fjorden og Lagunestien langs Saltø Å, forbi Saltø Gods, videre langs Harrested Å op til Slagelsebanen.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Etablering af sejlroute for kajaker fra Næstved havn til Avnø

Etablering af sejlroute (for kajaker og lignende småbåde) fra Næstved Havn til Avnø med primitive overnatningsmuligheder undervejs.

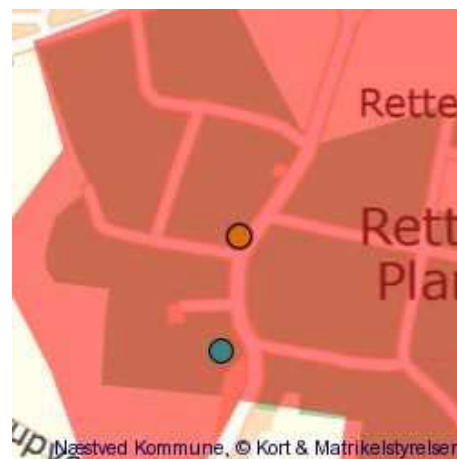
Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Vandrerute fra Dybsø Fjord til Fruens Plantage

Etablering af vandrerute fra Sjællandsleden ved Dybsø Fjord, gennem Rettestrup Plantage, over Vordingborgvej, nordpå gennem Stenstrup og videre til den nordvestlige del af Fruens Plantage.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Etablering af naturbase og fugletårn i den gamle vindmølle ved Nylandsmosen

Møllen er velegnet til indretning af Fugletårn, naturbase til undervisningsformål, primitiv overnatning m.v. på grund af beliggenheden ved Sjællandsleden ud til Dybsø Fjord og i nærheden af Naturskolen i Svenstrup. Samtidigt har møllen stor kulturhistorisk værdi

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Etablering af trampesti langs Fladsåen

Etablering af trampesti langs Fladsåen med f.eks. forbindelse til Rettestrup Plantage, Sjællandsleden og Mogenstrup.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Madpakkehus i Fruens Plantage

Etablering af madpakkehus eller naturbase i Jagthytten i Fruens Plantage

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Ridesti fra Fruens Plantage til Kalbyris Skov

Etablering af ridesti fra Fruens Plantage over øvelsesterrænet til Kalbyris Skov.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Etablering af sammenhængende grønt område fra bymidten til Fruens Plantage

Etablering af sammenhængende grønt område fra bymidten (Munkebakken og kirkegården) til Fruens Plantage. Bruge alle grønne områder i tilknytning til Åsen, så Åsen bliver mere synlig og dens forløb og præg på byen tydeligere. Kræver friholdelse af Åsen for yderligere bebyggelse eller i hvert fald skabelse af sammenhængende grønne arealer i forbindelse med udstykning. Det skal være muligt at gå/cykle fra Munkebakken og hele vejen ud til Fruens Plantage igennem grønne arealer.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

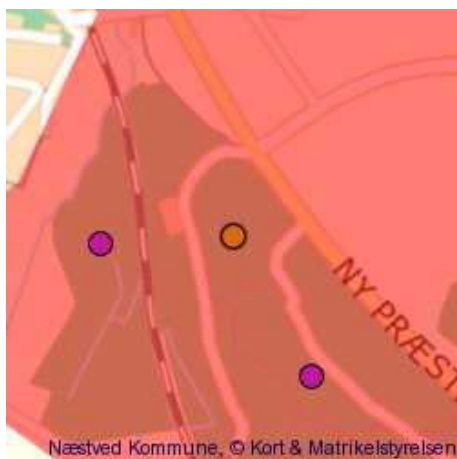

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Naturlegeplads

Naturlegeplads et sted på Åsen (for eksempel ved Fruens Plantage, ved Vandtårnet eller i tilknytning til Kalbyris Skoven).

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Etablering af cykelrute fra Rønnebæk til Løjed

Etablering af cykelrute fra Rønnebæk over den østlige del af Fruens Plantage og videre mod øst til det retablerede grusgravområde ved Løjed.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Stiforbindelse mellem "markruten" og nye stier ved Næstved Kaserne

Etablering af stiforbindelse mellem Markruten og de kommende gang- og cykelstier omkring Næstved Kaserne og videre til Kalbyris Skoven og Rønnebæksholm.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Hammer Bakker

Hammer Bakker må kunde komme med i Grøn Plan. Sporet i Landskabet fik jo ikke lang levetid der ude. Det er på tale at Lundby-gård vil købe noget af området. ? om det kan åbne op for adgangs muligheder. Hammer Bakker blev fredet i 1970 med det formål at bakkerne skulde bevares i deres daværende form og udsende, derfor bekymre det mig at, Lundby-gård tilplanter det med Juletræer, jeg håber i er opmærksom på det.

Indberettet af: Poul Erik Nielsen, Hammer

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Adgang til Private skove

Storskov med Rådegård og Sparresholm et enestående skovforløb på 10 km. fra Everdrupslund i syd til Hesede Skovene i nord, også der er der blevet adgangs problemer vejen blev gravet væk og anlagt en grøft på tværs af vejen og opsat et 2 m. højt hegn. Det er vilkårene i dag, alle Sydsjællands Skove er i privat eje, vi har kun Naturbeskyttelsesloven at støtte os til. Vi har ikke en Statsskov i Sydsjælland og det skyldes at Kongen Chr.7. i 1774 da han solgte Vordingborg Rytterdistrikt ,var det med Skov og Jagtret og der for er vores færden i Skovene på Jægerens betingelser. Rytterdistriktet blev til 12 Hovedgårde. (Herregårde)

Indberettet af: Poul Erik Nielsen,

Bækkeskov

Bækkeskov området, med Himmerigsdalen som snart har været lukket for offentligheden I 40 år. En smeltevandskløft hvor Krogbækken løber og fortsætter ud i Præstø Fjord, på øst siden af Bækkeskov løber Herreds-bækken tæt ved (Klude Egen) som også løber i fjorden, syd for området har vi Rødlersbækken.

Indberettet af: Poul Erik Nielsen,

Holmegårds Mose

Holmegårds Moser. Et stort ønske at få hægtet de to mose områder sammen så der kan færdes fra Holmegårds Mose over Jydebækken og ud i Porsemose området med den nye Gødstrup sø, og videre til Nygårdsvænge og Hesede Skov med Villa Galiena, det kræver et par Stender eller de smarte metallåger der lukker selv, som der benyttes i Avnø/Svinø sti system.

Indberettet af: Poul Erik Nielsen,

Præsteskoven

Præsteskoven i Everdrup. En enestående smeltevands kløft som fortjener at komme med i Grøn Plan. Den ejes af Everdrup Menighedsråd, for år tilbage var der sti systemer på begge sider af Kløften og som er 20 / 25 m. dyb på steder. Jeg har talt med formanden som er åben for adgangs muligheder, ? kan måske få status som Statsskov.

Indberettet af: Poul Erik Nielsen,

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Hammer Bakker

Hammer Bakker må kunne komme med i Grøn Plan. Sporet i Landskabet fik jo ikke lang levetid der ude. Det er på tale at Lundby-gård vil købe noget af området. ? om det kan åbne op for adgangs muligheder. Hammer Bakker blev fredet i 1970 med det formål at bakkerne skulde bevares i deres daværende form og udsende, derfor bekymre det mig at Lundby-gård tilplanter det med Juletræer, jeg håber i er opmærksom på det.

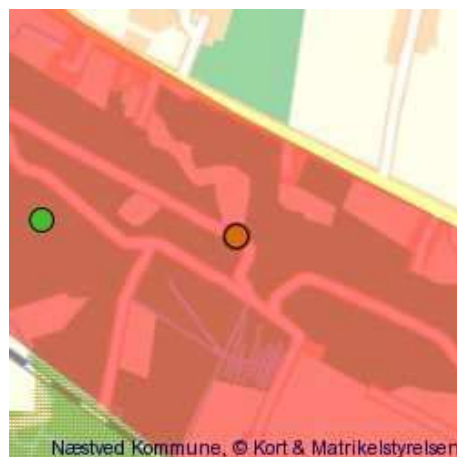
Indberettet af: Poul Erik Nielsen,

Mogenstrup Ås

Mogenstrup Ås, stadig problemer med brug af området. Fredning af området for snart 4 til 5 år siden. Grevensvænge og Fladså-gården som er de to ejere af grusgraven og som påstår at vi ikke har ret til at gå eller cykle igennem, da der mangler ca. 100 m. sti for at der er offentlig adgang. ? Hvem tager sig af de sager. Er det kommunen, Skov og Naturstyrelsen eller Naturfredningsforeningen, Naturbeskyttelsesloven må kunne komme ind i billedet.

Indberettet af: Poul Erik Nielsen,

Vedligeholdelse

Der er i området omkring Præstø fjord en fantastisk natur, det er kun at lukke øjnene op. Strandvejen og Smidstrupvej "Margueritrute, Cykelrute nr. 9, Sjællandsleden" Det er livsfarligt at færdes på disse veje for "bløde Trafikanter" Der bør etableres cykel/gangsti. Der er oprettet lejrplads med sjeldere i Brædeshaveskoven, men der mangler parkeringsplads hvor Sjællandsleden starter ved Smidstrupvej nr. 81 oldtidsvejen i Broskov er tilgroet og står under vand, skiltet har været ulæseligt de sidste 4 år Jeg mener vi skal vedligeholde det vi har før der startes på nye store projekter. Jeg håber det står ved magt at der ikke bliver yderligere restriktioner ved oprettelse af naturpark "kulturpark" i indsatsområderne, end dem der i forvejen. M. V. H. Ole nerup.

Indberettet af: Ole Nerup,

Gang og cykelsti langs Rødlersbækken

En mulighed for at gå og evt. cykle fra Tappernøje til fjorden - gerne langs rødlersbækken.

Indberettet af: Borgermøde Tappernøje,

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Områder til hundeluftning og hundetræning

Det lyder godt at hundeluftning nævnes i Grøn Plan. Jeg har den oplevelse, at der i Næstved er et stort underskud af fritløbsområder for hunde og hundetræningsområder, fx spor. Dette både reelt og sammenlignet med fx. Roskilde, hvor der både er fire hundeskove og træningsområder, og sammenlignet med områder tættere på København. Et eksempel til efterfølgelse kunne være Geels Skov i Holte hvor fodgængere, børn, løbere, ryttere, cykelryttere og fritgående som koblede hunde trives fint med hinanden. I Næstved har vi hundeskoven ved Herlufsholm, hvor man kan lade hunden løbe frit og give den mulighed for at møde andre. Hundeskoven er sammenlignet

med andre steder lille og dårligtvedligeholdt. Mit håb er at der vil gives tilladelse til at lufte hunden uden line i nogle områder og til forskellig hundetræning i andre af de områder som er med i Grøn Plan. Fx i forbindelse med Næstved-Slagelsebanen. Dette indlæg i høringen bakkes op af Dansk Kennel Klub Kreds 10 og Danmarks civile Hundeførerforening, Næstved.

*Indberettet af: Brian Elmegaard,
4684 Holmegaard*

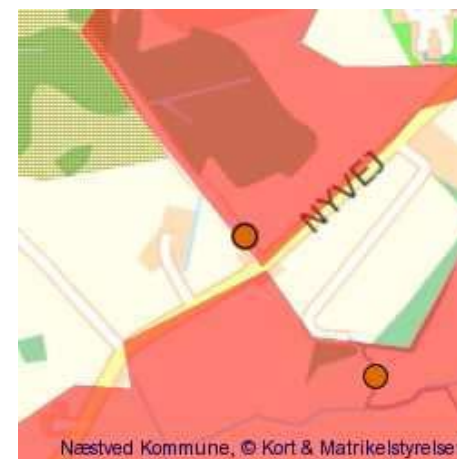

Indragelse af lodsejere ved etablering af rekreative faciliteter

Det var interessant at høre om ideerne bag kommunens Grøn Plan. Det fremgik bl. a. at gennemførelsen af planen i høj grad beroede på lodsejernes velvilje til at medvirke, ligesom det blev fremhævet, at realiseringen af planen skulle tage hensyn til områdets beboeres ønsker om fortsat landlig ro og uforstyrrelighed. Gode intentioner! Vi landboere er imidlertid blevet skeptiske overfor praksis på dette område. Det skyldes den måde som Skov- og Naturstyrelsen (SNS) har anvendt ved anlæggelsen af hundeskoven ved Glumsø. Her har man øjensynlig uden nogen hensyntagen til beboerne anlagt parkeringsplads og hundebørnelegeplads lige op og ned af

deres huse på trods af, at der er rigelig plads til at lægge dette et andet sted i skoven. Dette vidner om, at SNS alene fremmer egne ideer og planer, når man skal indrette naturfaciliteter og ikke ser meget på de oprindelige beboeres ve og vel. Konstateringen af disse forhold gør, at vi lodsejere og landboere er blevet meget forbeholdne overfor at medvirke til yderligere adgang til vore interesseområder. Det mindste vi må forlange i den sammenhæng er, at SNS retter op på deres fejltagelser og får skabt acceptable forhold for naboerne til hundeskoven.

*Indberettet af: Leif Von Gersdorff,
4171 Glumsø*

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Shelters langs Præstø Fjord

Der bør etableres en række sheltere langs kysten ved Præstø Fjord. Det er specielt efterspurgt af havkajaksejlere, så der skal også være anløbspladser.

Indberettet af: Borgermøde Tappernøje,

Sti på Gl. Præstøjernbane

Den gamle jernbane etableres som sti fra Tappernøje til Præstø. Der etableres en cykelsti langs jernbanen først og så drejer den ud til fjorden og går videre langs strandvejen.

Indberettet af: Borgermøde Tappernøje,

Formidling af historien

Fortæl historien om de gamle møller og opsæt skilte.

Indberettet af: Borgermøde Glumsø,

Formidling af fortidsminder mm

Der mangler en formidling af fortidsminder samt en pleje af dem. Specielt i Næsbyholm storskov ville det være oplagt at sætte ind fordi der er så mange koncentreret her.

Indberettet af: Borgermøde Glumsø,

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Spang over Susåen

Der bør laves en spang over Susåen ved Vester Broby - og den kunne kobles med en cykelsti fra Broby Vesterskov til Næsbyholm Storskov

Indberettet af: Borgermøde Glumsø, Glumsø

Reetablering af kirkesti og markvej

Den gamle kirkesti er blevet omlagt i forbindelse med skovrejsning i området. Samtidigt er markvejen gående fra inkørslen til Flensborggård og ned til den gamle kirkesti blevet nedlagt. Begge forbindelser bør reetableres så der skabes gode rekreative forbindelser i området og til Vesterskoven. Den nedlagte markvej kan reetableres f.eks. ved at stille krav om at der skal udlægges et stiforløb her ved en evt. kommende byudvikling/lokalplanlægning af området. Dok. nr. 2009-67918

Indberettet af: Grundejerforeningen Stendyssen V/ Bo Kristiansen, 4171 Glumsø

Kirkesti fra Skelby til Trælløse

Hvad er der blevet af kirkestien mellem Skelby og Trælløse

Indberettet af: borgermøde Glumsø, 4700

Stiforløb fra Lagunestien og Even statsskov til Herlufsholmskovene via Klosterskoven

Der bør indarbejdes stiforbindelse i den kommende planlægning som skisteres på det vedlagte kortudsnit, Etablering af sammenhængende stiforløb fra Lagunestien og Evenstatskov til Herlufsholmskovene via Klosterskoven. Forbindelse kan placeres langseksisterende diger og levende hegn. Ligesom eksisterende viadukt kan bør indgå for at skabe forbindelse over ringvejen. dok. nr. 2009-53484

Indberettet af: Lokaludvalget Lille Næstved V/Arne Lundsby, 4700 Næstved

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Skovrejsning og nye søer

Etablering af sø ved vådområdet Fuglebjerg Lyng, samt skovrejsning omkring på ca. 2 ha. Sø og skovrejsning ved omfartsvejen og tunnel til Falkevej. Cykelsti fra Fuglebjerg til Sandved og Bisserup, cykelsti ved skolen, især ved Byagervej. Dok. nr. 2009-76457

Indberettet af: Carl Chr. Rasmussen, 4250 Fuglebjerg

Cykelsti gennem Kastrup Storskov

Etablering af cykelsti igennem Kastrup Storskov over Hammersvold til Fuglebjerg Skole. En sådan sti vil samtidigt forbedre mulighederne for en sikker tur rundt om søerne for bløde trafikanter. 2009-46545

Indberettet af: Thyge Thygesen, 4250 Fuglebjerg

Rekreative forbindelser ved Mogenstrup og Mogenstrup ås

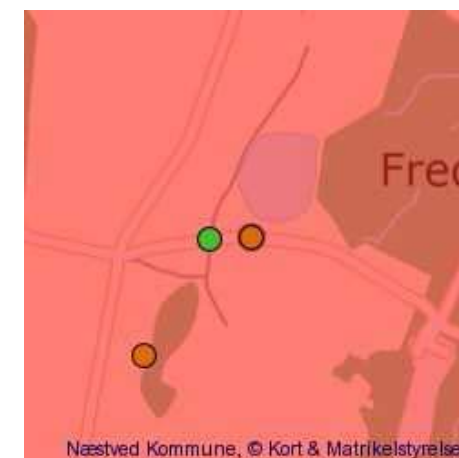
Forslag til forbedring af stisystemet omkring Mogenstrup j.f. vedlagte kort, samt etablering af sti på den gamle grusgravsbane bag om genbrugsstationen, så adgangen fra Mogenstrup til Mogenstrup Ås forbedres. Sti forbindelse langs Fladsåen på de kommunale arealer, så vidt muligt ned til Fladsågård, hvor der kan skabes forbindelse til eksisterende trampestier ved Fårebakkerne.

Indberettet af: Inge Pedersen, 4700

Rekreative muligheder Næstved Øvelsesplads

Den gamle træningsbane, kan saneres med henblik på som et træningstilbud i det fri. I tilknytning hertil kan etableres f.eks en BMX bane og mountainbikerute. I forbindelse med etableringen af de nye veje omkring næstved bør der etableres en rasteplads med adgang til området. Dok nr. 2009-25146

Indberettet af: Ebbe Kristensen, 4700

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Sandved Naturanlæg

Udkigtårn, redekasser, tværgående cykelsti til fuglebjerg og bisserup, naturlejerplads med overnatnings hytte, primitiv opstaldning af heste, 2 anlagte søer - en dyb til fiske og fulgeliv, en lavvandet rekreativ sø til bla skøjtning, aflukket hundeskov og agility bane, natur motionscenter, vandpost, informationstavler, lege/kælkebakke..et udsnit af vores forslag

Indberettet af: Sandved erhvervs og borgerforening, sandved

Forlængelse af eksisterende sti

Stien kobles på markvejen mod skydebanen. Umiddelbart efter bebyggelsen bør etableres en sti ind i skoven, så der bliver en mere sikker adgang for bløde trafikanter fra Holmegaardsskolen til Fensmark skov. Dok nr. 2008-398850

Indberettet af: Agenda 21 rådet, 4700 Næstved

Ryttere på banen

Ryttere er et beskedent folkefærd. Vi kan selv trampe den sti, som fodgængere selvfølgelig er velkomne til at benytte. Men asfalt og affald hører ikke til i naturen og kunstigt skabte legepladser hører til i byer. Naturen er en stor naturlig legeplads, som vi skal passe på og værne om.

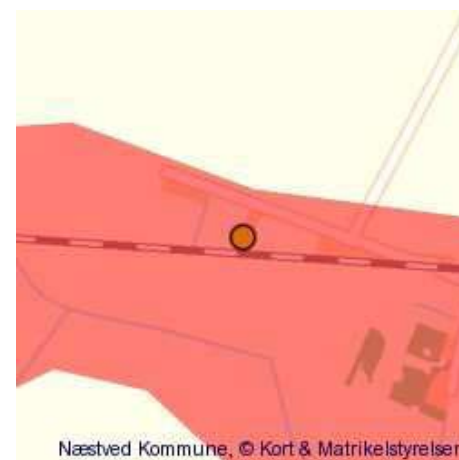
Indberettet af: Birgitte Mose, 4733 Tappernøje

Næstved Slagelse banen

Ryttere og gående har gode erfaringer med samfærdsel andre steder i landet. Lad os bevise, at det er sandt. Og fri os for asfalt i naturen.

Indberettet af: Lisbeth Marquardt, 4733 Tappernøje

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Riderute Rønnebæksholm

Riderute med udgangspunkt i øvelsesterrænet, gennem den nye statskov og i istidens spor gennem Mogenstrup Ås. En rundtur på 8-10 km.

Indberettet af: Lisbeth Marquardt, 4733 Tappernøje

Markvejstur

Et stort areal syd for snesere er stadig gennemskåret af markveje, der ikke er pløjet op. Disse arbejdsveje er velegnede til at ride på og til at formidle viden om bondens land.

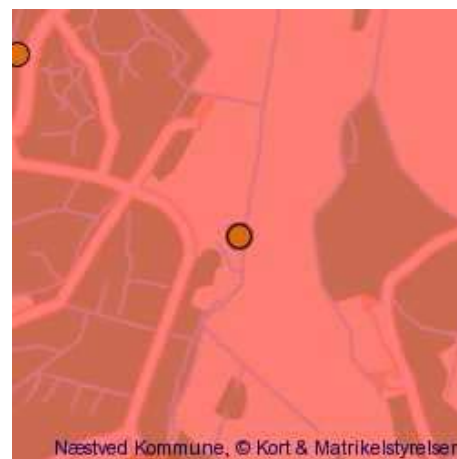
Indberettet af: Birgitte Mose, 4733 Tappernøje

Reetablering af stiforbindelse mellem Holmegårds mose og Porsemosen

Der har tidligere som angivet på 4 cm kortet været forbindelse mellem de to områder. Der er stadig væk bro over Jydebækken på det udpegede sted. Hvis denne forbindelse reetableres, med f.eks. låger i indhegninger m.v vil der kunne skabes forbindelse mellem de to moser og over til f.eks. Gødstrup sø. I modsætning til idag hvor man skal ad landevejen og over Holme Olstrup.

Indberettet af: Poul Erik Nielsen, Hammer

Fri passage

Ny sti udenom den nye indhegning, da man har meget besvær med at komme igennem låger med barnevogne, cykler osv. Kan ikke passe at man skal igennem en dyrefold for at komme rundt om søen.

Indberettet af: Franz Svava, Glumsø

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Badevand og strand

Kunne være dejligt med en sø der var til at bade i og en sandstrand nedenfor anlægsbakken. Vi har ikke bil og derfor dårlige muligheder for at komme til stranden ellers.

Indberettet af: Franz Svava, Glumsø

Sti og bro over bæk

En rigtig sti igennem den private grund og bedre og bredere bro over bækken så den kan passeres af barnevogne og lign.

Indberettet af: Franz Svava, Glumsø

Udsigtstårn ved Gødstrup Engso

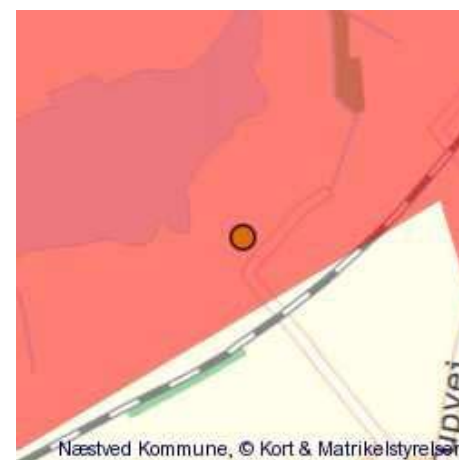
Det ville være en god idé, hvis der blev placeret et udsigtstårn ved Gødstrup Engso.

Indberettet af: Bert Christensen, Fensmark

Stier og fugletårn

Adgangsforholdene rundt om Gødstrup Engso burde gøres bedre. Naturligvis med hensyntagen til områdets sårbare fugleliv. Der kunne etableres et fugletårn for enden af markvejen fra Gødstrup by

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Gang og cykelsti mellem Fensmark og Holsted/Megacenter

Der kunne anlægges gang- og cykelstier fra Møllevej og Krags Krog i Fensmark til centerområdet i Næstved nord. Der mangler kun ganske få meters stiforbindelser mellem disse to veje og vejnettet i Øverup.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Adgangsveje fra Broksøvej

Der mangler skilte/information der forklarer hvordan man kommer ned til Broksø Enge.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Udsigtstårne

Udsigtstårne på den åbne moseflade. Tårne kan placeres enten ved Fensmark Skov med udsigt mod nord over mosen. Eller i kanten af de nye rydninger på mosefladen som SNS foretager, således at tårnet ligger diskret mellem birketræerne og det åbne areal f.eks. i nærheden af linie-8 vejen.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Udsigtstårn

Udsigtstårne på den åbne moseflade. Tårne kan placeres enten ved Fensmark Skov med udsigt mod nord over mosen. Eller i kanten af de nye rydninger på mosefladen som SNS foretager, således at tårnet ligger diskret mellem birketræerne og det åbne areal f.eks. i nærheden af linie-8 vejen.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Adgang til mose/skov

Der har tidligere været en sti gennem den lille skov til mosen. Den blev lukket for ca. 8 år siden. Denne adgangsmulighed skal genskabes. Lukningen af stien er aldrig blevet godkendt.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Adgang

Markveje som jægerne bruger til mosen burde registreres og sikres som adgangsmulighed i henhold til naturbeskyttelsesloven om adgang på markveje i åbent landskab

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Adgangsforhold omkring Gødstrup Engso

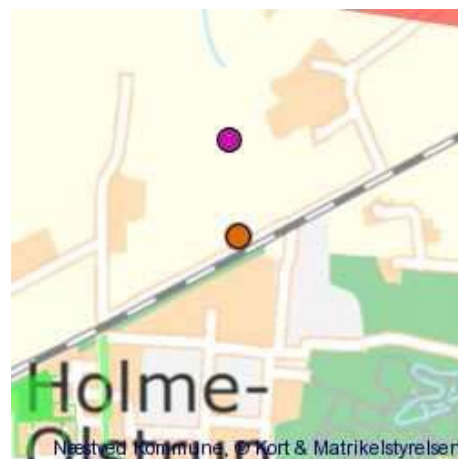
Adgangsforholdene rundt om søen burde gøres bedre. Naturligvis med hensyntagen til områdets sårbare fugleliv.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Adgang

Det er meget svært at finde den offentlige stien langs vandløbet. Der er ingen skilte eller information overhovedet der angiver denne sti. Endvidere er stien tit tilvokset med høj vegetation, derfor er det kun ganske få mennesker der kender denne mulighed. Adgangsforhold fra mosens nordside er generelt meget dårlige. Det er fornuftigt med et begrænset antal besøg af publikum af hensyn til særligt sårbare områder med sjældne planter, men denne stien burde i det mindste markeres bedre. Men der ikke lægges nok til mange besøgende. Ikke parkeringspladser m.m.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

Adgang til mosen

Der er en markvej fra huset ned til mosen. Undertiden bliver denne markvej pløjet op af landmanden. Stien burde markeres med skiltning. Da stien ligger på privat grund kan der ikke bare sættes skilte op. Men stien burde registreres som markvej med adgangsmulighed i henhold til naturbeskyttelsesloven. Således at den ikke bare pludselig forsvinder på grund af pløjning.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Færdiggørelse af stjernelundstien

Stjernelundstien ender blindt på fuglebjerglundvejen, en færdiggørelse/forlængelse over markerne til Rugkrogvej vil gøre at skolebørn kan køre til og fra Fuglebjerg sikkert. Både når det handler om dem der bor i Tystrup-Vinstrup området, men også når skolen skal på cykeltur ud i naturen. Forlængelsen vil være reelt billigere end en ny cykelsti på landevejen, og være mere trafikikker. Altså ganske enkelt, få den fuldendt fra Rugkrogvej. På længere sigt vil stien give mulighed for at man kan cykle til og fra Fuglebjerg, når man bor i området ved Tystrup-Vinstrup. Dennem mulighed vil for unge og ældre gøre at samfundet på længere sigt vil få store besparelser på sundhedsområdet, idet flere borgere vil få et bedre helbred ved benyttelse af stien.

Indberettet af: Lars Erik Hinrichsen, Vinstrup

Præsteskovene v. Everdrup

Ønske om øget adgang til området

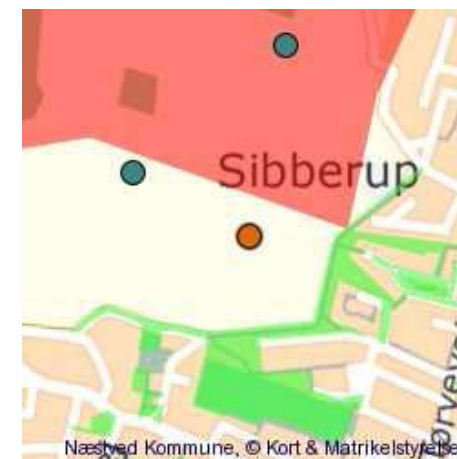
Indberettet af: Poul Erik Nielsen, Hammer

Trollesgave

Et vigtig grønt område af flere årsager. Kulturmiljøet omkring Fensmark Kirke, Trollesgave og stien ml. Fensmark og Glasværket. Udsigten over mosen vil forringes generelt, hvis dette område bebygges. Bebyggelse på denne eng vil forstyrre dyrelivet i den fredede del af mosen. Byudviklingen fra Fensmark truer med at brede sig den forkerte vej. Udvidelser af skoler og institutioner, industrier ved Glasværket, samt beboelser breder sig i området.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

TEMA REKREATIVE MULIGHEDER

DDF

Unik natur oplevelse for hele familien. Yderst minimale anlægsudgifter. Ingen bidrag til forurening. Se også danskdraisineforening.dk

Indberettet af: DDF-Dansk Draisine Forening, Næstved

Næstved-Slagelse Banen

Jeg synes, det er en rigtig god ide at lave gå-cykel-ridesti på den gamle bane. Det vil bl.a. give mig mulighed for at cykle fra min bolig i Sandved til mit arbejde i Næstved på en trafikikker måde, hvad jeg ikke kan idag. Jeg håber, det ikke varer længe...

Indberettet af: Lars Aagerup, 4262

TEMA NATURPLEJE

Pleje og genopretning af mose og vandløb ved Ydernæs søen

Undersøge muligheder og behov for pleje og genopretning af mose og vandløb ved Ydernæs søen

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Pleje af overdrev ved Myrup Bakker

Pleje af overdrevene ved Myrup Bakker

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Pleje af overdrev

Pleje af overdrev langs Hulebækken og forbedring af de fysiske forhold i bækken

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Pleje af overdrev og klokkefrøer

Sikring af græsning på Enø overdrev og sikring af optimale ynglevandhuller for klokkefrø

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

TEMA NATURPLEJE

Vanhuller til løgfrø

Pleje af eksisterende vandhuller og etablering af nye til områdets løgfrøer

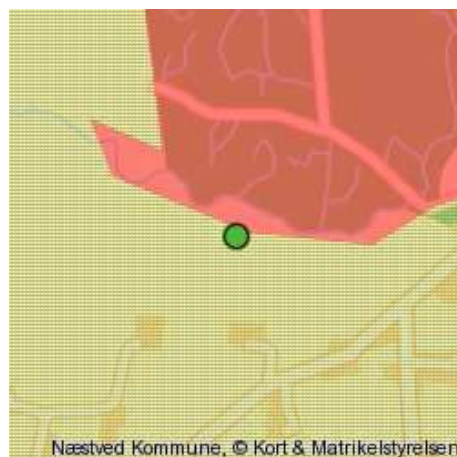
Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Vandhuller til Løvfrøer

Etablering af vandhuller til løvfrøer syd for Tystrup-Bavelse-søerne

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Åsen rydning og pleje, formidling og geologi

I forbindelse med fredning af Åsen og åsen generelt er der behov for pleje, rydning af overdrev og formidling af geologi m.v.

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Lokalproduktion af oksekød i forbindelse med pleje af engene langs Susåen

Lokalproduktion af oksekød i forbindelse med pleje af engene langs Susåen. Der er stort behov for at sikre fremtidig afgræsning af engene i Susådalen. En af møderne kan være fokus på lokal afsætning og produktion af oksekød.

Indberettet af: Borgermøde Svenstrup, Næstved

TEMA NATURPLEJE

Pleje af engene langs Susåen

Pleje af engene i ådalen langs med mellemste Suså

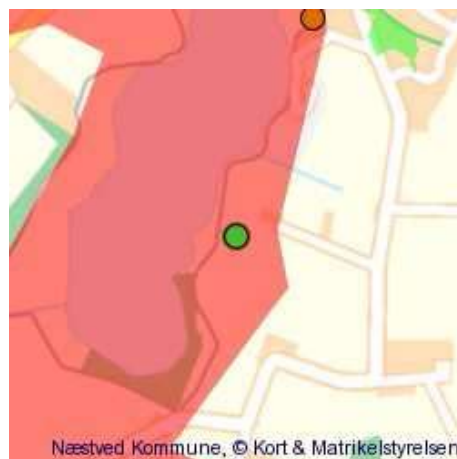
Indberettet af: Borgermøde Glumsø, Glumsø

Pleje af engareal

Engareal på østsiden af søen bør afgræsses. Arealet har tidligere været afgræsset af et græsningslaug og der var blandt andet orkideer.

Indberettet af: Borgermøde Glumsø, Glumsø

Pleje af Slagmosen

Der er et fortsat stort behov for at pleje, beskytte og bevare områdets mange naturværdier. Slagmosen (og det nordligere beliggende rigær) med den sjældne natur behøver pleje, rydning af pilekrat og afgræsning.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Pleje af enge ved udløbet af Saltø Å

Pleje af engene ved udløbet af engene omkring udløbet af Saltø ved f.eks afgræsning så de sikres mod tilgroning.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

TEMA NATURPLEJE

Naturpleje syd for Løjed

Naturpleje på området syd for Løjed gennem rydning af dele af fyrreskovsbevoksningen.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Pleje af Åsen

Udarbejdelse af plejeplan og iværksættelse af pleje på områderne ved vandtårnet og øst for Ringvejen.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Næstved Øvelsesplads

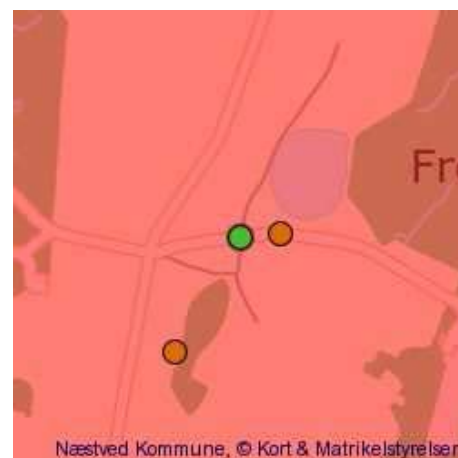
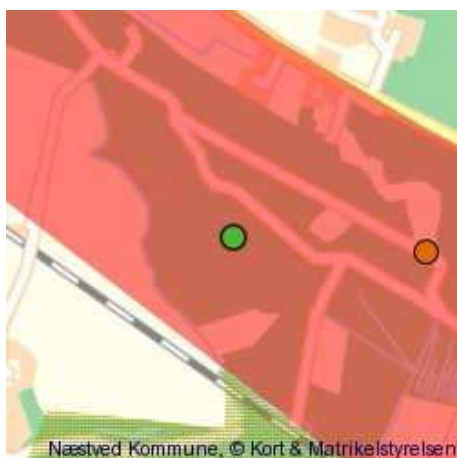
Næstved kommune bør arbejde for at overtage Øvelsesområdet med omliggende skove for at sikre den rekreative kvalitet og den offentlige adgang. Samtidigt bør Næstved kommune overtage ansvaret for naturplejen af området, for at sikre en forbedring af levevilkårene, og en øgning af antallet af arter. Næstved bør allerede nu gå ind i plejen af området, i stedet for om 10 år, at skulle bruge en meget stor sum på at "helbrede". I 2008 har nogle få naturamatører (5) registreret 395 forskellige arter. Vi vil gerne tilbyde Næstved kommune at bistå med en udvidet naturregistrering i området.

Indberettet af: Ebbe Kristensen, 4700 Næstved

Bjørneklo fjernes

Bjørnekloen breder sig i området, også langs Susåen. Der bør samarbejdes med Faxe kommune om fjernelse af Bjørneklo, som spredes til henover kommunegrænsen

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

TEMA NATURPLEJE

Hættemågekoloni genetableres

På grund af misligholdelse og dårlig naturforvaltning er Hættemågekolonien forsvundet. Området er tilgroet og drænes intensivt af godset. Området burde ryddes for træer og grøfter/dræn stoppes. Måske skal der flyttes noget jord/tørv for at genskabe en ø til Hættemågerne.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Sønderskov Overdrev

Sønderskov overdrev er et traditionelt gammelt overdrev der kræver pleje for ikke at vokse til. På overdrevet gror der bla. gøgeurt (orkideer). Overdrevet skal græsses eller slåes for ikke at springe i skov.

Indberettet af: Helen Holm, Herlufmagle

TEMA VÆRDIFULDE NATUROMRÅDER

Stejlebanke og engene ved Jarsskov

Stejlebanke er en af de væsentligste botaniske lokaliteter og er sammen med engene ved Jarsskov vigtige orkideelokaliteter som skal sikres pleje ved afgræsning. Områderne er omfattet af fredningen rundt om Dybsø Fjord.

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Axelved Mose

I Axelved Mose findes et værdifuldt fatigkær som bør sikres mod tilgroning.

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Der må ikke ske yderligere byudvikling mod mosen

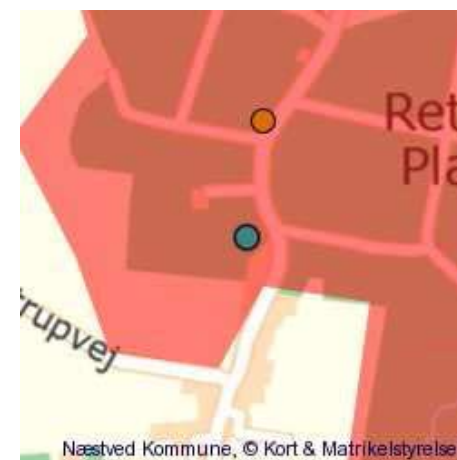
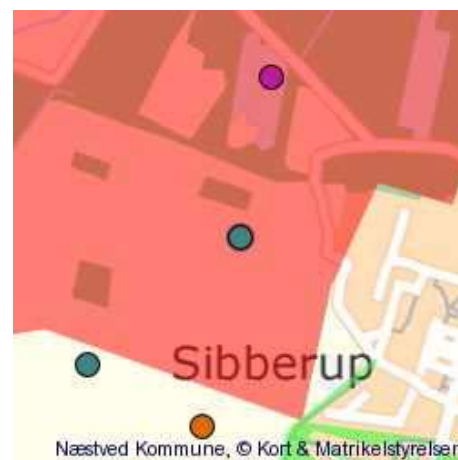
Byudvikling mod mosen bør begrænses af hensyn til områdets naturværdier

Indberettet af: Borgermøde Glumsø, Glumsø

Fredning af Skvalderbanken

Fredning af Skvalderbanken nordvest for Svenstrup, med henblik på genopretning af overdrev og etablering af udsigtspunkt.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

TEMA VÆRDIFULDE NATUROMRÅDER

Naturkile, landskabshensyn og faunapassage ved vejudbygning og byudvikling

Mod øst laver Ellebækken et knæk mod nord, væk fra Kalbyrisskoven. Bevoksningen hele vejen mellem Østre Ringvej og knækket giver området karakter. En rå naturkile med tilsvarende bevoksning mod Kalbyrisskoven, der hvor Skov Alle møder Kalbyrisvej er bør sikres og indarbejdes i den fremtidige byudvikling. Forslaget hænger sammen med planlagte vejføringer og kolliderer med den planlagte fordelingsvej fra Præstøvej til Køgevej. Der bør i vejprojektet indarbejdes en faunapassage for både dyr og mennesker i dette område, f.eks. ved at føre vejen i et tunnelrør, så den naturlige forbindelse til skoven kan bevares.

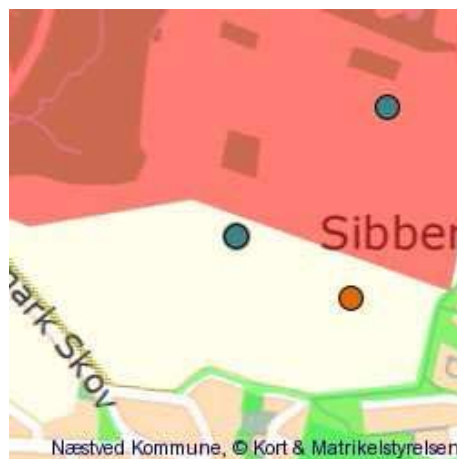
Indberettet af: Leif Nielson, 4700 Næstved

Trollesgave-engen potentielt Engsnarre biotop

På Trollesgave-engen høres Engsnarren ofte i foråret. Måske kunne området blive en ny biotop for Engsnarre, hvis energi-pileskoven fjernes.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Ravnstrup Sø

Hvad kunne vi ønske os af Grøn Plan - At fremtidig rekreativ udnyttelse sker under hensyntagen til områdets naturværdier, dvs. at der også fremover er en passende balance mellem beskyttelse og benyttelse; - at området fortsat nyder videst mulig beskyttelse; - at stærkstrømsledningerne over den tilgrænsende Knoldeng lægges i jorden og den tilhørende arealreservation for større elforsyning i kommuneplanen gøres betinget af jordlægning indenfor naturbeskyttelsesområdet - at der skabes mulighed for, at sommervandstanden i Ravnstrup Sø sikres på et højere niveau - at søen og dens stisystem kommer til at indgå i et overordnet stisystem, der kunne følge - at der ved kommunens mellemkomst installeredes diverse grej i den kommende -øko-base- - at der foranstattes en systematisk og koordineret

mink-bekæmpelse i hele korridoren, at der etableres en indgang til reservatet også fra sydsiden (Trælløsevej/Langkærgårdsvej) med en gangbro ud til det sydlige fugleskjul. Dette ville også give mulighed for at gå "rundture" for de lokale beboere i Herlufmagle og Trælløse; at søen og dens stisystem kommer til at indgå i et overordnet stisystem, der kunne følge "korridoren" fra Ganges Bro mod nord til Søgårds Mose, Ravnstrup Sø og Torpe Kanal/Glumsø; at naboarealerne sikres fortsat afgræsning gennem passende støtte og rådgivning; at naturskovsparcellerne langs søens vestbred beskyttes bedst muligt og gives mere dybde, fx. ved tilskyndelse til skovrejsning på naboarealerne.

Indberettet af: Bert Christensen, 4684 Holmegaard

TEMA VÆRDIFULDE NATUROMRÅDER

Arkæologisk interesser

Bedre markering af arkæologiske steder og formidling af kulturhistorie. Ruter fra et fortidsminde til et andet - eks. Fåborg området.

Indberettet af: Thomas Pedersen, Næstved

Forbidelse mellem Stenskov og Fensmark Skov/Holmegårds mose

Det er vigtigt at der skabes grønne korridorer mellem de to skov/moseområder

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

TEMA NATURGENOPRETNING

Forbedring af vandkvaliteten i Snesere Sø

Forbedring af vandkvaliteten i Snesere Sø j.f handleplan fra Storstrøms Amt

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Forbedring af leved mulighederne for løgfrøer

Evt. projekt for forbedring af levevilkårene for løgfrøer pleje og etablering af vandhuller m.v

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Holløse nedre Suså

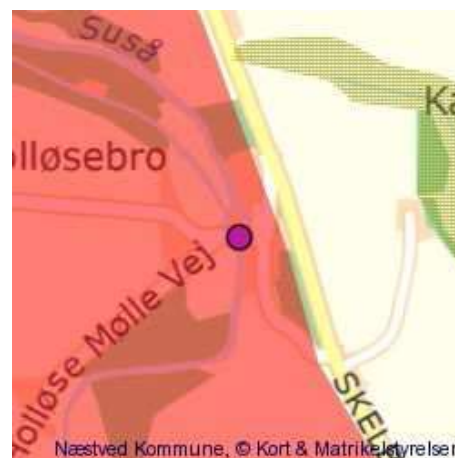
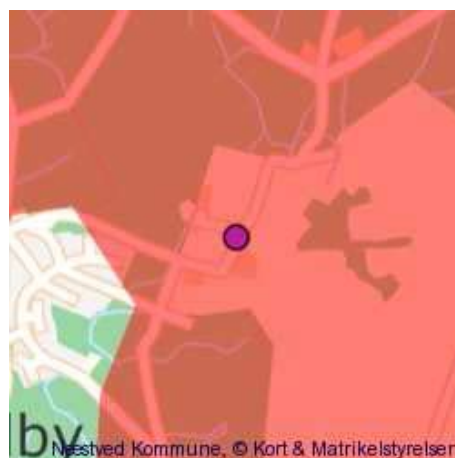
Mulighederne for restaurering af nedre dele af Susåen, samt reduktion af vandstuvning ved Holløse bør undersøges, herunder hensyn til kulturmiljøinteresser.

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Frilægning af Vridsløse Å

Åbning af rørlagt vandløb

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

TEMA NATURGENOPRETNING

Genskabe Nylands mose/fjordarmen

Genskabe Nylands mose under hensyntagen til kulturmiljømæssige interesser

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Restaurering af Saltø Å

Mulighederne for genslyngning eller lignende på udvalgte steder af Saltø Å bør undersøges

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Genopretning af Harrested Å

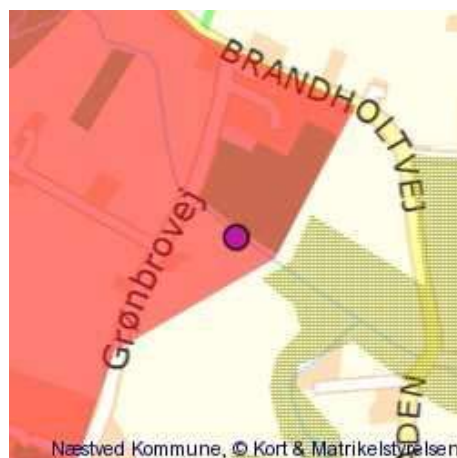
Harrested Å rummer en bestand af havørred. Mulighederne for at restaurere åen på udvalgte steder bør derfor undersøges.

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Genopretning af Fladsåen på udvalgte lokaliteter

Muligheder der bør undersøges. Frilægning af nogle af de øverste dele af Fladsåen og eventuelle tilløb. Genslyngning på de kommunalt ejede dele af åen.

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

TEMA NATURGENOPRETNING

Restaurering af Rønnebækken

Genslyngning af Rønnebækken ved Sydbyen, etablering af passage til vandløb i skoven, herunder genåbning og genslyngning.

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Reaustaurering af Hulebæk

Mulighederne for genslyngning og fjernelse af spærring bør undersøges

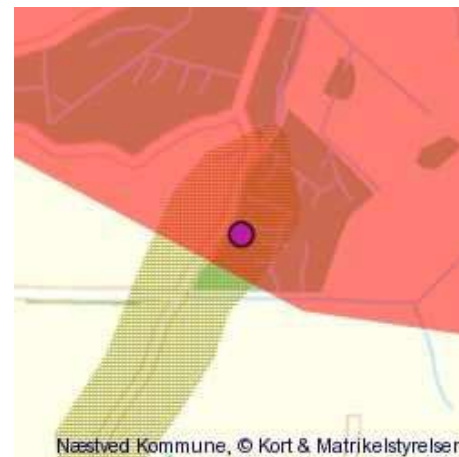
Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Restaurering af Jydebækken

Jydebækken er et tilløb til Susåen og løber igennem Porsmosen. Mulighederne for forbedring af vandløbet og hævning af vandstand bør undersøges.

Indberettet af: Næstved Kommune, Næstved

Restaurering af Skidenrenden

Vandløbet er et tilløb til Jydebækken og har flere steder en udemærket tilstand. Der kan derfor med stort udbytte foretages genslyngning eller lignende på udvalgte strækninger af vandløbet.

Indberettet af: Natur og Vand, Næstved

TEMA NATURGENOPRETNING

Pleje og genopretning af engene langs Susåen

Vandlidende arealer og enge langs Susåen bør afgræsses, og vinteroversvømmelser på engene kan fremmes til gavn for planter og fugle og en renere å.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Etablering af små biotoper langs Fodsporet

Når der etableres en sti bør kan der udvikles en grøn forbindelse ved f.eks. at give støtte til etablering af småbeplantninger, vandhuller læhegn m.v. langs fodsporet til glæde for lodsejere og brugere.

Indberettet af: Natur og Vand 2009, 4700

Forbedring af stryget i Susåen

En stor barriere i Susåen er stryget i Rådmandshaven, som er for stejlt til, at ret mange fiskearter kan gå op. Der bør derfor foretages en omlægning af Susåen på dette sted, således at den bliver udjævnet og dermed bedre passabel.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Genopretning af Evegrøften og enge

Engene omkring Evegrøften plejes og genoprettes. Den nordlige del af vandløbet bør genåbnes

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

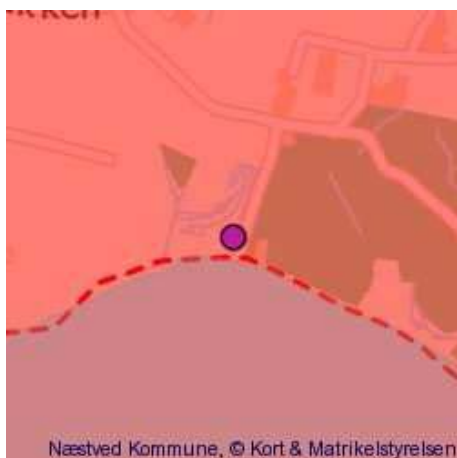

TEMA NATURGENOPRETNING

Reetablering af enge og moser ved Karrebækstorp Skov

Reetablering af enge og moser ved Karrebækstorp Skov.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Reetablering af vådområde vest for Bjørnebække

Reetablering af vådområde ved Bjørnebækkens udløb og nord for Kristiansholms Plantage.

Indberettet af: Natur og Vand 2009, 4700

Reetablering af vådområde omkring Bjørnebækken

Reetablering af vådområdet øst for Bjørnebækken. Indigningen ved Bjørnebækken har kulturhistorisk værdi som bør indgå i projektet

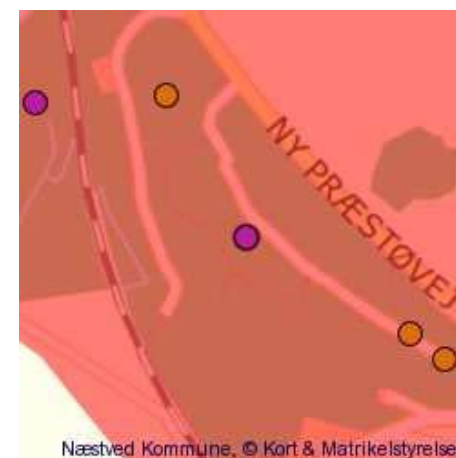
Indberettet af: Grøn Plan 2004, 4700

Udlægning af urørt skov

Med henblik på at finde arealer, som er egnede til udlæg af urørt skov foretages en nærmere gennemgang af området.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

TEMA NATURGENOPRETNING

Ændret afvanding i hovedmose Skov

Hovedmose Skov ændres fra kraftigt drænet mose til skoveng. En mindre del med store elletræer bør bevares af historiske grunde (tidligere træskoskov). Arealet mellem skoven og bebyggelsen udlægges som overdrev.

Indberettet af: Grøn Plan 2004, Næstved

Sommerfugle-engen

På sommerfugle-engen er der hårdt brug for naturpleje i form af fældning af skyggende træer og buske. Høslæt i samarbejde med lokale borgere kunne også være en rigtig god ide.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Mere vand på mosen

Udover naturgenopretningen i forbindelse med ny fredning ønskes en skærpet overvågning af oprensning af eksisterende grøfter og kanaler i og omkring højmosen. Også udenfor fredningsgrænsen i §3- områder.

Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Atterbakke

Naturpleje på Atterbakke. Næstved kommune (det gjorde Holmegaard kommune heller ikke) lever ikke op til sine forpligtelser om naturpleje på dette overdrev. Området bliver behandlet som andre grønne områder med almindelig græsslåning! Dette er ikke en fodboldbane! Måske kunne kommunen etablere et samarbejde med frivillige deltagere fra den lokale DN-bestyrelse om frivillig pleje af dette lille, men fine overdrev.

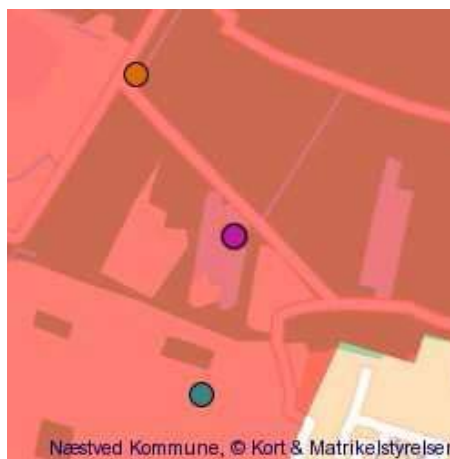
Indberettet af: Rune Larsen, Fensmark

Næstved Kommune, © Kort & Matrikelstyrelsen

Næstved Kommune, © Kort & Matrikelstyrelsen

Næstved Kommune, © Kort & Matrikelstyrelsen

Næstved Kommune, © Kort & Matrikelstyrelsen

TEMA NATURGENOPRETNING

Skovrejsning v. Holme Olstrup

Skovrejsningsområde afgrænsning nord Gødstrup Enghave naturområde, Storkeholm. Syd jernbanen haves Næstved, Øst Ravnstrup, Vest Åbeskyttelseslinie Jydebækken.

Indberettet af: christian Lassen, Holmegård

Stejlebanken

Området på Stejlebanken ud til Næstved- Vordingborgvejen (indrammet med gult på vedlagte billede) bør tages ud af landbrugsdrift og genoprettes som overdrev i lighed med resten af området.

Indberettet af: ivan ingemansen, 4750 Lundby

